

**WORKERS - TOGETHER
İŞÇİLER BİRARADA**

TÜRKİYE VE AVRUPA BİRLİĞİ

Sendika Üyelerinin Görüşleri

TÜRKİYE VE AVRUPA BİRLİĞİ

Sendika Üyelerinin Görüşleri

Theo Nichols
Nadir Suğur

Önsöz

Bu araştırma "Sivil Toplum Diyalogu: Ortak Çalışma Kültürü Aracılığıyla AB ve Türkiye'den İşçilerin Bir Araya Getirilmesi" projesinin bir parçası olarak gerçekleştirilmiştir.

Türkiye ve Avrupa Birliği'nde bu uygulamanın bir parçası olan tüm proje ortaklarına teşekkürlerimizi sunarız.

Özel olarak, anketlerin dağıtılması ve toplanmasına katkıda bulunan araştırma asistanı Ahmet Murat Aytaç'a, proje asistanı Kazım Ateş'e, Türkiye sendika konfederasyonlarının idari asistanları Uğraş Gök, Osman Yıldız ve Yasin Ayyıldız'a ve tüm AB sendikal konfederasyonların koordinatörlerine teşekkürlerimizi sunarız.

Son olarak, bu önemli konularda görüşlerini paylaşan tüm sendika yetkililerine, temsilcilerine ve üyelerine teşekkürlerimizi sunarız.

İçerik

Özet

1. Giriş
2. Türkiye'nin AB üyeliği ile ilgili görüşler
  - 2.1. Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne tam üye olması taraftarı olup olmama
  - 2.2. Türkiye'nin eninde sonunda Avrupa Birliği'ne tam üye olarak kabul edilip edilmeyeceği
  - 2.3. Son beş yıl içinde Türkiye'nin AB üyesi olması hakkındaki görüşlerin ne şekilde değiştiği
  - 2.4. Türkiye Avrupa Birliği'ne üye olursa Türk işçilerine AB ülkelerinde serbest dolaşım hakkı verilmesi taraftarı olup olmama
  - 2.5. Özet
3. Türkiye'nin AB üyeliğinin etkileri
  - 3.1. Avrupa Birliği'ne sağlanacak faydalar
  - 3.2. Türkiye'ye sağlanacak faydalar
  - 3.3. Kim fayda sağlayacak?
  - 3.4. Özet
4. AB'nin anlamı
  - 4.1. AB'nin imajı
  - 4.2. AB ile ilgili görüşler – belirli konular
  - 4.3. Özet
5. AB hakkında bilgi
  - 5.1. AB'nin işleyişi hakkında anlayış
  - 5.2. AB hakkında bilgi
  - 5.3. Özet
6. AB'ye ve AB düzeyindeki kurumlara güven
  - 6.1. Bütün olarak AB'ye güven
  - 6.2. AB düzeyinde belirli kurumlara güven
  - 6.3. Birleşmiş Milletler ve AB'ye güven
  - 6.4. Belirli ulusal kurumlar ve AB kurumlarına güven
  - 6.5. Özet

7. AB'nin gelecekteki rolü

7.1. AB'nin gelecekteki farklı rollerine destek

7.2. Türk katılımcıların "AB, varlığını sona erdirmelidir" fikrine desteği

7.3. Özet

Ekler

EK A – Tablolar

Ek B – Türkiye'deki sendikacıların örneklemeine ilişkin açıklama

Ek C – Yedi AB ülkesindeki sendikacıların örneklemeine ilişkin açıklama

Referanslar

Şemaların listesi

Şema 2.1 Türk katılımcıların Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne tam üye olması taraftarı olup olmama durumu

Şema 2.2 Türk katılımcıların Türkiye'nin eninde sonunda Avrupa Birliği'ne tam üye olarak kabul edilip edilmeyeceği hakkındaki görüşü

Şema 2.3 Son beş yıl içinde Türkiye'nin AB üyesi olması hakkındaki görüşlerin ne şekilde değiştiiği

Şema 2.4 Türkiye'nin AB'ye üye olup olmaması gerektiği konusunda Türk katılımcıların görüşlerinin net farkları

Şema 2.5 Türk katılımcıların Türkiye Avrupa Birliği'ne üye olursa Türk işçilerine AB ülkelerinde serbest dolaşım hakkı verilmesi taraftarı olup olmama durumu

Şema 3.1 Türk katılımcıların, Türkiye'nin üyeliğinin AB'ye sağlayacağı faydalar ile ilgili görüşleri

Şema 3.2 Türk katılımcıların, AB üyeliğinin Türkiye'deki belirli konular üzerine etkisi hakkındaki görüşleri

Şema 3.3 Türk katılımcıların, Türkiye'nin AB üyeliğinin işveren ve işçilere sağlayacağı faydalar hakkındaki görüşleri

Şema 3.4 Türkiye ve yedi AB ülkesindeki katılımcıların, Türkiye'nin AB üyeliğinin Türkiye ve kendi ülkelerindeki işçilere nasıl fayda sağlayacağına ilişkin görüşleri

Şema 4.1 AB'nin Türk katılımcılar gözündeki genel imajı

Şema 4.2 AB hakkında güçlü olumlu veya olumsuz görüşe sahip Türk katılımcıların özellikleri

Şema 4.3a AB ile ilgili genellikle olumlu görülen konulara katılma

Şema 4.3b AB ile ilgili genellikle olumsuz görülen konulara katılma

Şema 5.1 Türk katılımcıların AB'nin işleyiş tarzına ilişkin belirttikleri anlayış düzeyleri

Şema 5.2 Türk katılımcıların AB hakkındaki bilgi düzeyleri

Şema 6.1 Türk katılımcıların Avrupa Birliği'ne güven düzeyleri

Şema 6.2 Türk katılımcıların belirli AB kurumlarına güven düzeyleri

Şema 6.3 Türk katılımcıların Birleşmiş Milletler'e güven düzeyleri

Şema 6.4a Türk katılımcıların belirli ulusal kurumlara ve AB kurumlarına güven düzeyleri – adalet/ ulusal yasal sistem ve Avrupa Adalet Divanı

Şema 6.4b Türk katılımcıların belirli ulusal kurumlara ve AB kurumlarına güven düzeyleri – ulusal siyasi partiler ve AB düzeyindeki siyasi partiler

Şema 7.1 Türk katılımcıların AB'nin geleceği hakkındaki olumlu görüşleri

Tabloların Listesi

Tablo A2.1 Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne tam üye olması taraftarı olup olmama (Türk katılımcılar)

Tablo A2.2 Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne tam üye olması taraftarı olup olmama (Türkiye ve yedi AB ülkesinden katılımcılar)

Tablo A2.3 Türkiye'nin eninde sonunda Avrupa Birliği'ne tam üye olarak kabul edilip edilmeyeceği (Türk katılımcılar)

Tablo A2.4 Türkiye'nin eninde sonunda Avrupa Birliği'ne tam üye olarak kabul edilip edilmeyeceği (Türkiye ve yedi AB ülkesinden katılımcılar)

Tablo A2.5 Son beş yıl içinde Türkiye'nin AB üyesi olması hakkındaki görüşlerin ne şekilde değiştiği (Türk katılımcılar)

Tablo A2.6 Son beş yıl içinde Türkiye'nin AB üyesi olması hakkındaki görüşlerin ne şekilde değiştiği (Türkiye ve yedi AB ülkesinden katılımcılar)

Tablo A2.7 Türkiye Avrupa Birliği'ne tam üye olursa Türk işçilerine AB ülkelerinde serbest dolaşım hakkı verilmesi taraftarı olup olmama (Türk katılımcılar)

Tablo A2.8 Türkiye Avrupa Birliği'ne tam üye olursa Türk işçilerine AB ülkelerinde serbest dolaşım hakkı verilmesi taraftarı olup olmama (Türkiye ve yedi AB ülkesinden katılımcılar)

Tablo A3.1 Türkiye'nin üyeliğinin, ekonomik büyümeyi artırmak yoluyla Avrupa Birliği'ne fayda sağlayıp sağlamayacağı (Türk katılımcılar)

Tablo A3.2 Türkiye'nin üyeliğinin, kültürel çeşitliliği artırmak yoluyla Avrupa Birliği'ne fayda sağlayıp sağlamayacağı (Türk katılımcılar)

Tablo A3.3 Türkiye'nin üyeliğinin, siyasi istikrarı artırmak yoluyla Avrupa Birliği'ne fayda sağlayıp sağlamayacağı (Türk katılımcılar)

Tablo A3.4 Türkiye'nin üyeliğinin genel olarak AB'ye sağlayacağı fayda (Türkiye ve yedi AB ülkesinden katılımcılar)

Tablo A3.5 Türkiye'nin üyeliğinin kendi ülkelerine sağlayacağı fayda (Türkiye ve yedi AB ülkesinden katılımcılar)

Tablo A3.6 AB üyeliğinin Türk işçilere sağlayacağı fayda (Türk katılımcılar)

Tablo A3.7 Türkiye'nin AB üyesi olması durumunda, AB ve Türkiye'deki işveren ve işçilerinin çıkarlarına nasıl fayda sağlanacağı (Türkiye ve yedi AB ülkesinden katılımcılar)

Tablo A4.1 AB'nin genel imajı (Türk katılımcılar)

Tablo A4.2 AB'nin genel imajı (Türkiye ve yedi AB ülkesinden katılımcılar)

Tablo A5.1 AB hakkında belirtilen anlayış (Türkiye ve yedi AB ülkesinden katılımcılar)

Tablo A5.2 AB hakkında bilgi (Türkiye ve yedi AB ülkesinden katılımcılar)

Tablo A6.1 Avrupa Birliği'ne güven (Türk katılımcılar)

Tablo A6.2 Avrupa Birliği'ne güven (Türkiye ve yedi AB ülkesinden katılımcılar)

Tablo A6.3 Belirli AB kurumlarına güven (Türkiye ve yedi AB ülkesinden katılımcılar)

Tablo A6.4 Birleşmiş Milletler'e güven (Türkiye ve yedi AB ülkesinden katılımcılar)

Tablo A6.5 Belirli ulusal kurumlara güven (Türkiye ve yedi AB ülkesinden katılımcılar)

Tablo A7.1 AB gelecekte ne yapmalı (Türk katılımcılar)

Tablo A7.2 AB, işçilerin haklarını iyileştirmek için daha çok şey yapmalı (Türk katılımcılar)

Tablo A7.3 AB, çevreyle ilgili konularla daha çok ilgilenmeli (Türk katılımcılar)

Tablo A7.4 AB, işgücü piyasalarını esnekleştirmek için daha çok şey yapmalı (Türk katılımcılar)

Tablo A7.5 AB, farklı kültürlere, dinlere ve tarihlere sahip insanları bir araya getirmek için daha çok şey yapmalı (Türk katılımcılar)

Tablo A7.6 AB, varlığını sona erdirmeli (Türk katılımcılar)

Tablo A7.7 AB gelecekte ne yapmalı (Türkiye ve yedi AB ülkesinden katılımcılar)

Tablo A7.8 Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne tam üye olması taraftarı olup olmama ve AB'nin varlığını sona erdirmesi gerekip gerekmediği ile ilgili görüşler (Türk katılımcılar)

Tablo B1 Türk katılımcıların sendikal özellikleri

Tablo B2 Türk katılımcıların bireysel özellikleri

Tablo B3 Türk katılımcıların sektör, iş kolu, iş yeri ve örgütsel özellikleri

Tablo C1 Çeşitli sendika konfederasyonlarının AB üye ülke örneklemlerine katkıları

ÖZET

6614 Türk sendikacı ile Belçika, Fransa, Yunanistan, İtalya, İsveç, Slovakya ve İngiltere'den 1949 sendikacı ile gerçekleştirilen ankete dayalı olarak yapılan bu değerlendirme, Türkiye ile AB arasındaki ilişkilere yönelik çeşitli konuları kapsamaktadır. Temel bulgular aşağıda özetlenmiştir.

Türkiye'nin AB'ye tam üyeliği konusunda;

- Türk katılımcılarının yarısından fazlası Türkiye'nin AB'ye tam üye olması taraftarıdır. Daha çok HAK-İŞ'e bağlı sendika üyeleri olmak üzere sendika temsilcileri, meslek grupları ve sendika yöneticileri de tam üyeliğe taraftardır.
- Üyeliğe destek yaş ile birlikte artmaktadır.
- Üyeliğe muhalefet en çok tarım sektöründe çalışan, kendini Avrupa dışından olarak nitelendiren ve Avrupa'daki çok uluslu şirketlerin parçası olan şirketlerde çalışanlar arasında yaygındır.
- İsveçli sendikacılar Türkiye'nin katılımına Türklere daha çok taraftardır; İngiltere'de destek düzeyi Türkiye'dekine yakındır; Yunanistan, Slovakya, Fransa, Belçika ve İtalya'da ise destek Türkiye'dekinden düşüktür.

Türkiye'nin eninde sonunda AB'ye tam üye olarak kabul edilip edilmeyeceği konusunda;

- Türk katılımcılar arasında Türkiye'nin katılması yönünde beklenti düzeyi düşüktür; üçte birden az bir bölümü katılım beklemektedir.
- Daha çok HAK-İŞ'e bağlı sendika üyeleri Türkiye'nin eninde sonunda üyeliğe kabul edileceğini düşünmektedir.
- Fransa, Belçika, İtalya ve İsveç'te sendikacıların büyük bir bölümü Türkiye'nin eninde sonunda üye olacağına Türkiye'deki sendikacıardan daha çok inanmaktadır. Yunanistan ve Slovakya'da ise bu beklenti daha düşüktür.

Beş yıl içinde Türkiye'nin AB üyeliği ile ilgili değişen görüşler konusunda;

- Türk sendikacıların yarısından fazlasının Türkiye'nin üyeliği konusundaki görüşleri beş yıl içerisinde (2004-2009) değişmemiştir. Görüşü değişenler açısından bu değişiklik, hemen her özellik incelenecek olursa, olumsuzdan çok olumlu yönde olmuştur. Daha çok HAK-İŞ'e bağlı sendika üyelerinin görüşleri olumlu yönde değişmiştir.
- Siyasi açıdan sol görüşlü olanlar bu eğilime uymamıştır.
- AB üyesi yedi ülkede de Türkiye'nin AB üyesi olması konusundaki görüşlerde daha az değişiklik olmuştur.

Türkiye'nin AB'ye katılımı halinde Türk işçileri üzerindeki kısıtlamalar konusunda;

- Türk sendikacılarının dörtte üçünden fazlası Türkiye'nin AB'ye katılımı halinde Türk işçilerin serbest dolaşım hakkına sahip olması taraftarıdır.

- AB üyesi yedi ülkede Türk işçilerin serbest dolaşımı üzerindeki kısıtlamaları destekleme İsveç'te %8 ile Slovakya'da %44 olmak üzere, bu iki oran arasında değişiklik göstermektedir ve bütün ülkelerde bu oran %50'nin altındadır; üç ülkede ise sendikacılar bu kısıtlamanın karşısında yer aldıklarını belirtmişlerdir (İtalya'da %49, Fransa'da %58 ve İngiltere'de %61).

Türkiye'nin üyeliğinin genel olarak AB'ye sağlayacağı faydalar konusunda;

- Türk sendikacılar ekonomik büyümenin artması, kültürel çeşitlilik ve daha az ölçüde olmak üzere siyasi istikrarın artması yoluyla AB'nin fayda sağlayacağı görüşündedir.
- Türkiye'de AB'nin bütün bu konularda fayda sağlayacağını düşünen gruplar şöyledir:
  - HAK-İŞ'e bağlı sendika üyeleri,
  - Sendika temsilcileri,
  - Yöneticiler,
  - Yaşı daha büyük işçiler,
  - Kendini Avrupalı olarak nitelendirenler.
- Türkiye'de fayda sağlanacağı görüşüne katılmayanlar arasında aşağıdaki gruplar yer almaktadır:
  - Eğitim, sağlık ve sosyal hizmetler alanında çalışanlar,
  - Avrupalı çok uluslu şirketler için çalışanlar,
  - Tarım sektöründe çalışanlar.
- AB ülkelerinin çoğunda sendikacılar ekonomik büyüme ve siyasi istikrardan çok artan kültürel çeşitliliğin katkıları üzerinde durmuştur.

AB üyeliğinin Türkiye'ye ve yedi AB üyesine faydaları konusunda;

- Türk sendikacılar en çok iş sağlığı ve güvenliği, iş güvencesi ve sendikal haklar açısından Türkiye'nin fayda sağlamasını beklemektedir.
- HAK-İŞ sendikaları üyeleri, sırasıyla TÜRK-İŞ ve DİSK üyelerine oranla daha fazla fayda sağlanacağı beklentisine sahiptir.
- Yedi AB ülkesindeki sendikacılar Türkiye'ye oranla kendi ülkelerine daha az fayda sağlanacağı görüşüne sahiptir.
- Diğer faydalarla ilgili olarak, Türk sendikacıların Türkiye'deki dini hoşgörünün artacağı beklentisine oranla, AB ülkelerindeki sendika üyeleri, Türkiye'nin AB'ye girmesinin kendi ülkelerinde dini hoşgörünün artacağı yönünde daha fazla fayda sağlayacağı görüşüne sahiptir.

Türkiye'nin AB'ye katılmasından kimin fayda sağlayacağı konusunda;

- Türk sendikacılar büyük işverenlerin (öncelikle AB'li sonra Türk olanlar) Türkiye'nin katılımının en büyük faydalanıcıları olacağı görüşündedir.
- Slovakya istisna olmak üzere, yedi AB üye devletindeki büyük çoğunluk da Avrupalı veya Türk büyük işverenlerin en çok fayda sağlayacağı beklentisine sahiptir.
- İsveç istisna olmak üzere, yedi AB ülkesindeki sendikacılar AB ülkelerindeki işçilerin, Türkiye'nin katılımından küçük ve orta ölçekli ve büyük işverenlere oranla daha az fayda sağlayacağı görüşündedir.
- Türk sendikacılar, Türk işçilerin Türk küçük ve orta ölçekli işverenlere oranla daha fazla fayda sağlayacağı beklentisine sahiptir ve Türkiye'de kimin fayda sağlayacağına ilişkin bu görüş, yedi AB ülkesindeki sendikacılar tarafından da paylaşılmaktadır.
- Türk işçiler, Türkiye'nin AB'ye katılımından, AB işçilerine oranla daha fazla kazanç sağlayacakları görüşündedir. Türk işçiler ile ilgili bu görüş, yedi AB ülkesindeki sendikacılar tarafından da paylaşılmış ve çoğu durumda daha geniş bir şekilde ele alınmıştır.

Katılımcıların genel anlamda AB ile ilgili ne hissettikleri konusunda;

- Türk katılımcıların yarısından biraz azı AB'nin genel imajı konusunda olumlu hissetmektedir. HAK-İŞ sendikaları üyeleri sırasıyla DİSK veya TÜRK-İŞ üyelerine oranla daha olumlu hissetme eğilimindedir.
- HAK-İŞ sendikaları üyeleri, yaşça daha büyük sendikacılar ve bir AB ülkesinde tatil veya çalışma amaçlı bulunmuş olanlar, AB hakkında en çok olumlu görüşe sahip olanlar arasındadır.
- En olumsuz görüşlere sahip olanlar arasında genç işçiler, Avrupalı çok uluslu şirketlerde çalışanlar ve tarım sektöründe çalışanlar bulunmaktadır.
- Türk katılımcılar, Belçika ve Yunanistan'dakilere benzer şekilde Fransa'ya oranla AB konusunda olumlu bir görüşe sahip olmaya daha eğilimlidir, fakat İsveç, Slovakya ve İngiltere'dekinden daha az olumlu görüşe sahip olma eğilimi göstermektedirler.

AB'nin özellikle ne anlama geldiği konusunda;

- Türk katılımcıların yarısı veya daha fazlası AB'yi siyasi haklar, çalışma ile ilgili haklar, demokrasi ve ekonomik zenginlik gibi konularla ilişkilendirmiştir.
- Türk katılımcıların yarısından azı AB'yi dini hoşgörü ile ilişkilendirmiştir. Bu ilişkilendirme başta HAK-İŞ sendikaları olmak üzere, sırasıyla DİSK ve TÜRK-İŞ sendikaları tarafından yapılmıştır (fakat hiçbir zaman katılımcıların yarısı kadar çok olmamıştır).
- Türkiye'den çok daha fazla ölçüde, yedi AB ülkesinde AB dini hoşgörü ile ilişkilendirilmiştir.
- TÜRK-İŞ sendikaları üyeleri, sırasıyla HAK-İŞ ve DİSK üyelerine kıyasla AB'yi ulusal bağımsızlığın kaybedilmesi ile daha çok ilişkilendirmiştir.

AB'nin işleyiş tarzının anlaşılması konusunda;

- Türk sendikalarının çoğunluğu AB'nin nasıl işlediğini çok iyi anlayamadıklarını veya hiç de iyi anlayamadıklarını belirtmektedir. Bu sekiz ülke içerisinde anladıklarından en az emin olan sendikacılar Türk sendikacılar olmuştur.
- Yedi AB ülkesine kıyasla AB konusunda en az bilgiye sahip olan Türk sendikacılar olmuştur.
- Gerçekleştirilen sınırlı testlerde, Türk sendikacılar arasında en az bilgiye sahip olanların kırsal kesimlerde yaşayan Türkler, kadınlar, daha küçük işyerlerinde çalışanlar, sınırlı örgün eğitim almış olanlar ve genç işçiler olduğu görülmüştür.

Bütün olarak AB'ye duyulan güven konusunda;

- On Türk sendikacıdan yedisi AB'ye güvenmeme eğiliminde olduklarını veya güvenip güvenmeyeceklerini bilmediklerini belirtmek suretiyle AB'ye güven eksikliği duymaktadır.
- Çoğu AB ülkesindeki sendikacılara göre daha şüpheli olma eğilimi göstermektedirler.

Belirli AB kurumlarına duyulan güven konusunda;

- Türk sendikalarının yarısından azı kendilerine sorulan dört kuruma güvenme eğilimi göstermiştir: AB düzeyindeki sendikalar; Avrupa Adalet Divanı; AB Parlamentosu ve AB düzeyindeki siyasi partiler.
- AB düzeyindeki sendikalar, hem Türkler hem de yedi AB ülkesindeki sendikacılar tarafından (destek oranı oldukça fazla olmak üzere) en çok güven duyulan AB kurumu olarak görülmüştür.
- Üç Türk sendika konfederasyonu üyesinden TÜRK-İŞ üyelerinin bu kurumlardan herhangi birini destekleme eğilimi en az düzeydedir.

Birleşmiş Milletler ve Avrupa Birliği'ne duyulan güven konusunda;

- Türk sendikacıları, BM'ye oranla AB'ye daha az güvenme eğilimi göstermiş olsa da, her iki kuruma da güven düzeyi düşüktür.
- Türk sendikacılar diğer yedi AB ülkesindekilere kıyasla BM'ye daha az güvenmektedir.

Belirli ulusal kurumlara ve AB kurumlarına güven konusunda;

- Yedi AB ülkesinin çoğundaki sendikacıların aksine, Türkiye'deki sendikacılar AB'nin kendilerinkinden daha güvenilir bir yasal sisteme sahip olduğu görüşünde değildir.
- Türklerin yalnızca az bir kısmı kendi ulusal siyasi partilerine güvenmekte, daha da azı AB düzeyindeki partilere güven duymaktadır (yedi AB ülkesinin çoğundaki sendikacıların da eğilimi olduğu gibi).

AB'nin belirli konulara daha çok ilgi göstermesine destek konusunda;

- Türk sendikacılar, AB'nin işçilerin hakları ve çevresel konular ile ilgili daha çok şey yapması ve işgücü piyasalarının esnekliği ve farklı kültür ve dinlerden insanları bir araya getirmesi için yine daha çok çalışma yürütmesini oldukça yüksek düzeyde desteklemektedir.
- Üç konfederasyonun içerisinde HAK-İŞ'e bağlı sendika üyeleri AB politikasına, özellikle de kültürel ve dini birlikteliğe ilişkin önermelerin hepsini onaylamaya en yatkın olanlardır.

AB'nin varlığının sona erdirilip erdirilmemesi gerektiği konusunda

- Türk sendikacılar, diğer yedi AB ülkesindeki sendikacılara oranla, AB'nin varlığını sona erdirmesi gerektiği görüşüne daha fazla katılmaktadırlar.
- Türk sendikacılarının yaklaşık üçte biri AB'nin varlığını sona erdirmesi gerektiğini öne sürmüştür; diğer bir üçte birlik kısım varlığının sürmesini gerektiğini ve yine diğer bir üçte birlik kısım da varlığını sürdürüp sürdürmemesi gerektiğini bilmediklerini belirtmiştir.
- Bu bulgu Türk sendikacılarının çoğunluğunun Türkiye'nin AB'ye tam üyeliğini desteklediği gerçeği ile çelişki göstermektedir. Türkiye'nin AB'ye katılmak için uzun süre önce gerçekleştirdiği başvurusu ile birlikte ortaya çıkan hayal kırıklığı kısmen bu bariz çelişkinin (Türkiye'nin AB'ye katılmasını istemek ve AB'nin varlığının sona erdirilmesini dilemek veya bu konuda kararsız olmak) açıklaması olabilir.

GİRİŞ

Bu anket, Avrupa Topluluğu Dış Faaliyetleri – Hibe Sözleşmesi kapsamında yer alan *Sivil Toplum Diyaloğu: Ortak çalışma kültürü aracılığıyla Avrupa Birliği ve Türkiye’den işçilerin bir araya getirilmesi* (TR0604.04) projesinin bir parçası olarak gerçekleştirilmiştir.

Anket, Mayıs – Temmuz 2009 döneminde gerçekleştirilmiştir.

1.1. Türkiye verileri

Türkiye’deki 6614 sendika üyesi örnekleme, Türkiye’deki üç sendikal konfederasyondan (TÜRK-İŞ HAK-İŞ ve DİSK) elde edilmiştir. Katılımcılara yönelik hedef sayı 8000 olarak belirlenmiş; Türkiye’de ilgili üç sendikal konfederasyonun her birinin aynı sayıda (2,667) katılımcı sağlayacağı anlayışı temelinde çalışmaya katılmışlardır.

Çalışmada, TÜRK-İŞ 2,747 (hedeflenen oranın yüzde 103’ü); HAK-İŞ 2,235 (hedeflenen oranın yüzde 84’ü); DİSK 1,632 (hedeflenen oranın yüzde 61’i) katılımcı sağlamıştır. Katılımcıların dağılımına bakıldığında (TÜRK-İŞ yüzde 42; DİSK yüzde 25; HAK-İŞ yüzde 34) TÜRK-İŞ’e bağlı sendika üyelerinin ulusal düzeydeki sayıları ile kıyaslandığında örnekleme daha az temsil edildiği; HAK-İŞ ile DİSK’e bağlı sendika üyelerinin ise daha çok temsil edildiği görülmektedir. Aksi belirtilmedikçe, bu raporda Türkiye’ye ilişkin veriler bu hususu düzeltecek şekilde ağırlıklandırılmıştır.

Örneklem ağırlıkları, üç büyük konfederasyon arasında ulusal üye dağılımı konusunda Emekdünyası tarafından yayınlanan Temmuz 2008’e ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik bakanlığı verilerin temel alınarak hesaplanmıştır (Emekdünyası 2009). Bu veriler, 2009 yıl sonu itibarıyla Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı internet sitesinde yayınlanan verilerden biraz farklıdır: TÜRK-İŞ Temmuz 2008: 2,216,000 (2009 sonu itibarıyla Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından yayınlanan sayı: 2,230,015); DİSK Temmuz 2008: 380,000 (2009 sonunda yayınlanan: 422,785); HAK-İŞ Temmuz 2008: 400,000 (2009 sonunda yayınlanan: 418,424).

Bu farklılıklar, ağırlıklı ortalama sonuçları üzerinde anlamlı bir etki yaratmamaktadır. Örneğin, Şema 2.1’de (Türk katılımcıların Türkiye’nin Avrupa Birliği’ne tam üye olması taraftarı olup olmama durumu) bir ondalık hane için ağırlıklı sonuç yüzde 53.2 ile ‘Evet’ (2009 sonu verileriyle bu değer yüzde 53.1 olmaktadır); yüzde 37.5 ile ‘Hayır’ (2009 sonu verileriyle ise yüzde 37.5); yüzde 9.3 ile ‘bilmiyorum’ (2009 sonu verileriyle ise yüzde 9.4) olarak belirtilmektedir.

Temmuz 2009 itibarıyla üç konfederasyona üyelik konusunda Çalışma Bakanlığı verileri şöyledir: TÜRK-İŞ: 2,239,341, HAK-İŞ: 441,917, DİSK: 426,232.

Türkiye’de katılımcıların çeşitli özellikler çerçevesinde dağılımına ilişkin ağırlıksız veriler Ek B’de sunulmuştur.

1.2. Avrupa verileri

Belçika, Fransa, Yunanistan, İtalya, Slovakya, İsveç ve İngiltere olmak üzere yedi AB ülkesindeki sendikalardan toplam 8000 üyenin anketi yanıtlanması hedeflenmiştir. Genelde, AB üye devletlerindeki sendikal konfederasyonlar, bu 8000 içerisinde 1949 kişiye ulaşabilmiştir; hedefler ve ulaşma durumu ülkeler arasında farklılık göstermektedir.

Bu sınırlı verileri AB ülkelerinde bölümler arası karşılaştırmalı analize tabi tutmak yolunda bir çabaya girişilmemiştir; ayrıca, belirli ülkelere ilişkin sayısal veriler sunulduğunda sayı azlığı ve seçkideki kuvvetli önyargı gibi sebeplere bağlı olarak, bunlara temkinle yaklaşmak gerekmektedir.

Ülkeler, ulaşılan hedefler, katılımcı sayısı ve bunların farklı ulusal sendika konfederasyonları arasındaki dağılımı gibi diğer sınırlı bilgiler Ek C'de yer almaktadır.

TÜRKİYE'NİN AB ÜYELİĞİ İLE İLGİLİ GÖRÜŞLER

Bu bölüm, Türkiye'nin AB tam üyeliği için yaptığı başvuru konusunda dört anket sorusuna verilen yanıtlar temelinde hazırlanmıştır.

- Anket katılımcıları Türkiye'nin AB tam üyeliği taraftarı mı?
- Türkiye'nin eninde sonunda AB tam üyesi olarak kabul edileceğini düşünüyorlar mı?
- Son beş yıl içinde Türkiye'nin AB üyeliğiyle ilgili düşünceleri değişti mi?
- Türkiye AB'ye tam üye olursa Türk işçilerinin serbest dolaşımı üzerindeki kısıtlamaları destekliyorlar mı?

1.3. Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne tam üye olması taraftarı olup olmama

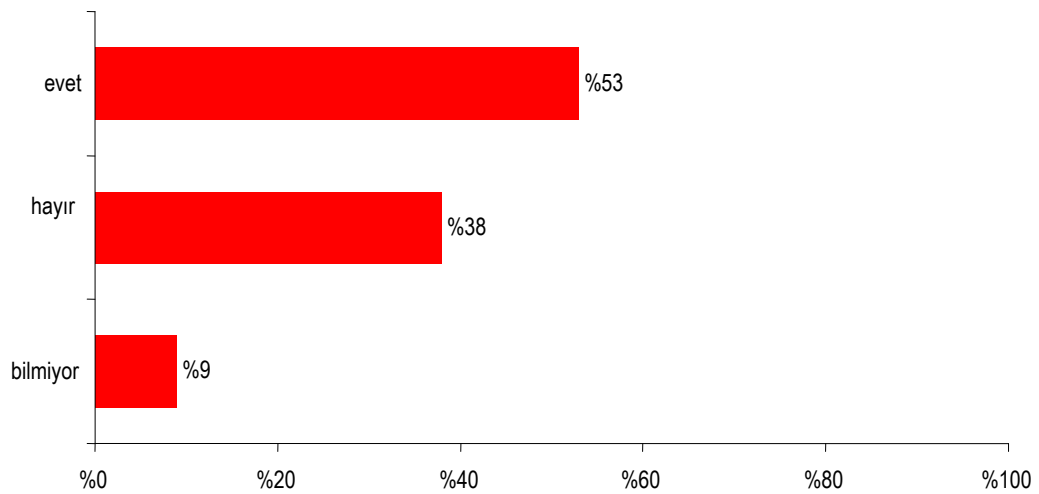
Katılımcılara aşağıdaki soru yöneltilmiştir:

'Türkiye'nin AB'ye tam üye olması taraftarı mısınız?'

Ağırlıklı örnekleme, ulusal düzeyde üç konfederasyondan sendika üyelerinin yarısından biraz fazlası Türkiye'nin AB'ye tam üye olması taraftarıdır. On kişiden yaklaşık dördü tam üyelik taraftarı olmadığını, yüzde 10'dan azı ise bilmediğini ifade etmiştir (Şema 2.1).

2009 bahar mevsiminde Türk nüfusuna uygulanan bir Eurobarometre anketinde buna benzer bir soru sorulmuş ve genel Türk nüfusunun yüzde 48'inin Türkiye'nin AB üyeliğinin 'iyi bir şey' olacağını düşündüğü ortaya çıkmıştır (Eurobarometer 2009a:93). Mevcut ankette tam üyelik konusunda AB'nin 'iyi bir şey' olacağını düşünmeyen kişilerin bazılarının doğal olarak Türkiye AB'ye dahil edilecekse daha düşük bir statüde değil tam üye olarak dahil edilmesi gerektiğini düşünüyor olabileceği de göz önünde tutulmalıdır.

Şema 2.1 Türk katılımcıların Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne tam üye olması taraftarı olup olmama durumu

Farklı sendikal konfederasyonlara üye olanlar, yaşça büyük ya da daha genç işçiler veya diğer özelliklere sahip kişiler arasında önemli farklılıklar olup olmadığına ilişkin bir soru işareti oluşmaktadır. Buna benzer soruların ayrıntılı yanıtları Ek A'da (Tablo A2.1) sunulmaktadır. Burada, sendikal özellikler, bireysel özellikler ve farklı sektörler, endüstri, iş yeri ve örgütsel özelliklere göre yanıtlar gruplara ayrılmıştır. Bu özelliklerin analizinde aşağıdakiler ortaya çıkmıştır:

- Türkiye'nin AB üyeliği taraftarı olan sendikal özellikler arasında aşağıdakiler yer alır:
  - HAK-İŞ'e bağlı sendika üyeleri (yüzde 64). Buna karşılık TÜRK-İŞ (yüzde 53) ve DİSK (yüzde 46).
  - Sıradan üye değil, sendika temsilcisi (yüzde 60)
- Türkiye'nin AB tam üyeliği taraftarı olmak ile bağlantılı bireysel özellikler
  - 51 yaşında ya da daha büyük olanlar (yüzde 64). Destek yaş ile birlikte artmaktadır; buna göre Türkiye'nin katılımı 15-25 yaş grubunda en az oranda desteklenmektedir.
  - yönetici olanlar (yüzde 62)
  - 13 veya daha genç yaşta eğitimi terk etmiş olanlar (yüzde 60)
  - küçük ya da orta büyüklükteki şehirlerde yaşayanlar (yüzde 59)
  - şaşırtıcı olarak, kendisini 'Avrupalı' olarak tanımlayanlar (yüzde 72).
- Türkiye'nin AB tam üyeliği taraftarı olmak ile bağlantılı sektör, iş kolu, iş yeri ve örgütsel özellikler aşağıdaki gibidir:
  - Ulaşım alanında çalışanlar (yüzde 63).

Yukarıdaki sonuçlar AB üye ülkelerinde genel nüfusa uygulanan Eurobarometre anket verileriyle ortak noktalara sahiptir; örneğin, yöneticiler AB üyeliğini daha fazla desteklemektedirler; ancak, Türkiye'de farklı olarak yaşça büyük anket katılımcıları üyelik taraftarı iken düşük seviyede örgün eğitim almış olanlarda durum tersi değildir (Eurobarometer 2009a: 94). Bazı istisnalarla birlikte, çokuluslu firmalarda çalışanların AB konusunda isteksiz olması da dahil olmak üzere, bu yapı da rapor genelinde tekrarlanmıştır.

Türkiye'nin AB üyeliğine karşı görüş bildiren yüzde 50 ya da daha fazla katılımcıya ilişkin çok az özellik bulunmaktadır. Türkiye'nin üyeliğine yüksek oranda karşı çıkmak ile bağlantılı özellikler aşağıdaki gibidir:

- Tarım sektöründe çalışma¹ (yüzde 53)
- Kendini 'Avrupalı değil' olarak tanımlama (yüzde 49)
- Avrupalı çokuluslu firma bünyesinde çalışma (yüzde 49)
- Avrupalı olmayan çokuluslu firma bünyesinde çalışma (yüzde 47)
- Köy ya da kırsal alanda yaşama (yüzde 47)
- 15-25 yaş aralığı (yüzde 44)
- Eğitim, sağlık ve sosyal hizmetlerde çalışma (yüzde 43)
- 22 veya daha geç yaşta eğitimi tamamlama (yüzde 42)

Yedi AB ülkesinden sendika üyelerinin görüşleri

- Türkiye'nin AB üyeliğine destek, ankete katılan ülkelerde Türkiye'de olduğundan önemli ölçüde düşük olmakla birlikte bazı istisnalar da mevcuttur (Tablo A2.2).
- Beş ülkede destek oranı Yunanistan'da yüzde 13, İtalya'da yüzde 45 ve diğer ülkelerde de bu iki değer arasında seyretmek üzere değişmektedir (Slovakya yüzde 15, Fransa yüzde 36, Belçika yüzde 39).
- İsveç'te sendika üyelerinin yüzde 78'i desteklemiştir; bu oran Türkiye'deki sendika üyelerinin desteğinden bile yüksektir.
- İngiltere'de destekleyen sendika üyesi oranı (yüzde 53) Türkiye'deki ile aynıdır.

1.4. Türkiye'nin eninde sonunda Avrupa Birliği'ne tam üye olarak kabul edilip edilmeyeceği

Katılımcılara aşağıdaki soru yöneltilmiştir:

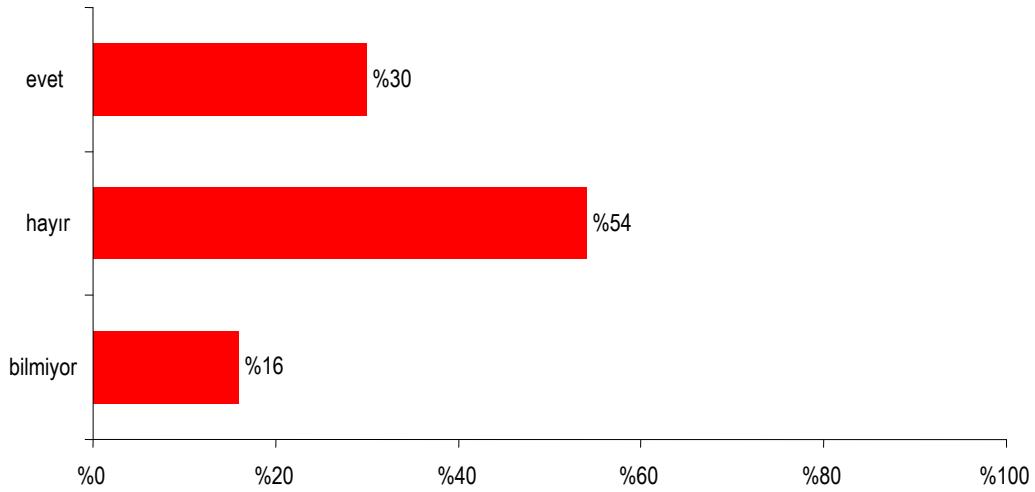
'Türkiye'nin eninde sonunda AB'ye tam üye olarak kabul edileceğini düşünüyor musunuz?'

Türk sendika üyelerinin üçte birden az bir bölümü Türkiye'nin eninde sonunda AB'ye tam üye olarak kabul edileceğini düşünmektedir. Yarıdan fazlası bunun gerçekleşmeyeceğini ve altıda biri bilmediklerini ifade etmiştir (Şema 2.2).

---

¹ Tarım sektöründe sendika üyelerinin yüzde 38'inin 22 veya daha üzeri yaşa kadar eğitim aldığı (tüm örnekleme yüzde 14) ve (tüm örneklemedeki yüzde 68'lik orana karşılık) sadece yüzde 50'inin kol işçisi olduğu belirtilmelidir.

Şema 2.2 Türk katılımcıların Türkiye'nin eninde sonunda Avrupa Birliği'ne tam üye olarak kabul edilip edilmeyeceği hakkındaki görüşü

Verinin bölümler arası analizinde Türkiye'nin eninde sonunda AB'ye tam üye olarak kabul edileceğini düşünen onda dört katılımcı ile bağlantılı çok az özellik saptanmıştır (Tablo A2.3).

- Türkiye'nin eninde sonunda AB'ye tam üye olarak kabul edileceğini düşünen katılımcılara ilişkin sendikal özellikler:
  - HAK-İŞ'e bağlı sendika üyeliği (yüzde 43). Bu oran, TÜRK-İŞ'te yüzde 29 ve DİSK'te yüzde 32'dir.

HAK-İŞ'e bağlı sendika üyeleri arasında Türkiye'nin hiçbir zaman AB'ye kabul edilmeyeceğini düşünenlerin oranı (yüzde 42) kabul edileceğini düşünenler ile aynıdır.

- Türkiye'nin eninde sonunda AB'ye tam üye olarak kabul edileceğini düşünen katılımcılara ilişkin bireysel özellikler:
  - Yönetici olma (yüzde 38)
  - Kendini 'Avrupalı' olarak tanımlama (yüzde 38) veya bu eğilimde olma (yüzde 34)
  - Bir AB ülkesinde çalışmış olma (yüzde 36)
  - Tatil amacıyla bir AB ülkesinde bulunmuş olma (yüzde 35)
- Türkiye'nin eninde sonunda AB'ye tam üye olarak kabul edileceğini düşünen katılımcılara ilişkin sektör, iş kolu, iş yeri ve örgütsel özellikler:
  - 1-9 çalışanı bulunan küçük işletmelerde çalışma (yüzde 39)
  - Bilgi ve iletişim alanında çalışma (yüzde 36)

Türkiye'nin hiçbir zaman AB'ye kabul edilmeyeceğini düşünenlere ilişkin özellikler:

- Tarım sektöründe çalışma (yüzde 67)

- o Avrupalı bir çokuluslu şirkette çalışma (yüzde 59)
- o Kendini 'Avrupalı değil' olarak tanımlama (yüzde 58)
- o Siyasi olarak kendini sol görüşlü olarak ifade etme (yüzde 57)
- o Madencilik ve taş ocakçılığı alanında çalışma (yüzde 57)

Genel olarak, Türk sendika üyeleri arasında Türkiye'nin eninde sonunda AB'ye tam üye olacağı yolunda düşük düzeyde bir beklenti mevcuttur.

Yedi AB ülkesinden sendika üyelerinin görüşleri

Fransa, Belçika, İtalya ve İsveç'te katılımcıların yüzde 41-47'si Türkiye'nin eninde sonunda AB'ye kabul edileceğini belirtmiştir. Bu oran, Türk sendika üyelerinin oranından daha yüksektir (Tablo A2.4).

- İngiltere'de katılımcıların yarıdan fazlası Türkiye'nin eninde sonunda AB'ye kabul edileceğini düşünmektedir (yüzde 53)
- Bu sonuca ilişkin beklentiler Yunanistan'da çok düşük (yüzde 17); Slovakya'da ise biraz yüksektir (yüzde 30).

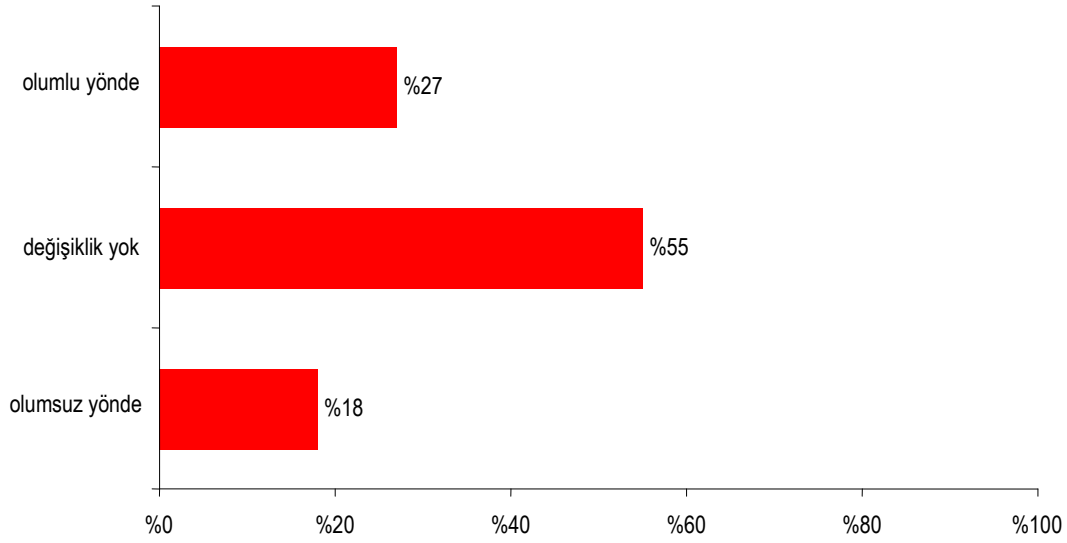
Son Beş Yıl İçinde Türkiye'nin Avrupa Birliği üyeliği ile ilgili görüşlerin ne şekilde değiştiği

Katılımcılara aşağıdaki soru yöneltilmiştir:

Beş yıl öncesiyile kıyasladığınızda Türkiye'nin Avrupa Birliği üyeliğiyle ilgili görüşleriniz değişti mi?

Beş yılda Türk sendika üyelerinin yarısından fazlasının Türkiye'nin AB üyeliğiyle ilgili görüşleri değişmemiştir (2004 – 2009). Görüşü olumlu yönde değişenlerin sayısı (dörtte birden fazla) olumsuz yönde değişenlere göre (beşte birden az) fazladır (Şema 2.3).

Şema 2.3 Türk katılımcıların son beş yıl içinde, Türkiye'nin Avrupa Birliği üyeliği ile ilgili görüşlerinin ne şekilde değiştiği

Beş yılda görüşleri olumlu yönde değişen katılımcıların en yüksek yüzdeleri aşağıdaki gruplar arasındadır (Tablo A2.5):

- Sendikal özellikler
  - HAK-İŞ'e bağlı sendika üyeleri (yüzde 46)
  - Sendika temsilcileri (yüzde 30)
- Bireysel özellikler
  - Küçük ya da orta büyüklükte bir şehirde yaşayanlar (yüzde 38)
  - Yöneticiler (yüzde 37)
  - Kendini Avrupalı olarak tanımlayanlar (yüzde 35)
  - Bir AB ülkesinde çalışmış olanlar (yüzde 34)
  - Kendini siyasi sağ (yüzde 33) ya da merkez sağ (yüzde 35) görüşlü olarak ifade edenler. Genellikle, siyasi yelpazede soldan sağa gidildikçe görüşler olumlu yönde değişmektedir.
- Sektör, iş kolu, iş yeri ve örgütsel özellikler
  - Ulaşım alanında çalışanlar (yüzde 39)
  - Bilgi ve iletişim alanında çalışanlar (yüzde 39)
  - Küçük iş yerlerinde çalışanlar (yüzde 33)

Tablo A2.5'te son beş yılda görüş değişimi 70 olan özellik sayısının neredeyse tamamında daha çok olumlu yönde meydana gelmiştir. Bu durum, 'olumsuz yönde' yerine 'olumlu yönde' değişim açısından öncekine kıyasla önemli bir fark ortaya koymaktadır. Bunun ilginç bir istisnası (her ne kadar kapsamda sınırlı olsa da) kendini siyasi olarak sol ya da merkez solda ifade edenlerin durumu olabilir.

Çeşitli özelliklerde net farklılık oranı Şema 2.4'te ayrıntılı olarak yer almaktadır.

Şema 2.4 Türkiye'nin AB'ye üye olup olmaması gerektiği konusunda Türk katılımcıların görüşlerinin net farkları

En yüksek net fark yüzdesi	En düşük net fark yüzdesi
HAK-İŞ'e bağlı sendika üyeleri (yüzde 33)	Siyasi olarak kendini sol görüşlü olarak ifade edenler (sol yüzde -2; merkez sol yüzde -1)
yöneticiler (yüzde 24)	Elektrik, doğal gaz ve su alanında çalışanlar (yüzde 0)
Ulaşım alanında çalışanlar (yüzde 24)	Avrupalı bir çokuluslu firmada çalışanlar (yüzde 2)
Bilgi ve iletişim alanında çalışanlar (yüzde 21)	Tarımda çalışanlar (yüzde 3)
Siyasi olarak kendini sağ görüşlü ifade edenler (merkez sağ yüzde 21, sağ yüzde 17)	Avrupalı olmayan bir çokuluslu firmada çalışanlar (yüzde 4)
Küçük işletmelerde çalışanlar (yüzde 20)	DİSK'e bağlı sendika üyeleri (yüzde 5); TÜRK-İŞ (yüzde 8)
Kendini Avrupalı olarak tanımlayanlar (yüzde 18)	kadınlar (yüzde 5)
13 yaşında ya da daha önce eğitimini tamamlayanlar (yüzde 18)	Kendini 'Avrupalı değil' olarak tanımlayanlar (yüzde 6)
Küçük ya da orta büyüklükteki şehirlerde yaşayanlar (yüzde 17)	
Çalışma amaçlı bir AB ülkesinde bulunmuş olanlar (yüzde 16)	

Yukarıda (bölüm 2.1) HAK-İŞ'e bağlı sendika üyelerinin Türkiye'nin katılımını destekleme eğiliminde olduğu görülmektedir. Bu üyelerin beş yılda daha olumlu görüşe sahip olduğu ve DİSK ile TÜRK-İŞ'e bağlı üyelerde bu oranın daha düşük olduğu görülmektedir.

Genellikle Türkiye'nin AB'ye dahil olması yönünde en büyük değişim olumlu yönde olmuştur. Bu durum, siyasi yönelim ile ilgilidir (bu yönde AB'ye katılım desteği sol görüşten sağ görüşe doğru artış göstermektedir). Kendini 'sol görüşlü' olarak ifade eden katılımcılar ve merkez solda yer alanlar son beş yılda olumsuzdan olumluya doğru bir görüş değişikliği yaşamamıştır; ancak, görüşü herhangi bir siyasi merkezde bulunanlar yüzde 8 oranında olumsuzdan çok olumlu yönde görüş değişikliği yaşamıştır; merkez sağda yer alanlar yüzde 21 daha fazla olumlu yönde değişmiştir; siyasi sol görüşe sahip kişilerde ise bu oran yüzde 17 olmuştur.

Yedi AB ülkesinden sendika üyelerinin görüşleri

- Yedi ülkenin tamamında katılımcıların görüşleri Türkiye'deki katılımcıların görüşlerine oranla daha az değişmiştir (Tablo A2.6).
- Her ülkede sendika katılımcılarının yüzde 60'tan fazlası son beş yılda görüş değişikliği olmadığını bildirmiştir.
- İstisnai olarak İsveç'te yüzde 90 görüş değişikliği olmadığı bildirilmiştir.
- Yunanistan ve Slovakya'da görüşlerinin son beş yılda değiştiğini bildirenlerin çoğu, artık eskisinden daha olumsuz baktıklarını belirtmişlerdir.
- Belçika, Fransa, İtalya ve İngiltere'de son beş yılda görüşünün değiştiğini belirtenlerin çoğu eskisinden daha olumlu baktıklarını belirtmişlerdir.
- İsveç'te görüş değişikliği bildirenler eşit dağılım gösterirken toplamda örneklemin sadece yüzde 10'unu oluşturmaktadırlar.

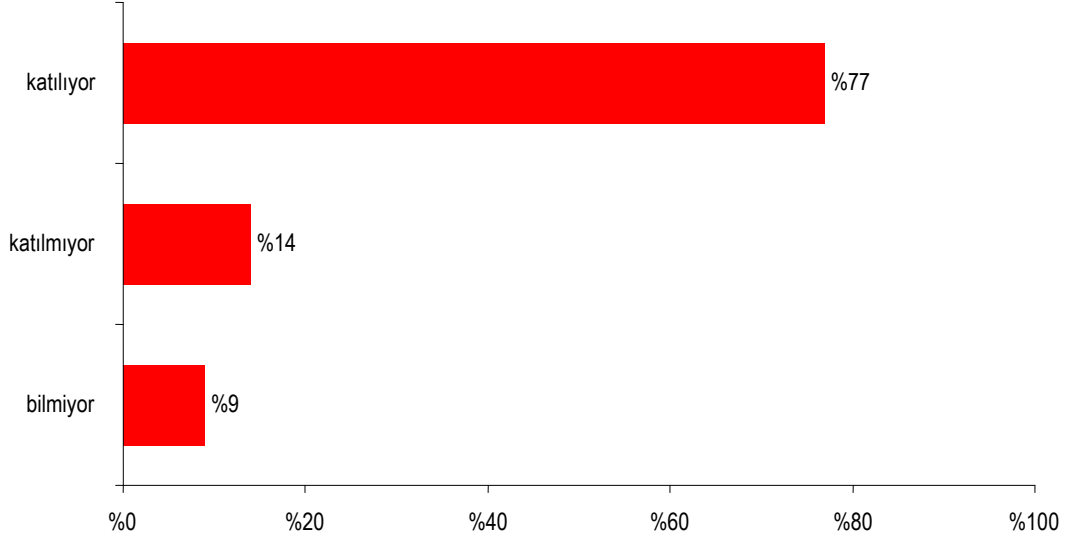
Türkiye Avrupa Birliği'ne tam üye olursa Türk işçilerine AB ülkelerinde serbest dolaşım hakkı verilmesi taraftarı olup olmama

Katılımcılara aşağıdaki soru yöneltilmiştir:

'Sizce Türkiye AB'ye tam üye olarak kabul edilirse Türk işçilerine AB üye ülkelerinde serbest dolaşım hakkı verilmeli mi?'

Türk sendika üyelerinin dörtte üçünden fazlası Türkiye'nin AB tam üyeliği kabul edilirse Türk işçilerine serbest dolaşım hakkı verilmesinden yanadır (Şema 2.5).

Şema 2.5 Türk katılımcıların Türkiye Avrupa Birliği'ne tam üye olursa Türk işçilerine AB ülkelerinde serbest dolaşım hakkı verilmesi taraftarı olup olmama durumu

Tablo A2.7'de incelenen özellikler içinde serbest dolaşım hakkı taraftarı olan yüzde 70'den az yüzdeler dilime uyan çok az özellik bulunmaktadır (bunun önemli bir istisnası, bu oranın yüzde 59'unun kırsal alan ve köylerde yaşıyor olmasıdır). HAK-İŞ'e bağlı sendika üyeleri (yüzde 81) serbest dolaşımı TÜRK-İŞ (yüzde 78) ve özellikle de DİSK'e bağlı sendika üyelerinden (yüzde 62) daha fazla desteklemektedir.

Yedi AB ülkesinden sendika üyelerinin görüşleri:

- Yedi AB ülkesinde Türk işçilerinin serbest dolaşımında kısıtlama taraftarı olanların yüzdesi ülkelerin her birinde yüzde 50'nin altında olup İsveç'te yüzde 8 ve Slovakya'daki yüzde 44 arasında değişmektedir (Tablo A2.8).
- Üç ülkede sendika üyelerinin yarısı ya da daha fazlası kendilerini kısıtlama karşıtı olarak ifade etmişlerdir (İtalya yüzde 49, Fransa yüzde 58 ve İngiltere yüzde 61).

Özet

Türkiye'nin AB'ye tam üyeliği konusunda:

- Türk katılımcıların yarısından fazlası Türkiye'nin AB'ye tam üyeliğini desteklemektedir. HAK-İŞ'e bağlı sendika üyelerinde bu destek özellikle daha fazladır; sendika temsilcileri ve meslek grup yöneticilerinde de durum böyledir.
- Üyeliğe destek yaşla birlikte artmaktadır.
- Üyeliğe muhalefet en çok tarım çalışanlarında, kendini 'Avrupalı değil' olarak tanımlayanlarda ve Avrupalı çokuluslu firmaların çalışanlarında görülmektedir (Çokuluslu firmalar).
- Örneklemde yer alan İsveç'teki sendika üyeleri Türkiye'nin üyeliğini Türkler'den daha fazla desteklemektedir; İngiltere'de destek Türkiye'deki ile benzer

düzydedir; Yunanistan, Slovakya, Fransa, Belçika ve İtalya'da ise destek Türkiye'dekinden düşüktür.

Türkiye'nin eninde sonunda kabul edilip edilmeyeceği konusunda,

- Türkler arasında Türkiye'nin eninde sonunda kabul edileceği yönündeki beklenti düşük olup üçte birden daha az bir bölüm bunun gerçekleşeceğini düşünmektedir.
- Daha çok HAK-İŞ'e bağlı sendika üyeleri Türkiye'nin eninde sonunda AB'ye kabul edileceğini düşünmektedir.
- Fransa, Belçika, İtalya ve İsveç'te sendika üyelerinin büyük bir bölümü Türkiye'nin eninde sonunda AB'ye kabul edileceğine Türk sendika üyelerinden daha çok inanmaktadır. Yunanistan ve Slovakya'da ise bu yönde beklenti daha düşüktür.

Türkiye'nin AB'ye katılımına ilişkin son beş yılda değişen görüşler konusunda,

- Türk sendika üyelerinin yarısından fazlasının son beş yılda Türkiye'nin üye olması ile ilgili görüşleri değişmemiştir (2004-2009). Görüşü değişenler arasında da her bir özellik incelendiğinde görüşlerin olumsuzdan olumlu yönde değiştiği görülmektedir. Daha çok HAK-İŞ'e bağlı sendika üyelerinin görüşleri üyeliği destekleme yönünde değişmiştir.
- Kendini siyasi olarak sol görüşlü ifade edenler bu modele uymamaktadır.
- Yedi AB ülkesinde de Türkiye'nin AB üyeliği konusunda Türkiye'de olduğundan daha az görüş değişimi ortaya çıkmıştır.

Türkiye'nin AB üyeliği durumunda Türk işçilere getirilebilecek kısıtlamalar konusunda,

- Türk sendika üyelerinin dörtte üçünden fazlası Türkiye'nin AB üyeliği durumunda Türk işçilerin serbest dolaşım hakkını desteklemektedir.
- Yedi AB ülkesinde Türk işçilerin dolaşımının kısıtlanmasını tercih edenlerin yüzdesi İsveç'te yüzde 8 ve Slovakya'da yüzde 44 arasında değişiklik gösterirken, her yerde yüzde 50'den azdır. Üç ülkede sendika üyelerinin yarısı ya da daha fazlası böyle bir kısıtlamaya karşı olduklarını belirtmişlerdir (İtalya yüzde 49, Fransa yüzde 58 ve İngiltere yüzde 61).

TÜRKİYE'NİN AB ÜYELİĞİNİN ETKİLERİ

Bu bölümde anket katılımcılarının Türkiye'nin olası AB üyeliği konusundaki görüşleri ele alınmaktadır.

- Türkiye'nin üyeliği genel olarak AB'ye fayda sağlar mı?
- Türkiye'yi nasıl etkiler?
- AB ve Türk çıkar gruplarına nasıl bir fayda sağlar?

Avrupa Birliği'ne sağlanacak faydalar

Türk sendika üyelerinin Türkiye'nin üyeliğinin AB açısından faydalı olacağını düşünüp düşünmediklerini ortaya çıkarmak üzere sendika üyelerine aşağıdaki ifadelere katılıp katılmadıkları sorulmuştur:

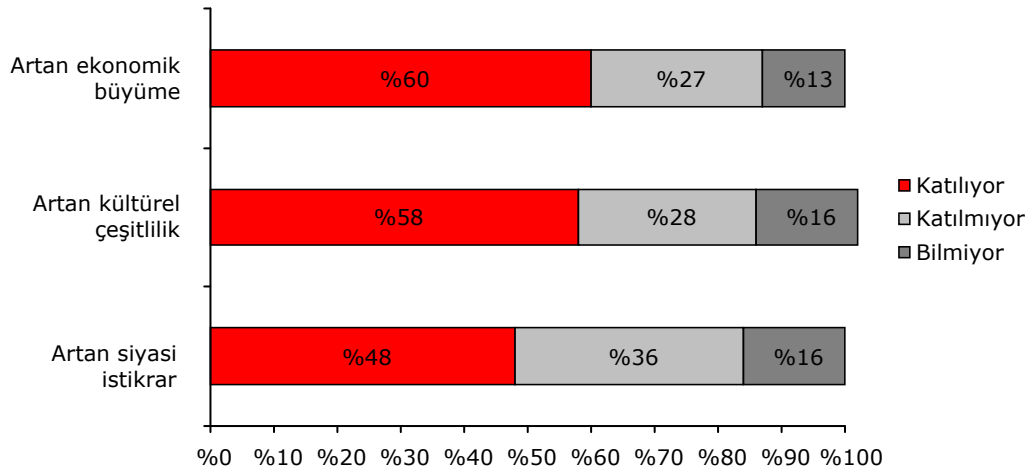
'Türkiye'nin kabul edilmesi, ekonomik büyümeyi artıracığı için Avrupa Birliği'ne fayda sağlayacaktır'

'Türkiye'nin kabul edilmesi, kültürel çeşitliliği artıracığı için Avrupa Birliği'ne fayda sağlayacaktır'

'Türkiye'nin kabul edilmesi, siyasi istikrarı artıracığı için Avrupa Birliği'ne fayda sağlayacaktır'

Türk sendika üyelerinin yaklaşık yarısı ya da daha fazlası AB'nin genel olarak yukarıdaki hususların her biri çerçevesinde fayda sağlayacağını düşünmekle birlikte, bunlar içerisinde ekonomik büyümenin artması ve kültürel çeşitlilik açılarından siyasi istikrara kıyasla daha fazla fayda sağlayacağı görüşündedirler (Şema 3.1).

Şema 3.1 Türk katılımcıların, Türkiye'nin üyeliğinin AB'ye sağlayacağı faydalar ile ilgili görüşleri

Ekonomik büyümenin artması;

Türkiye'nin üyeliğinin AB'ye ekonomik büyüme artışı açısından fayda sağlayacağı görüşüne ilişkin özellikler konusunda ayrıntılı bilgiler Tablo A3.1'de sunulmuştur.

Bu görüşü en çok destekleyenler arasında aşağıdaki gruplar yer almaktadır:

- Sendikal özellikler
  - HAK-İŞ'e bağlı sendikaların üyeleri (yüzde 69, TÜRK-İŞ yüzde 60, DİSK yüzde 51)
  - Sendika temsilcileri (yüzde 68)
- Bireysel özellikler
  - Kendini Avrupalı olarak ifade etme (yüzde 72) ya da böyle bir eğilim gösterme (yüzde 68)
  - Yönetici olma (yüzde 69)
  - 46 yaşında ya da daha büyük olma (yüzde 65)
  - Siyasi açıdan kendini sağ görüşlü olarak ifade etme (merkez sağ yüzde 66, sağ yüzde 63)
- Sektör, iş kolu, iş yeri ve örgütsel özellikler
  - Ulaşım sektöründe çalışma (yüzde 68)

Türkiye'nin üyeliğinin AB'ye artan ekonomik büyüme açısından fayda sağlayacağı görüşüne en çok karşı çıkan gruplar:

- Eğitim, sağlık ve sosyal hizmetler alanında çalışanlar (yüzde 37)
- Tarım alanında çalışanlar (yüzde 33)
- Kendine 'Avrupalı değil' olarak ifade edenler (yüzde 32)
- Tatil amaçlı olarak AB ülkelerinden birinde bulunmuş olanlar (yüzde 32)
- Avrupalı bir çokuluslu firmada çalışanlar (yüzde 31)
- Kırsal bölgede yaşayanlar (yüzde 31)

Kültürel çeşitliliğin artması,

Türkiye'nin üyeliğinin AB'ye kültürel çeşitlilik artışı açısından fayda sağlayacağı görüşü ile bağlantılı özelliklere ilişkin ayrıntılı bilgiler Tablo A3.2'de sunulmuştur.

En yüksek destek oranları aşağıdaki gibidir:

- Sendikal özellikler
  - HAK-İŞ'e bağlı sendika üyeleri (yüzde 67, TÜRK-İŞ yüzde 58, DİSK yüzde 54)
  - Sendika temsilcileri (yüzde 64)

- Bireysel özellikler
  - Kendini Avrupalı olarak ifade etme (yüzde 70) ya da böyle bir eğilim gösterme (yüzde 64)
  - Yönetici olma (yüzde 65)
  - Yaşça büyük işçiler (41-45 yaş yüzde 63; 46-50 yaş yüzde 60; 51 ya da üstü yüzde 63)
  - Kırsal alan ya da köyde yaşamak (yüzde 62)
- Sektör, iş kolu, iş yeri ve örgütsel özellikler
  - Madencilik ve taş ocağında çalışma (yüzde 62)
  - Ulaşım alanında çalışma (yüzde 62)

Türkiye'nin üyeliğinin AB'ye kültürel çeşitlilik artışı açısından fayda sağlayacağı görüşüne katılmayan gruplar:

- Tarım çalışanları (yüzde 38)
- Eğitim, sağlık, sosyal hizmetler alanında çalışanlar (yüzde 38)
- Avrupalı olan ya da olmayan çokuluslu bir firmada çalışanlar (yüzde 31)
- Kendini 'Avrupalı değil' olarak ifade edenler (yüzde 34)
- Profesyonel ya da teknik iş çalışanları (yüzde 33)
- 10-49 çalışanı bulunan bir iş yerinde çalışanlar (yüzde 32)

Siyasi istikrarın artması

Türkiye'nin üyeliğinin AB'ye artan siyasi istikrar açısından fayda sağlayacağı görüşüne ilişkin özellikler ile ilgili ayrıntılı bilgiler Tablo A3.3'te yer almaktadır.

En yüksek destek düzeyi aşağıdaki gibidir:

- Sendikal özellikler
  - HAK-İŞ'e bağlı sendika üyeleri (yüzde 57, TÜRK-İŞ yüzde 48 ve DİSK yüzde 44)
  - Sendika temsilcileri (yüzde 54)
- Bireysel özellikler
  - Kendini Avrupalı olarak ifade etme (yüzde 60) ya da böyle bir eğilim gösterme (yüzde 55)
  - Yönetici olma (yüzde 58)

- Yaşça büyük işçi olma (41-45 yaş yüzde 56; 46-50 yaş yüzde 55; 51 yaş ve üzeri yüzde 53)
- Siyasi olarak sağ görüşlü olduğunu ifade etme (yüzde 52)
- Küçük ya da orta büyüklükte bir şehirde yaşama (yüzde 52)
- Sektör, iş kolu, iş yeri ve örgütsel özellikler
  - Ulaşım alanında çalışma (yüzde 59)
  - Elektrik, doğal gaz ve su alanında çalışma (yüzde 55)
  - Kamu sektöründe çalışma (yüzde 52)
  - Yarı vasıflı işçi olma (yüzde 52)

Türkiye'nin üyeliğinin AB'ye artan siyasi istikrar açısından fayda sağlayacağı görüşüne en çok karşı çıkan gruplar:

- Kendini 'Avrupalı değil' olarak tanımlayanlar (yüzde 42)
- Profesyonel ve teknik meslek çalışanları (yüzde 41)
- Kırsal alanda yaşayanlar (yüzde 41)
- Çokuluslu firma çalışanları (Avrupalı yüzde 40; Avrupalı olmayan yüzde 38)
- Siyasi açıdan kendini sol görüşlü olarak ifade edenler (sol yüzde 39; merkez sol yüzde 43)
- Bilgi ve iletişim alanında çalışanlar (yüzde 41)
- Tarım sektöründe çalışanlar (yüzde 40)

Ekonomik zenginlik, kültürel çeşitlilik ya da siyasi istikrar açısından aşağıdaki gruplar genel olarak AB'ye en çok fayda sağlanacağını düşünen gruplardır:

- HAK-İŞ'e bağlı sendika üyeleri,
- Sendika temsilcileri,
- Yöneticiler,
- Yaşça büyük işçiler,
- Kendini Avrupalı olarak tanımlayanlar,

Aşağıdaki gruplar da Türkiye'nin katılımını en çok destekleyen gruplar arasındadır (bölüm 2.1).

Bu gruplar bu faydaların sağlanacağı görüşüne katılmama eğilimi en yüksek gruplardır:

- Eğitim, sağlık ve sosyal hizmet çalışanları,
- Avrupalı çokuluslu firmalarda çalışanlar,

- Tarım sektöründe çalışanlar

Bu gruplar ayrıca AB'ye katılıma en çok karşı çıkan gruplardır.

Yedi AB ülkesinden sendika üyelerinin görüşleri

Yedi AB ülkesinden sendika üyelerine, Türkiye'nin AB üyeliğinin artan ekonomik büyüme, kültürel çeşitlilik ve siyasi istikrar hususlarında olası faydalarına ilişkin olarak Türk işçilere sorulan sorular yöneltilmiştir.

Ortaya çıkan temel hususlar aşağıda belirtilmiştir:

- İsveçli sendika üyelerinin yanıtları diğer ülkedekilerden farklıdır (ayrıntılı olarak Tablo A3.4'te sunulmuştur). Burada on katılımcıdan yedisi AB'nin genel olarak ekonomik büyüme, siyasi istikrar ve kültürel çeşitlilik açısından AB'nin fayda sağlayacağı görüşündedir. Bu oranlar diğer AB ülkelerindeki sendika üyelerinden yüksek olduğu gibi, Türk sendika üyelerinden de daha yüksektir.
- Diğer altı üye ülkeden sendika üyeleri açısından kültürel çeşitliliğin katkısı ekonomik büyüme ya da siyasi istikrarın katkısından daha yüksek olarak değerlendirilmiştir (ancak Yunanistan'da bu oran sadece yüzde 27 düzeyindedir).
- Slovakya ve Yunanistan'dan katılımcıların, siyasal ya da ekonomik fayda sağlanacağı görüşüne eğilimi azdır (Slovakya'da sırasıyla yüzde 7 ve yüzde 10; Yunanistan'da sırasıyla yüzde 16 ve yüzde 16).
- Belçika, Fransa ve İtalya'dan gelen yanıtlar, siyasi istikrar açısından İtalya'da yüzde 21 ve Fransa'da yüzde 34 arasında değişirken; ekonomik büyüme açısından bu oranlar Fransa'da yüzde 26 ve Belçika'da yüzde 35 arasında değişmektedir.
- İngiltere'den gelen yanıtlar bu son gruptan daha yüksek oranda olup, İsveç sonuçlarına yakındır. İngiliz katılımcıların yüzde 60'ı Türkiye'nin AB üyeliğinin kültürel çeşitlilik açısından, yüzde 45'i ekonomik büyüme açısından ve yüzde 40'ı da siyasi istikrar açısından fayda sağlayacağını düşünmektedir.

AB üyeliği Türkiye'ye ve yedi AB ülkesine nasıl fayda sağlar?

Katılımcılara aşağıdaki soru yöneltilmiştir:

'Sizce AB üyeliği [ülkenizdeki] [belirli konuları] nasıl etkileyecektir?'

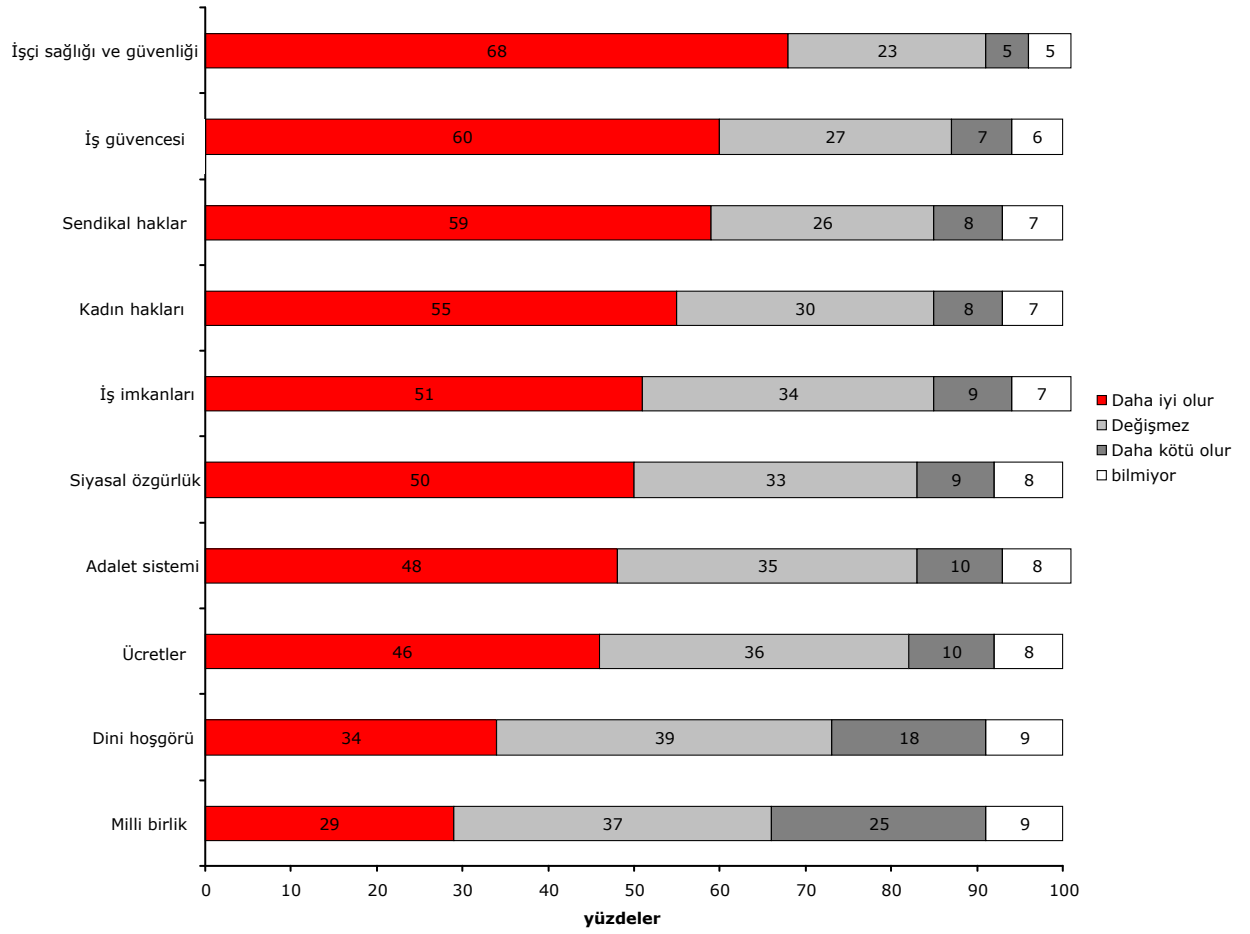
Türkiye açısından, katılımcıların Türkiye'nin AB üyeliğinin daha iyi ya da daha kötü olacak ya da bir değişiklik yaratmayacak şekilde yanıtladıkları sorularda ele alınan belirli konular Şema 3.2'de ifade edilmiştir.

Türk sendika üyelerinin onda altısı Türkiye'de işçi sağlığı ve iş güvenliği, iş güvencesi ve sendikal haklar açısından Türkiye'de iyileşme olacağını düşünmektedir.

On kişiden beşi kadın hakları, istihdam olanakları ve siyasi özgürlük konularında iyileşme beklerken; daha azı adalet/hukuk sistemi ve ödemelerde; daha da azı ise inanç konusunda hoşgörü ve ulusal bütünlük konularında iyileşme beklemektedir.

Şema 3.2 Türk katılımcıların, AB üyeliğinin Türkiye'deki belirli konular üzerine etkisi hakkındaki görüşleri

HAK-İŞ'e bağlı sendika üyelerinde belirli hususların AB üyeliğinin ardından daha iyi hale geleceğini düşünme eğilimi en yüksektir; TÜRK-İŞ üyelerinde de bu yönde bir eğilim DİSK üyelerine göre daha yüksektir. Örneğin, sendikal haklar konusunda HAK-İŞ'e bağlı sendika üyelerinin yüzde 66'sı durumun daha iyi yönde gelişeceğini düşünürken bu oran TÜRK-İŞ üyelerinde yüzde 59, DİSK üyelerinde ise yüzde 52'dir.

AB üyeliğinin Türkiye’de inanç konusunda hoşgörü sağlayacağına yönelik güven, HAK-İŞ’e bağlı sendika üyeleri arasında düşük olmakla birlikte (yüzde 41), bu oran yine de TÜRK-İŞ (yüzde 33) ve DİSK’e (yüzde 37) kıyasla daha yüksektir. HAK-İŞ’e bağlı sendika üyeleri ulusal bütünlüğün iyileşeceğine daha az güven duymaktadır (yüzde 34) ve DİSK (yüzde 33) ile TÜRK-İŞ üyeleri de (yüzde 33) bu konuda hemfikirdir.

Yedi AB ülkesinden sendika üyelerinin görüşleri

AB ülkelerinde Türkiye’nin katılımının *kendi ülkeleri* üzerindeki etkileri konusunda katılımcı görüşleri birçok açıdan Türk işçilerin görüşlerinden ayrılmaktadır (ayrıntılı bilgiler Tablo A3.5’te yer almaktadır). Genel hatlarıyla,

- Yedi AB ülkesinde bütün hususlarda Türkiye’nin katılımının kendi ülkeleri açısından fayda sağlayacağını düşünenlerin oranı, Türklerin bu katılımın Türkiye için fayda sağlayacağını düşünenlerin sayısından önemli ölçüde düşüktür.
- Türklerin yüzde 51’i istihdam oranlarının artacağını düşünmekte; ancak İsveç ve İngiltere’de sırasıyla sadece yüzde 27 ve yüzde 33 böyle düşünmekte, diğer beş ülkede ise bu yönde bir fayda bekleyenlerin oranı yüzde 2 ile yüzde 14 arasında değişmektedir.
- Türklerin yüzde 60’ı Türkiye’de iş güvencesinin iyileşmesini beklerken, bu beklenti oranı İsveç’te yüzde 15, İngiltere’de ise yüzde 24’tür. Belçika, Fransa, İtalya, Yunanistan ve Slovakya’da artan fayda beklentisi yüzde 0-3 oranında son derece düşüktür.
- AB üyeliğinin Türkler açısından en az beklenen sonucu Türkiye’de inanç konusunda hoşgörünün artmasıdır (yüzde 34).
- Yedi AB ülkesinin çoğundan katılımcıların bu durumun kendi ülkelerinde iyileşme sağlayacağı konusunda *nispeten* yüksek beklentileri olmuştur. Slovakya (yüzde 5) ile İsveç (yüzde 75 hiçbir etki olmayacağını düşünmektedir) hariç, diğer beş ülkede iyileşme bekleyenlerin oranı yüzde 17 ile yüzde 34 arasında değişmektedir.

Kim fayda sağlayacak?

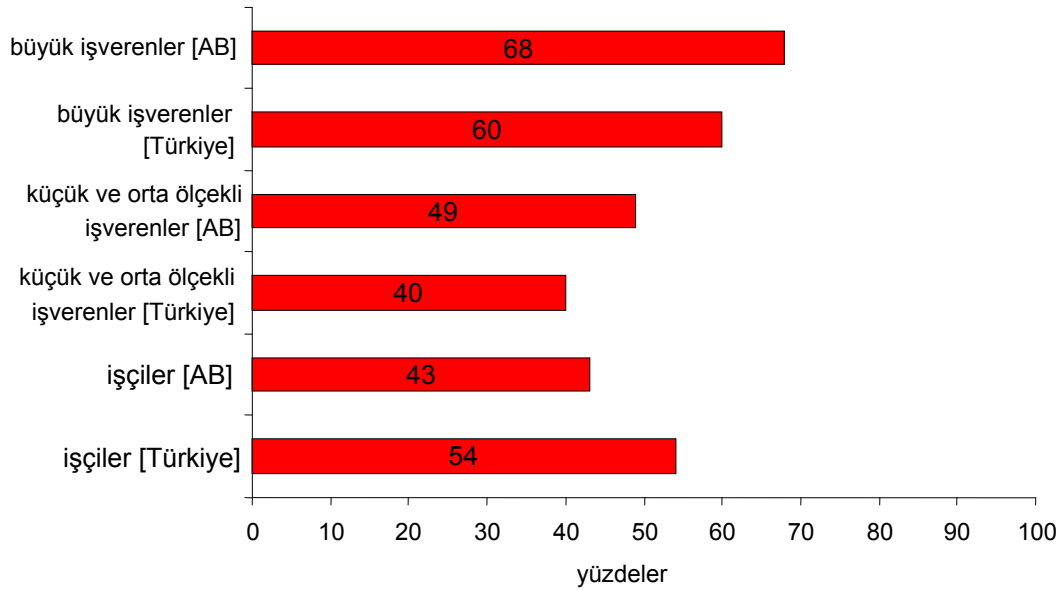
Katılımcılara göre hangi çıkar gruplarının Türkiye’nin AB üyeliğinden fayda sağlayacağını anlamak üzere Türkiye’de ve yedi AB üye ülkesindeki sendika üyelerine aşağıdaki soru yöneltilmiştir:

Sizce [ülkenizin] Avrupa Birliği’ne üye olması, aşağıdaki gruplara fayda sağlar mı?’

Bu gruplar arasında AB ve Türk büyük işverenleri, AB ve Türk KOBİ’leri ve AB ve Türk işçileri yer almıştır.

Türk sendika üyelerinin çoğu, en büyük faydalanıcı grubunun; özellikle AB büyük işverenleri, sonra da Türk büyük işverenler olmak üzere büyük işverenler olduğunu düşünmektedir (Şema 3.3). Daha az sayıda katılımcı, KOBİ işverenlerinin faydalanacağını, ancak yine sermaye ve iş gücü kategorileri değerlendirildiğinde fayda sağlama ihtimali daha düşük görünen Türk işverenlere kıyasla AB’deki işverenlerin daha büyük olasılıkla fayda sağlayacağını düşünmektedir. İşçiler açısından bakıldığında, durum tam tersidir: Türk sendika üyelerinin yarıdan fazlası Türk işçilerin fayda sağlayacağını; daha az bir bölümü ise AB işçilerinin fayda sağlayacağını düşünmektedir.

Şema 3.3 Türk katılımcıların, Türkiye'nin AB üyeliğinin işveren ve işçilere sağlayacağı faydalar hakkındaki görüşleri

Özellikle AB üyeliğinin Türk işçilere faydası ile ilgili soru açısından bakıldığında Türk sendika üyelerinin yüzde 54'ü Türk işçilerin fayda sağlayacağını düşünmekte; yüzde 23'ü değişim beklememekte; yüzde 15'i Türk işçilerin fayda sağlamayacağını düşünmekte; yüzde 9'u ise bilmemektedir.

Türk işçilerin fayda sağlayacağını düşünen kişiler ile ilgili özellikler Tablo A3.6'da sunulmuştur. Buna göre, bu görüşe en yüksek oranda destek aşağıdaki özelliklere sahip kişilerden gelmiştir:

- Sendikal özellikler
  - HAK-İŞ'e bağlı sendika üyeleri (yüzde 63), TÜRK-İŞ (yüzde 54) ve DİSK (yüzde 46).
  - Sendika temsilcileri (yüzde 61)
- Bireysel özellikler
  - Kendini Avrupalı olarak ifade etme (yüzde 71); Avrupalı kimliğine eğilim gösterme (yüzde 59)
  - Yönetici olma (yüzde 61)
  - 22 ya da üzeri yaşta tam zamanlı eğitimi tamamlamış olma (yüzde 59)
  - 51 ya da üzeri yaşta olma (yüzde 58)
- Sektör, iş kolu, iş yeri ve örgütsel özellikler
  - Büyük bir Türk firmasının çalışanı olma (yüzde 58)

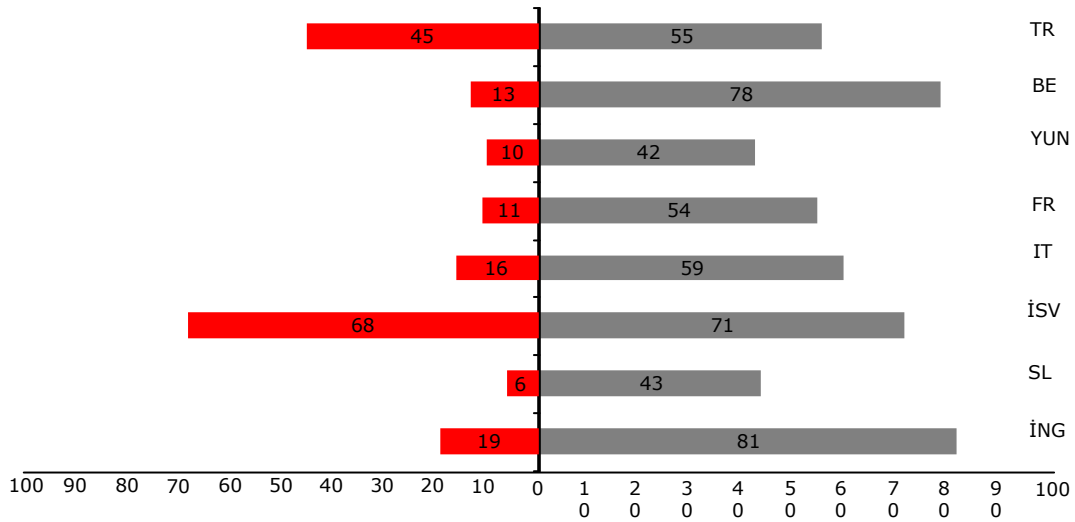
Türk işçilerin fayda sağlamayacağını düşünen azınlığa ilişkin özellikler:

- Sendikal özellikler,
  - DİSK'e bağlı sendika üyeleri (yüzde 18)
- Bireysel özellikler
  - Siyasi olarak sol görüşlü olduğunu ifade etme (yüzde 18)
  - Kendini 'Avrupalı değil' olarak tanımlama (yüzde 21)
- Sektör, iş kolu, iş yeri ve örgütsel özellikler
  - Avrupalı olmayan bir çokuluslu firma çalışanı olma (yüzde 30); Avrupalı bir çokuluslu firma çalışanı olma (yüzde 17)
  - Tarım çalışanı olma (yüzde 23)
  - Eğitim, sağlık ve sosyal hizmetler alanında çalışma (yüzde 22)
  - Elektrik, su ve doğal gaz alanında çalışma (yüzde 19)

Yedi AB ülkesinden sendika üyelerinin görüşleri

Şema 3.4 Türkiye ve yedi AB ülkesindeki katılımcıların, Türkiye'nin AB üyeliğinin Türkiye ve kendi ülkelerindeki işçilere nasıl fayda sağlayacağına ilişkin görüşleri

AB işçilerinin fayda sağlayacağını düşünenlerin yüzdesi Türk işçilerin fayda sağlayacağını düşünenlerin yüzdesi

Türk sendika üyeleri AB işverenleri ve işçileri açısından Türkiye'nin AB üyeliğinin en büyük faydalanıcılarının büyük AB işverenleri olacağını, onları AB KOBİ'lerinin izleyeceğini, sonraki sırada da AB işçilerinin geleceğini düşünmektedirler (Şema 3.3). Yedi AB ülkesindeki sendika üyelerinin Türkiye'nin AB üyeliğinden kimin fayda sağlayacağına ilişkin görüşlerinin ayrıntılı bilgileri Tablo A3.7'de yer almaktadır. Bu verilerin Türkiye'deki veriler ile kıyaslanarak gözden geçirilmesi sonucunda aşağıdakilere ulaşılmaktadır:

- İsveç hariç olmak üzere, yedi AB ülkesinden sendika katılımcıları, Türkiye'deki katılımcıların, AB ülkelerindeki işçilerin Türkiye'nin katılımından sırasıyla KOBİ'ler ile büyük işverenlerden daha az fayda sağlayacağına ilişkin görüşlerini paylaşmaktadır.
- Türk sendika üyeleri, *Türkiye açısından*, Türk işçilerin KOBİ işverenlerinden biraz daha fazla fayda sağlayacağını düşünmektedirler.
- Yedi AB ülkesinin tamamında sendika katılımcıları da Türk işçilerin Türkiye'nin AB katılımından Türk KOBİ işverenlerinden daha fazla fayda sağlayacağını düşünmektedirler ancak çoğunlukla fark oranı oldukça yüksektir.

Örneğin Türk katılımcıların yüzde 40'ı Türk KOBİ işverenlerinin; yüzde 54'ü ise Türk işçilerin fayda sağlayacağını düşünmektedir. Belçika'da yüzde 40 Türk KOBİ'lerin fayda sağlayacağını, yüzde 78 Türk işçilerin fayda sağlayacağını düşünmektedir; Fransa'da bu oranlar sırasıyla yüzde 30 ve yüzde 54, İtalya'da yüzde 41 ve yüzde 59, Slovakya'da yüzde 15 ve yüzde 43, İsveç'te yüzde 38 ve 71, İngiltere'de yüzde 56 ve 81'dir. Yalnızca Yunanistan'da fark oldukça düşüktür (KOBİ'ler faydalanacak diyenler yüzde 40, Türk işçiler diyenler yüzde 42).

- Belçika, Slovakya ve İngiltere'de katılımcılar Türkiye'de büyük işverenlerden daha fazla fayda sağlayabilecek işçileri bizzat görmüşlerdir.
- Son olarak, Türk işçilerin AB katılımından AB işçilerinden daha fazla kazanım elde edeceklerine ilişkin düşünceleri yedi AB ülkesindeki katılımcılar tarafından da paylaşılmış; hatta bazı durumlarda bu görüşe katılım yedi ülkede daha yüksek olmuştur (Şema 3.4).

3.4 Özet

Genel olarak AB açısından faydalar arasında aşağıdakiler yer alır:

- Türk sendika üyeleri AB'nin daha çok artan ekonomik büyüme, kültürel çeşitlilik ve daha az bir oranda artan siyasi istikrar olarak fayda sağlayacağını düşünmektedirler.
- Üyeliğin tüm bu açılardan AB'ye fayda sağlayacağını düşünen Türkiye'deki gruplar aşağıdaki gibidir:
  - HAK-İŞ'e bağlı sendika üyeleri,
  - Sendika temsilcileri,
  - Yöneticiler,
  - Yaşça büyük işçiler,
  - Kendini Avrupalı olarak ifade edenler
- Fayda sağlamayacağı fikrine katılmayan Türkiye'deki gruplar aşağıdaki gibidir:
  - Eğitim, sağlık ve sosyal hizmet çalışanları,
  - Avrupalı çokuluslu firmaların çalışanları,
  - Tarım sektöründe çalışanlar.

- Çoğu AB ülkesinde sendika üyeleri, artan kültürel çeşitliliğin ekonomik büyüme ve siyasi istikrardan daha fazla fayda sağlayacağını düşünmektedirler.

AB üyeliğinin Türkiye ve yedi AB üyesi ülke açısından faydaları:

- Türk sendika üyeleri işçi sağlığı ve iş güvenliği, iş güvencesi ve sendikal haklar açısından Türkiye'nin fayda sağlayacağını düşünmektedir.
- HAK-İŞ'e bağlı sendika üyeleri, sırasıyla TÜRK-İŞ ve DİSK muadillerine kıyasla daha fazla fayda sağlanmasını beklemektedir.
- Yedi AB ülkesinin tamamında sendika üyeleri kendi ülkelerine Türkiye'den daha az fayda sağlanacağını düşünmektedir.
- Türkiye'nin AB üyesi olmasının diğer faydaları içerisinde artan inanç hoşgörüsü AB ülkelerindeki sendika üyeleri tarafından kendi ülkelerinde Türkler için Türkiye'de sağlanacak faydadan daha fazla öngörülmüştür.

Kim fayda sağlayacak?

- Türk sendika üyelerine göre, büyük işverenler (öncelikle AB'de sonra da Türkiye'dekiler) Türkiye'nin üyeliğinin en büyük faydalanıcıları olacaktır.
- Slovakya hariç olmak üzere altı AB ülkesinin büyük bir çoğunluğu AB veya Türkiye'deki büyük işverenlerin daha fazla fayda sağlamasını beklemektedir.
- İsveç hariç olmak üzere altı AB ülkesinde de sendika üyeleri, AB ülkelerindeki işçilerin Türkiye'nin AB üyeliğinden KOBİ'ler ve büyük işverenlere oranla daha az fayda sağlayacağını düşünmektedir.
- Türk sendika üyeleri Türk işçilerin Türk KOBİ'lerden daha fazla fayda sağlayacağını düşünmekte ve bu görüş yedi AB ülkesindeki sendika temsilcileri tarafından da paylaşılmaktadır.
- Türk işçiler AB üyeliğinden AB'li işçilerden daha fazla fayda sağlayacaklarını düşünmektedirler. Türk işçilerin bu görüşü yedi AB ülkesinden katılımcılar tarafından da paylaşılmış hatta çoğu durumda daha yaygın olarak benimsenmiştir.

AB'NİN ANLAMI

Bu bölümde aşağıda belirtilen konular incelenmektedir:

- Katılımcıların AB hakkındaki genel görüşleri
- AB'nin özellikle katılımcılar için ne anlam ifade ettiği

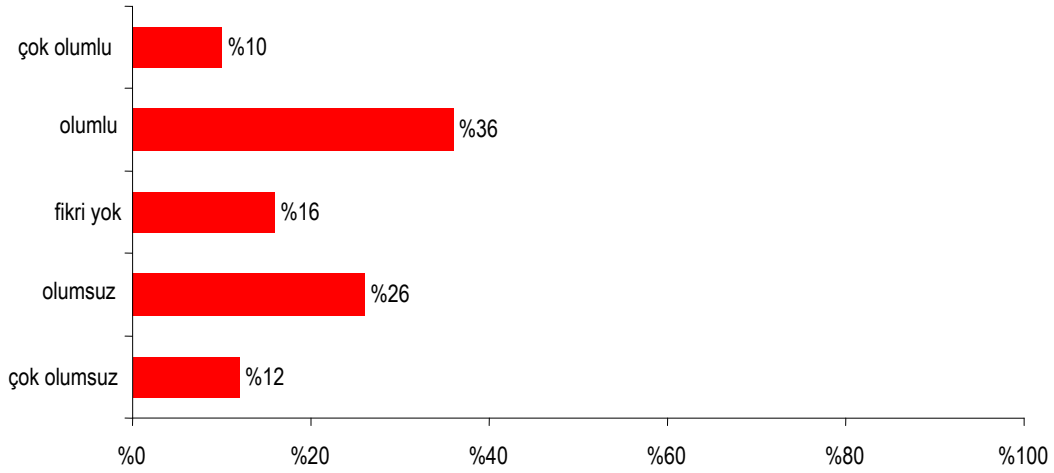
Türk katılımcıların AB hakkındaki genel görüşleri

Katılımcıların AB hakkındaki genel görüşlerinin incelenmesi amacıyla, katılımcılara aşağıdaki soru yöneltilmiştir:

'Avrupa Birliği'nin sizin gözünüzdeki genel imajı nasıldır?'

Yanıtlar 'çok olumlu' ile 'çok olumsuz' arasında beş kategoriye ayrılmıştır.

Şema 4.1 AB'nin Türk katılımcılar gözündeki genel imajı

'Çok olumlu' ve 'olumlu' kategorileri birlikte değerlendirildiğinde (Şema 4.1), AB'nin, üç konfederasyon üyelerinin gözünde olumsuzdan çok olumlu bir imajı olduğu görülmektedir (yüzde 38'e karşılık yüzde 46). Bu sonuç, 2009 yılında Türk halkının yüzde 46'sının AB hakkında genelde olumlu görüşe sahip olduğu bulgusu ile aynı doğrultudadır (Eurobarometer 2009b:2).

Farklı yanıtları belirli özellikler ile ilişkilendiren tam sonuçlar Tabla A4.1'de sunulmuştur. Ancak, katılımcıların beşte birinden biraz fazlası, olumlu veya olumsuz nitelikte güçlü görüşlere sahiptir. Bunlar kendi içlerinde değerlendirilmeli, ancak çok olumlu veya çok olumsuz yanıtların, azınlık bir gruptan geldiği unutulmamalıdır.

Şema 4.2'de görülebileceği üzere, çok olumlu görüşe sahip olma yüzdesi en yüksek olanlar, HAK-İŞ'e bağlı sendikalardır (HAK-İŞ'e bağlı sendika üyelerinin yüzde 16'sı, DİSK'e bağlı sendika üyelerinin yüzde 11'i ve TÜRK-İŞ'e bağlı sendika üyelerinin yüzde 9'u çok olumlu görüşe sahiptir). Bunun yanı sıra, diğer AB lehindeki değerlere de bakıldığında, sendika temsilcileri (yüzde 14) diğer bazı konularda olduğu gibi yöneticilere benzer (yüzde 16) bir görüş sergilemektedir.

AB'ye ilişkin çok olumlu görüşler en fazla yaşça en büyük işçilerde görülmekte; çok olumsuz görüşler en fazla yaşça en genç işçilerde görülmektedir.

Bir AB ülkesinde tatil veya iş amaçlı bulunma ile çok olumlu imaj arasında bir ilişki olduğu görülmekte; Avrupalı bir çokuluslu şirkette çalışma ile çok olumsuz imaj arasında da benzer bir ilişki olduğu görülmektedir. Dolayısıyla bu kanıt temelinde, AB ile temasın şekline bağlı olarak farklı etkileri bulunmaktadır.

Şema 4.2 AB hakkında güçlü olumlu veya olumsuz görüşe sahip Türk katılımcıların özellikleri

En yüksek yüzde ile çok olumlu görüşe sahip olanların özellikleri	En yüksek yüzde ile çok olumsuz görüşe sahip olanların özellikleri
51 yaş veya üstü (yüzde 18)	15-25 yaş aralığı (yüzde 18)
tatil amacıyla bir AB ülkesinde bulunmuş (yüzde 16)	Avrupalı bir çokuluslu şirkette çalışmakta (yüzde 17)
kendini Avrupalı olarak tanımlamakta (yüzde 16)	kendini Avrupalı değil olarak tanımlamakta (yüzde 16)
yönetici olarak çalışmakta (yüzde 16)	tarım sektöründe çalışmakta (yüzde 16)
HAK-İŞ'e bağlı sendika üyesi (yüzde 16)	Avrupalı olmayan bir çokuluslu şirkete çalışmakta (yüzde 14)
çalışma amacıyla bir AB ülkesinde bulunmuş (yüzde 15)	eğitim, sağlık veya sosyal işler alanında çalışmakta (yüzde 14)
sendika temsilcisi (yüzde 14)	kamu yönetimi alanında çalışmakta (yüzde 14)
1 ila 9 arasında çalışana sahip bir iş yerinde çalışmakta (yüzde 14)	kendini sol siyasi görüşe sahip olarak tanımlamakta (yüzde 14)

Yedi AB ülkesinden sendika üyelerinin görüşleri

'Çok olumlu' ve 'olumlu' imaj kategorileri birleştirilirse, Türk katılımcıların Belçika ve Yunanistanlı katılımcılar ile hemen hemen eşit değerde olumlu bir imaja sahip olduğu (yaklaşık yüzde 50), Fransız katılımcılardan daha olumlu olduğu (yüzde 41), ancak İsveç, Slovakya ve İngiltere'deki katılımcılarla karşılaştırıldığında, AB hakkında olumlu görüşe sahip olma eğilimlerinin açık bir şekilde daha az olduğu (yüzde 63 ila 75 arasında değişiklik göstermekte) görülmektedir (Tablo A4.2). Türk katılımcılar, çok olumsuz görüşe sahip olmada en yüksek oranı sergilemektedir (fakat bu oran (yüzde 12) küçüktür).

Türk katılımcıların belirli konularda AB'nin ne anlama geldiği hakkındaki görüşleri

Katılımcıların belirli konulardaki görüşlerinin incelenebilmesi amacıyla, katılımcılara aşağıdaki soru yöneltilmiştir:

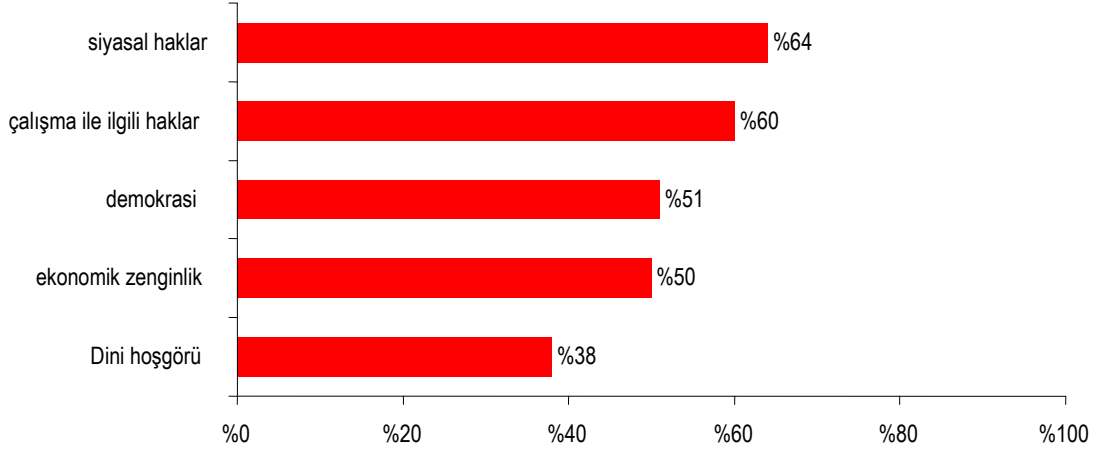
'Avrupa Birliği sizin için ne anlama geliyor [belirli konularda]'

On madde listelenmiş ve yanıtlar 'kesinlikle katılıyorum' ile 'kesinlikle katılmıyorum' arasında beşli derecelendirme ölçeğine yerleştirilmiştir. Bu maddelerin yarısı ile AB'nin olumlu görülen yönlerinin değerlendirilmesi (örneğin siyasal haklar); yarısı ile de AB'nin olumsuz görülen yönlerinin değerlendirilmesi (örneğin bürokrasi) istenmiştir.

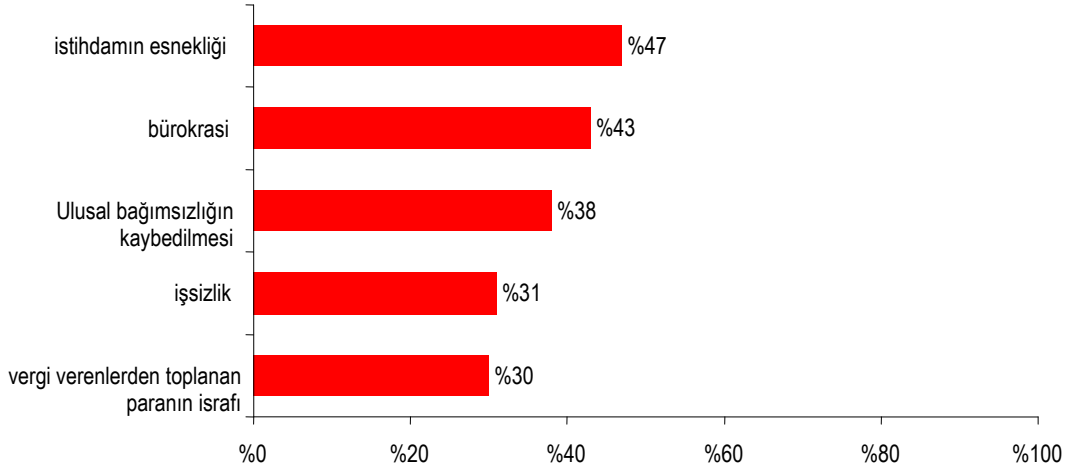
Şema 4.3a AB ile ilgili genellikle olumlu görülen konulara katılma

Yüzdeler

Şema 4.3b AB ile ilgili genellikle olumsuz görülen konulara katılma

Yüzdeler

Sunum kolaylığı amacıyla, Şema 4.3a ve 4.3b'de daha olumlu ve daha olumsuz anlamlara yönelik 'kesinlikle katılıyorum' ve 'katılıyorum' yanıtları birleştirilmiş ve bireysel ve diğer özellikler doğrultusunda kurumlar hakkında kapsamlı bilgi sunan bu Rapordaki genel prosedür takip edilmemiştir.

Şema 4.3a'da listelenen maddeler ile ilgili şu yorumlar yapılabilir:

- Bir istisna hariç, Türk katılımcıların en az yarısı AB'yi, başta siyasal haklar ve çalışma ile ilgili haklar olmak üzere, genellikle olumlu görülen özelliklerle ilişkilendirmiştir. İstisna, dini hoşgörü konusudur.

- AB'nin dini hoşgörü ile tanımlanmasındaki düşük seviye, üç büyük sendika konfederasyonu üyeleri arasında bir ölçüde farklılık göstermektedir; ancak hiçbir durumda üyelerin yarısı kadar bir çoğunluk AB'yi böyle bir hoşgörü ile ilişkilendirmemiştir. TÜRK-İŞ'e bağlı sendikalar AB'yi böyle bir hoşgörü ile ilişkilendirme eğilimi en az olanlardır (yüzde 36), bunu DİSK üyeleri takip etmekte (yüzde 42), ardından da konfederasyon HAK-İŞ gelmektedir (yüzde 44).
- HAK-İŞ'e bağlı sendika üyeleri, tüm konfederasyon üyeleri içerisinde AB'yi Şema 4.3a'da listelenen tüm maddelerle tanımlamaya en çok eğilimli olanlardır. En belirgin örnekte yüzde 70'i AB'yi çalışma ile ilgili haklarla ilişkilendirmiştir; bu oran TÜRK-İŞ'te yüzde 60, DİSK'te ise yüzde 55'tir.

Türk katılımcıların yanıtları, bazı yönlerden, yedi AB ülkesindeki katılımcıların yanıtlarından farklılık göstermektedir:

- Siyasal haklar. Türkiye'den katılımcılarla karşılaştırıldığında, Fransa ve İngiltere'den katılımcıların (sırasıyla yüzde 43 ve 56) AB'yi siyasal haklarla ilişkilendirme eğilimi daha azdır. Belçika (yüzde 61) ve Slovakya'dan (yüzde 63) katılımcılar Türkiye'deki katılımcılara daha yakındır. Yunanistan (yüzde 69), İtalya (yüzde 71) ve İsveç'ten (yüzde 79) katılımcıların eğilimi daha fazladır.
- Çalışma ile ilgili haklar. Türkiye ile karşılaştırıldığında, Belçika (yüzde 58), Slovakya (yüzde 51), Yunanistan (yüzde 50) ve özellikle Fransa'da (yüzde 29) katılımcılar AB'yi çalışma hakları ile ilişkilendirme eğilimi daha azdır. İtalya, Türkiye'ye yakındır (yüzde 61); İngiltere (yüzde 74) ve İsveç'te (yüzde 79) oran daha yüksektir.
- Demokrasi. Fransa ve İngiltere hariç olmak üzere (sırasıyla yüzde 44 ve 48), diğer beş ülkeden katılımcıların AB'yi demokrasi ile ilişkilendirme eğilimi önemli ölçüde yüksektir (Yunanistan yüzde 61, Belçika yüzde 69, Slovakya yüzde 75, İtalya yüzde 76, İsveç yüzde 79).
- Ekonomik zenginlik. Fransa ve Yunanistan hariç olmak üzere (sırasıyla yüzde 34 ve 40), diğer beş ülkeden katılımcıların AB'yi ekonomik zenginlik ile ilişkilendirme eğilimi daha fazladır (Belçika ve İngiltere yüzde 58, İtalya yüzde 63, İsveç yüzde 75, Slovakya yüzde 78)
- Dini hoşgörü. Türk katılımcıların AB'yi dini hoşgörü ile tanımlamadaki düşük seviyeleri, yedi AB ülkesinden katılımcılar tarafından tekrarlanmamıştır. İsveç'te katılımcıların yüzde 80'i AB'yi dini hoşgörü ile ilişkilendirmiştir; bu oran Slovakya'da yüzde 71; İtalya'da yüzde 67; Yunanistan'da yüzde 61; Belçika'da yüzde 54; Fransa'da yüzde 48; İngiltere'de yüzde 42'dir.

Şema 4.3b'de listelenen genellikle olumsuz görülen konulara ilişkin maddeler ile ilgili şu yorumlar yapılabilir:

- Türk katılımcıların yarısından azı bu maddelerden birine katılmaktadır.
- AB'nin anlamı ile ilgili en çok katılım gösterilen madde, istihdamın esnekliğidir. TÜRK-İŞ (yüzde 47) veya DİSK (yüzde 41) ile karşılaştırıldığında bu görüşe en çok katılan sendika üyeleri HAK-İŞ'tedir (yüzde 54).
- HAK-İŞ (yüzde 34) veya DİSK (yüzde 30) ile karşılaştırıldığında TÜRK-İŞ'e bağlı sendika üyelerinin ulusal bağımsızlığın kaybedilmesi görüşüne katılma eğilimi daha yüksektir (yüzde 40).

- Diğer açılardan, üç konfederasyona bağlı sendika üyeleri arasındaki farklılıkların daha az olduğu görülmektedir.

Şema 4a ve Şema 4b'deki maddelere verilen yanıtlar, Türk katılımcılar ile yedi Avrupa ülkesinden katılımcılar arasında bazı açılardan farklılık gösterme eğilimindedir:

- İstihdamın esnekliği. Tüm yedi AB ülkesinden katılımcıların AB'yi istihdamın esnekliği ile ilişkilendirme eğilimi daha fazladır. Bu şekilde düşünenlerin oranları Yunanistan'da yüzde 52'den İsveç'te yüzde 77'ye kadar çeşitlilik göstermektedir.
- Bürokrasi. Yedi AB ülkesinden altısının AB'yi bürokrasi ile ilişkilendirme eğilimi Türkiye ile karşılaştırıldığında daha fazladır (Yunanistan'da yüzde 48'den Slovakya'da yüzde 73'e kadar çeşitlilik göstermektedir). Burada istisna yüzde 21 ile İsveç'tir, ancak katılımcıların yarısı 'kararsızım' yanıtını vermiştir.
- Ulusal bağımsızlığın kaybedilmesi. Burada net bir eğilim bulunmamaktadır. Fransa ve İsveç'ten katılımcıların AB'yi ulusal bağımsızlığın kaybedilmesi ile ilişkilendirme eğilimi daha fazladır (sırasıyla yüzde 51 ve 45); Belçika ve İtalya'da Türkiye'ye benzer bir oran sergilenmiştir (yüzde 38 ve 34); Slovakya, İngiltere (her ikisi de yüzde 32) ve özellikle Yunanistan'da (yüzde 24) Türkiye ile karşılaştırıldığında bu ilişkilendirmeyi yapan az sayıda katılımcı bulunmaktadır.
- İşsizlik. Yunanistan ve Fransa'dan katılımcıların (yüzde 42 ve 41) AB'yi işsizlikle ilişkilendirme eğilimi daha fazladır. Ancak, diğer beş ülkeden katılımcıların Türkiye ile karşılaştırıldığında bu eğilimi daha azdır (yanıtlar yüzde 27 ile 16 arasında çeşitlilik göstermektedir.).
- Vergi verenlerden toplanan paranın israfı. Türkiye ile karşılaştırıldığında, Fransa (yüzde 45), Belçika ve Slovakya'daki katılımcıların (her ikisi de yüzde 44) AB'yi bu konuyla ilişkilendirme eğilimi daha fazladır. Yanıtlar İtalya, Yunanistan ve İngiltere'de yüzde 34 ile 22 arasında çeşitlilik göstermekte, İsveç'te ise yüzde 11 oranında seyretmektedir.

Özet

Katılımcıların genel anlamda AB hakkındaki görüşleri:

- Türk katılımcıların yarısından biraz azı AB'nin genel imajı konusunda olumlu görüşe sahiptir. Sırasıyla DİSK veya TÜRK-İŞ ile karşılaştırıldığında, HAK-İŞ sendikaları üyelerinin olumlu görüşe sahip olma eğilimi daha fazladır.
- HAK-İŞ sendikaları üyeleri, yaşça daha büyük işçiler ve tatil amacıyla bir AB ülkesinde bulunmuş işçiler ile birlikte, AB hakkında en yüksek oranda çok olumlu görüşe sahip olanlar arasındadır.
- En yüksek oranda çok olumsuz görüşe sahip olanlar arasında, genç işçiler, Avrupalı bir çokuluslu şirkette çalışanlar ve tarım sektöründe çalışanlar yer almaktadır.
- Fransa ile karşılaştırıldığında Türk katılımcıların AB hakkında olumlu görüşe sahip olma eğilimi daha fazla olup, Belçika ve Yunanistan'dakiler ile benzerlik göstermekte, İsveç, Slovakya ve İngiltere'dekiler ile karşılaştırıldığında önemli ölçüde az olduğu görülmektedir.

AB belirli konularda ne anlama geliyor:

- Türk katılımcıların yarısı veya daha fazlası AB'yi siyasal haklar, çalışma ile ilgili haklar, demokrasi ve ekonomik zenginlik ile ilişkilendirmiştir.
- Türk katılımcıların yarısından azı AB'yi dini hoşgörü ile ilişkilendirmiştir. Bu ilişki en fazla HAK-İŞ sendikaları üyelerince kurulmuş (ancak katılımcıların yarısından az olmak üzere), bunu DİSK ve TÜRK-İŞ takip etmiştir.
- Türkiye ile karşılaştırıldığında AB'nin dini hoşgörü ile ilişkilendirilmesi eğilimi, yedi AB ülkesinde daha fazladır.
- Sırasıyla HAK-İŞ ve DİSK ile karşılaştırıldığında, TÜRK-İŞ sendikaları üyelerinin AB'yi ulusal bağımsızlığın kaybedilmesi ile ilişkilendirme eğilimi daha fazladır.

AB HAKKINDA BİLGİ

Bu bölümde aşağıdaki konular sunulmaktadır:

- Katılımcıların AB'nin işleyiş tarzına ilişkin anlayışlarına yönelik kendi değerlendirmeleri
- AB'nin nasıl işlediğine yönelik bilgileri

Katılımcıların AB'nin işleyiş tarzına ilişkin anlayışlarına yönelik kendi değerlendirmeleri

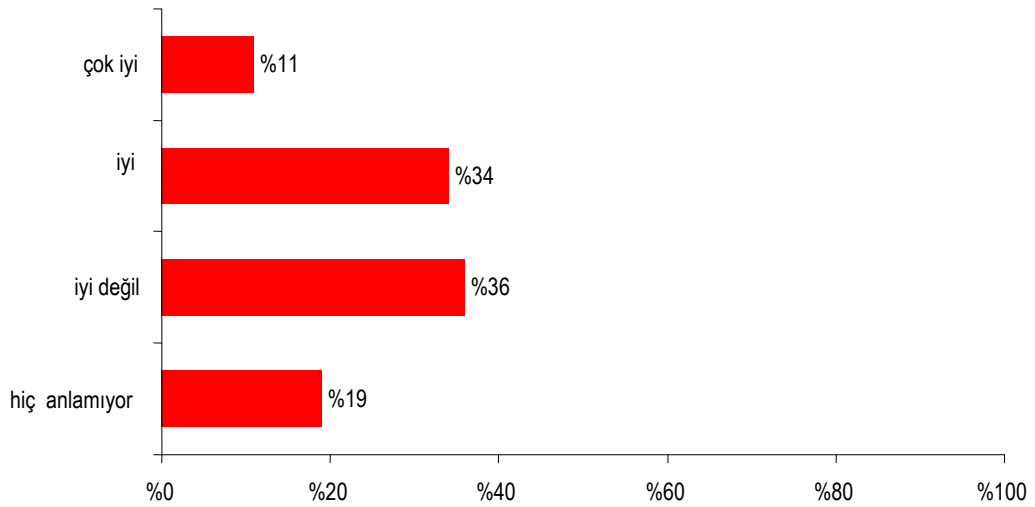
Katılımcılara aşağıdaki soru yöneltilmiştir:

'Avrupa Birliği'nin işleyiş tarzını ne kadar iyi anlıyorsunuz?'

Türk katılımcılar, AB'nin işleyiş tarzını bilmediklerini düşünme eğilimindedir. Yarısı 'iyi anlamıyorum' veya 'hiç iyi anlamıyorum' yanıtını vermiştir. Katılımcıların sadece yüzde 11'i işleyiş tarzını 'çok iyi anlıyorum' yanıtını vermiştir.

Şema 5.1 Türk katılımcıların AB'nin işleyiş tarzına ilişkin belirttikleri anlayış düzeyleri

Yüzdeler

Yedi AB ülkesinden katılımcıların AB'nin işleyiş tarzına ilişkin belirttikleri anlayış düzeyi:

Yakın zamanda gerçekleştirilen bir AB araştırması şu bulguyu içermektedir: 'Hem Türkiye'de hem de AB üye devletlerinde, insanların AB'nin işleyiş tarzını anlayamadıkları görülmektedir' (Eurobarometer 2009b:3). Türkiye'deki sendika üyelerinin yalnızca yüzde 11'inin AB'nin işleyiş tarzını 'çok iyi anladıklarını' ifade etmesi, güven seviyesinin düşük olduğunun göstergesidir; aynı durum yedi AB ülkesinden altısı için de geçerlidir. İsveç hariç olmak üzere (katılımcıların yüzde 67'si AB'nin işleyiş tarzını 'çok iyi anlıyorum' yanıtını vermiştir), diğer ülkelerden katılımcıların Türkiye'dekilerden daha fazla güvene sahip olmadığı açıktır. Aslında, bu ölçümde, çoğunluğun Türklerden daha az güvene sahip olduğu görülmektedir (Tablo A5.1).

Bu durum, 'çok iyi anlıyorum' ve 'iyi anlıyorum' yanıtları birleştirildiğinde değişmektedir. Belki de daha makul ve sağlıklı olan bu ölçümde, Türk katılımcıların tüm sekiz ülkedeki katılımcılar arasında en az güven düzeyine sahip oldukları görülmektedir.

Bu doğrultuda, Türk sendika üyeleri AB hakkında ne biliyor?

AB hakkında bilgi

Katılımcıların AB hakkında ne kadar bilgiye sahip olduğunun değerlendirilmesi amacıyla sınırlı bir test yapılmıştır. Katılımcılara, aşağıda yer alan üç ifadeyi 'doğru', 'yanlış' veya 'bilmiyorum' olarak işaretlemeleri istenmiştir.

'Avrupa Birliği'nin kendi parlamentosu vardır'

'Norveç Avrupa Birliği'nin üyesidir'

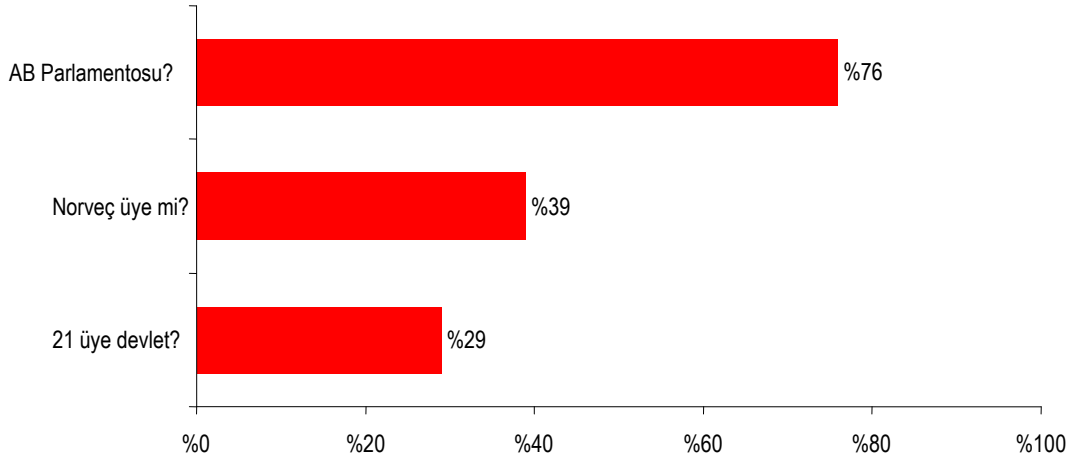
'Avrupa Birliği günümüzde yirmi bir Üye Devletten oluşmaktadır'

Türk katılımcıların dördünden üçü, AB'nin kendi Parlamentosu olduğunu bilmiş, ancak on katılımcıdan dördünden azı Norveç ile ilgili soruya doğru yanıtı vermiş, on katılımcıdan sadece üçü üye devlet sayısı ile ilgili ifadeye doğru yanıtı vermiştir (Şema 5.2).

Daha ayrıntılı bilgi sunmak gerekirse, AB parlamentosu ile ilgili soruya sadece yüzde 8 yanlış cevap vermiş, yüzde 17 bilmediklerini ifade etmiş; Norveç ile ilgili soruya yüzde 30 yanlış cevap vermiş, yüzde 31 bilmediklerini ifade etmiş; AB'nin 21 üye devlete sahip olup olmadığı sorusuna yüzde 32 yanlış cevap vermiş, yüzde 39 bilmediklerini ifade etmiştir.

Şema 5.2 Türk katılımcıların AB hakkındaki bilgi düzeyleri

Doğru yanıtların yüzdesi

Katılımcıların üç soruya ilişkin performansları şöyle ifade edilebilir: yüzde 17 hiç doğru yanıt verememiş; yüzde 41 sadece bir doğru yanıt vermiş; yüzde 26 iki doğru yanıt vermiş; yalnızca yüzde 16 her üç soruya da doğru yanıt vermiştir.

Hiç doğru yanıt veremeyenlerin özellikleri arasında şunlar yer almaktadır:

- Sendikal özellikler
  - TÜRK-İŞ (yüzde 16) ve HAK-İŞ (yüzde 14) ile karşılaştırıldığında, çoğunlukla DİSK'e bağlı sendika üyeleri (yüzde 22).
- Bireysel özellikler
  - kırsal alanda yaşayan (yüzde 28)
  - kadın (yüzde 25)
  - okulu 13 veya daha erken yaşta bırakmış (yüzde 23)
  - daha genç; 15- 20 ve 26-30 yaş aralıklarında (her ikisi de yüzde 20)
  - vasıfsız işçi (yüzde 20)
- Sektör, iş kolu, iş yeri ve örgütsel özellikler
  - daha küçük bir iş yerinde çalışan (1-9 çalışan yüzde 24, 10-49 çalışan yüzde 18, 50-149 çalışan yüzde 22)
  - inşaat sektöründe çalışan (yüzde 20)
  - kamu yönetiminde çalışan (yüzde 20)

Her üç soruya da doğru yanıt verenlerin özellikleri arasında şunlar yer almaktadır:

- Bireysel özellikler
  - siyasi anlamda kendini merkez sol olarak ifade eden (yüzde 29), buna karşın sol olarak ifade eden (yüzde 15)
  - eğitimini 22 veya daha geç yaşta tamamlayan yüzde 27 (19-21 yaş aralığı yüzde 21)
  - profesyonel / teknik iş yapan (yüzde 26)
  - siyasi anlamda kendini merkez sağ olarak ifade eden (yüzde 26), buna karşın sağ olarak ifade eden (yüzde 17)
  - bir AB ülkesinde tatil amaçlı bulunmuş olan (yüzde 25)
  - yönetici olan (yüzde 24)
  - kendini Avrupalı olarak tanımlama eğiliminde olan (yüzde 24); kendini Avrupalı olarak tanımlayan yüzde 20
  - bir AB ülkesinde çalışma amaçlı bulunmuş olan (yüzde 22)
  - yaş olarak daha büyük olan (46-50 yaş aralığı yüzde 22; 51 ve üstü yüzde 23).
  - büyük şehirde yaşayan (yüzde 20)
- Sektör, iş kolu, iş yeri ve örgütsel özellikler

- o Avrupalı bir çokuluslu firmada çalışan (yüzde 34)
- o tarım sektöründe çalışan (yüzde 29)
- o eğitim, sağlık ve sosyal işler alanında çalışan (yüzde 24)
- o elektrik, gaz ve su alanında çalışan (yüzde 21)
- o bilgi ve iletişim alanında çalışan (yüzde 20)

Yedi AB ülkesinden katılımcıların AB hakkındaki bilgileri:

Üç soru sorularak, bireylerin AB hakkındaki bilgi düzeyleri sınırlı bir test ile değerlendirilmiştir. Ancak, (en az bir ölçüde) diğer ülke katılımcılarının çoğuna oranla Türk katılımcılar AB'nin işleyiş tarzını anladıkları konusunda daha fazla özgüvene sahip olsa da, gerçek bilgi sınırlı olduğunda durumun farklı olduğu görülmüştür.

AB ülkelerinden katılımcıların her üç soruyu da doğru yanıtlama eğilimi Türk katılımcıların en az iki katıdır. Aynı zamanda, genel olarak Türk katılımcılarla karşılaştırıldığında tüm soruları yanlış cevaplama eğilimi de daha azdır (Tablo A5.2).

Özet

- Türk sendika üyelerinin çoğunluğu, AB'nin işleyiş tarzını iyi anlamadıklarını veya hiç anlamadıklarını belirtmişlerdir. En sağlıklı ölçüm uygulandığında, sekiz ülke içerisinde Türk katılımcıların AB'nin işleyiş tarzını anlama konusunda en az güvene sahip oldukları görülmüştür.
- Yapılan sınırlı testte, Türk sendika üyelerinin yedi AB ülkesi ile karşılaştırıldığında AB hakkında daha az bilgiye sahip oldukları görülmüştür.
- Kırsal alanda yaşayan, kadın olan, küçük iş yerlerinde çalışan, sınırlı düzeyde örgün eğitim almış ve genç olan işçilerin en az bilgiye sahip oldukları görülmüştür.

AB ve AB DÜZEYİNDEKİ KURUMLARA GÜVEN

Bu bölümde, katılımcıların AB ve kurumlarına duydukları güven hakkında bilgi sunulmaktadır. Aşağıdaki konular incelenmiştir:

- Bütün olarak AB'ye güven
- Belirli kurumlara güven
- AB ve Birleşmiş Milletlere duyulan güvenin karşılaştırılması
- AB ve belirli ulusal kurumlara duyulan güvenin karşılaştırılması

Bütün olarak AB'ye güven

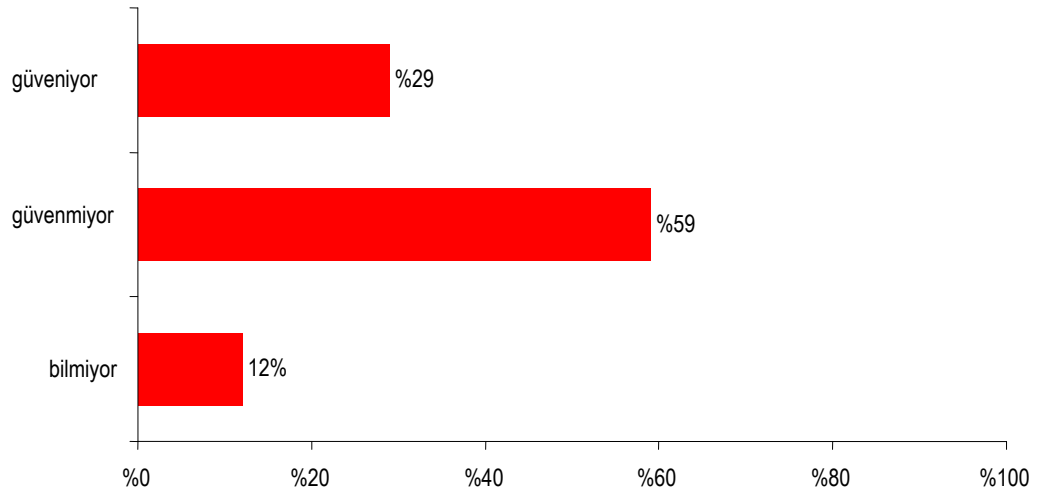
Katılımcılara aşağıdaki soru yöneltilmiştir:

'Avrupa Birliği'ne ne kadar güveniyorsunuz'

Yanıtlar (5. bölümdeki sorulara benzer şekilde) 'güveniyorum', 'güvenmiyorum' ve 'bilmiyorum' şeklinde hazırlanmıştır.

Eurobarometre bulguları ile karşılaştırıldığında (2009b: 2) (2009 yılında genel Türk nüfusunun yüzde 38'i, 2008 yılında yüzde 27'si) yalnızca azınlık AB'ye güvendiğini ifade etmiştir (yüzde 29). Diğer bir deyişle: yaklaşık yüzde 70 AB'ye güvenmediğini veya bilmediğini ifade etmiştir, bu da yaygın bilgi eksikliğinin bir göstergesidir.

Şema 6.1 Türk katılımcıların Avrupa Birliği'ne güven düzeyleri

AB'ye güvendiğini belirtenlerin özelliklerine yönelik ayrıntılı inceleme Tablo A6.1'de sunulmuştur. Bu doğrultuda, AB'ye en çok güvenme eğiliminde olanların aşağıdaki özelliklere sahip olduğu görülmüştür:

- Sendikal özellikler
  - DİSK'e bağlı sendika üyeleri (yüzde 39)
  - HAK-İŞ'e bağlı sendika üyeleri (yüzde 36)
  - sendika temsilcileri (yüzde 33)
- Bireysel özellikler
  - kendini Avrupalı olarak tanımlayan (yüzde 45); Avrupalı olma eğiliminde olan (yüzde 35)
  - bir AB ülkesinde çalışma amaçlı bulunmuş olan (yüzde 39)
  - bir AB ülkesinde tatil amaçlı bulunmuş olan (yüzde 37)
  - siyasi anlamda sol görüşe sahip olanlar (merkez sol yüzde 33; sol yüzde 34)
  - 51 veya üstü yaşta (yüzde 37)
  - yönetici (yüzde 34)
  - kadın (yüzde 33)
- Sektör, iş kolu, iş yeri ve örgütsel özellikler
  - inşaat sektöründe çalışan (yüzde 40)
  - küçük iş yerinde çalışan (1-9 çalışan yüzde 38)

AB'ye *güvenmeme* eğiliminde olanlar aşağıdaki özellikleri taşımaktadır:

- Sendikal özellikler
  - TÜRK-İŞ'e bağlı sendika üyeleri (yüzde 63)
- Bireysel özellikler
  - kendini 'Avrupalı değil' olarak tanımlayan (yüzde 67)
  - diğer beyaz yakalı çalışanlar (yüzde 66)
  - siyasi anlamda sağ görüşe sahip olanlar (sağ ve merkez sağ, her ikisi de yüzde 64)
  - 40 yaşın altındaki işçiler (15-25 yaş aralığı yüzde 62, 30-35 yaş aralığı yüzde 62, 36-40 yaş aralığı yüzde 62)
  - tam zamanlı eğitimin çoğunu tamamlamış olanlar (19-21 yaş aralığında tamamlayanlar yüzde 63; 22 veya üstü yaşta tamamlayanlar yüzde 61)

- Sektör, iş kolu, iş yeri ve örgütsel özellikler
  - tarım sektöründe çalışanlar (yüzde 72)
  - madencilik ve taş ocakçılığı alanında çalışanlar (yüzde 69)
  - çokuluslu şirketlerde çalışanlar (Avrupalı yüzde 68, Avrupalı olmayan yüzde 69)
  - imalat sektöründe çalışanlar (yüzde 66)
  - daha büyük bir Türk firmasının parçası olan iş yerlerinde çalışanlar (yüzde 62)
  - özel sektörde çalışanlar (yüzde 62)
  - elektrik, gaz ve su alanında çalışanlar (yüzde 62)
  - 500 veya daha fazla çalışanı olan iş yerinde çalışanlar (yüzde 62)

Yedi Avrupa ülkesinden katılımcıların AB'ye güven düzeyleri:

Eurobarometre araştırmalarına göre (2009b: 2) AB'ye duyulan güven, AB Üye Devletleri ile karşılaştırıldığında Türk nüfusunun genelinde daha düşüktür (Türkiye, 2009 yılında yüzde 38, 2008 yılında yüzde 27; AB Üye Devletleri, 2009 yılında yüzde 53, 2008 yılında yüzde 47).

Bu raporda yer alan karşılaştırmalar yalnızca sendika üyeleri için yapılmış, sınırlı sayıda AB ülkesi temel alınmış (27 ülke arasında yalnızca 7) ve çeşitli yönlerden sınırlandırılmış olsa da, aynı kalıp gözlenmiştir. Fransa hariç olmak üzere (Türkiye'deki yüzde 29 oranına karşılık katılımcıların yüzde 32'si AB'ye güvenme eğilimindedir) diğer tüm ülkelerde AB'ye güvenme eğilimi daha fazla ifade edilmiş ve yüzde 55 ile 83 arasında değişiklik göstermiştir; ortalama güven düzeyi yüzde 70'tir (ayrıntılı bilgiler Tablo A6.2'de sunulmuştur).

AB düzeyinde belirli kurumlara güven

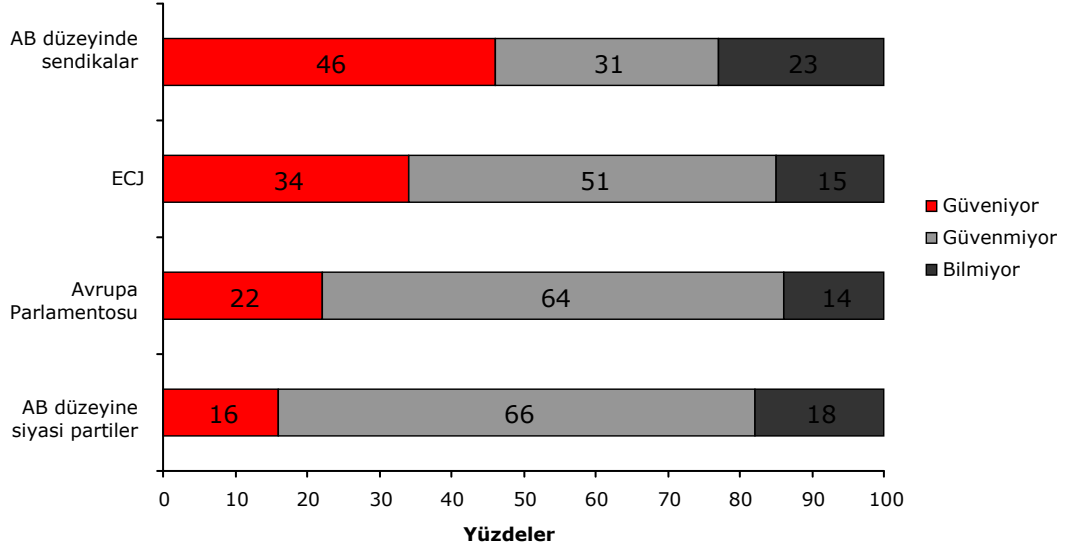
Türk sendika üyelerinin yarısından azı, sorulan dört kurumdan hepsine güvenme eğilimindedir: AB düzeyindeki sendikalar; Avrupa Adalet Divanı (ECJ); Avrupa Parlamentosu; AB düzeyindeki siyasi partiler. Ancak, bu kurumlara duyulan güven düzeyi farklılık göstermektedir (Şema 6.2).

AB düzeyindeki sendikalar en çok güven duyulan kurumdur; bunun ardından Avrupa Adalet Divanı gelmektedir. Buna karşın, on katılımcıdan yaklaşık sekizi Avrupa parlamentosuna ve AB düzeyindeki siyasi partilere güven duymamaktadır.

Üç Türk sendika konfederasyonu üyeleri arasında AB kurumlarına güven konusunda bazı farklılıklar bulunmaktadır. Konfederasyonlar arasında TÜRK-İŞ'e bağlı sendika üyeleri dört kurumdan herhangi birine güven duyma eğilimi en az olanlardır. En düşükten başlamak üzere güven düzeyi şöyle sıralanabilir: TÜRK-İŞ üyelerinin yüzde 45'i AB düzeyindeki sendikalara güvenme eğilimindedir (DİSK yüzde 47, HAK-İŞ yüzde 52); TÜRK-İŞ üyelerinin yüzde 32'si Avrupa Adalet Divanı'na güvenme eğilimindedir (HAK-İŞ yüzde 35, DİSK yüzde 39); TÜRK-İŞ üyelerinin yüzde 20'si Avrupa Parlamentosuna güvenmektedir (HAK-İŞ yüzde 26, DİSK yüzde 33); TÜRK-İŞ üyelerinin yalnızca yüzde 14'ü AB düzeyindeki siyasi partilere güven duymaktadır (HAK-İŞ yüzde 18, DİSK yüzde 29).

Şema 6.2 Türk katılımcıların belirli AB kurumlarına güven düzeyleri

Yüzde

Yedi AB ülkesinden katılımcıların belirli AB kurumlarına güven düzeyleri:

Bu kurumlar arasında, AB düzeyindeki sendikalara güven, hem Türk katılımcılar hem de AB ülkelerindeki katılımcılar arasında en yüksek olandır (Tablo A6.3). AB sendikalarına güven düzeyinin en az olduğu Fransa bir istisnadır (bunu İtalya takip etmektedir). Bu istisnalar hariç olmak üzere, Türkiye ile karşılaştırıldığında destek düzeyi AB ülkelerinde çok daha yüksektir.

AB düzeyindeki sendikalara güven duyma eğiliminde olma oranı Türkiye’de onda beşin altındayken, Belçika, Yunanistan ve İngiltere’de yaklaşık onda sekiz, sırasıyla Slovakya ve İsveç’te ise yaklaşık onda sekiz ve dokuzdur.

Sekiz ülke içerisinde Türkiye’deki sendika üyeleri, Avrupa Adalet Divanı ve Avrupa Parlamentosu’na en az güven duyma eğilimindedir.

Yalnızca AB düzeyindeki siyasi partilere güven sorusunda çoğu AB ülkesinden katılımcı Türkiye’den katılımcılar ile benzer şekilde düşük güven düzeyi göstermiş ve burada da İsveç (yüzde 69) ve İtalya (yüzde 36) yüksek oranlar sergilemiştir.

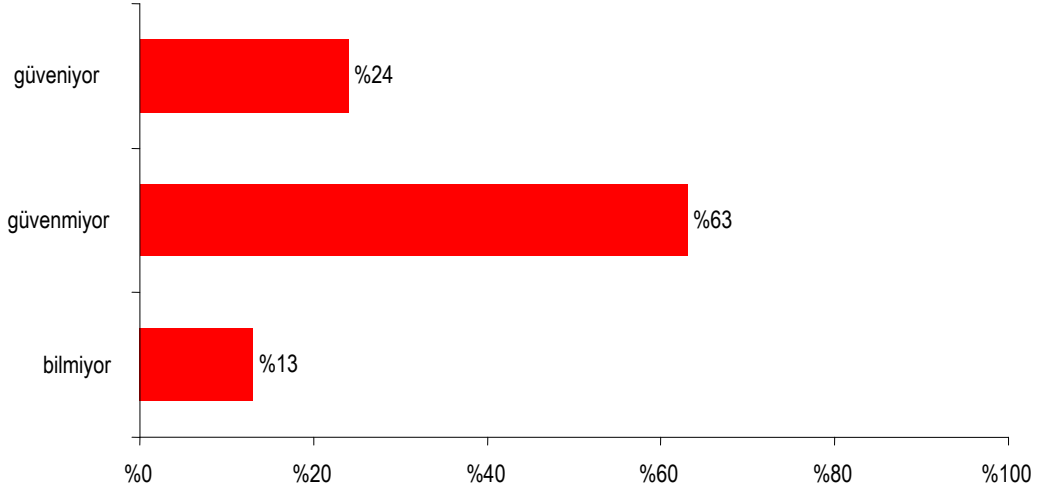
Birleşmiş Milletler ve AB’ye güven

Türkiye’deki sendika üyelerinin, diğer uluslararası kurumlarla karşılaştırıldığında AB’ye güvenip güvenmeme konusundaki görüşleri nasıldır?

Bu sorunun, bu düzeyde bir kurum olan Birleşmiş Milletler referans gösterilerek incelenmesi mümkündür. Bunun yanıtı olarak, Türk sendika üyelerinin BM’ye AB’den daha az güvenme eğiliminde oldukları görülmüştür (Şema 6.1 ve Şema 6.3). Yalnızca yüzde 24 BM’ye güvenme eğilimindeyken, yüzde 29 AB’ye güven duyma eğilimindedir. Ne AB ne de BM’nin, sendika üyeleri arasında genel nüfus kadar (her ikisi için de 2009 yılında yüzde 38) destek görmediği anlaşılmıştır (Eurobarometer 2009c: 16-17).

Şema 6.3 Türk katılımcıların Birleşmiş Milletlere güven düzeyleri

Yüzde

TÜRK-İŞ'e bağlı sendika üyeleri BM'ye en az güven duyma eğiliminde olanlardır (yüzde 22); bu oran HAK-İŞ üyelerinde yüzde 28, DİSK üyelerinde yüzde 35'tir.

Yedi AB ülkesinden katılımcıların BM'ye güven düzeyleri:

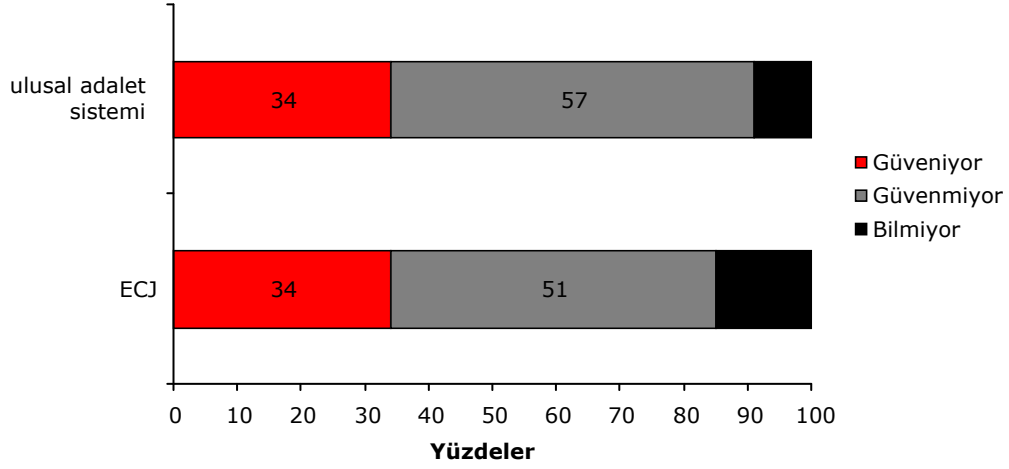
Diğer yedi ülke ile karşılaştırıldığında Türk katılımcılar BM'ye açıkça daha az güven duyma eğilimi göstermektedir (Tablo A6.4). BM'ye güven duyma oranı İsveçli katılımcılarda yüzde 38'den İtalyan katılımcılarda yüzde 62'ye kadar değişiklik göstermektedir. 2009 yılında gerçekleştirilen ankette de, 27 AB Üye Devletinde genel nüfusun BM'ye güven düzeyinin ortalamada Türkiye'den daha fazla olduğu görülmüştür (Eurobarometer 2009b: 16-17).

Belirli ulusal kurumlar ve AB kurumlarına güven

Katılımcılara, iki Türk kurumuna güven düzeyleri sorulmuştur: ulusal siyasi partiler ve adalet/ ulusal hukuk sistemi. Bu şekilde, AB kurumlarına kendi ulusal kurumlarından daha az mı daha çok mu güvendikleri konusunda sınırlı bir test gerçekleştirilmiştir.

Adalet ve hukuk sistemi konusunda, herhangi bir fark ortaya çıkmamaktadır. Katılımcıların yalnızca yüzde 34'ü Türkiye'deki adalet/ ulusal hukuk sistemine güvendiklerini belirtmiştir. Avrupa Adalet Divanı da aynı düzeyde desteklenmiştir (Şema 6.4a).

Şema 6.4a Türk katılımcıların belirli ulusal kurumlara ve AB kurumlarına güven düzeyleri – adalet/ ulusal hukuk sistemi ve Avrupa Adalet Divanı

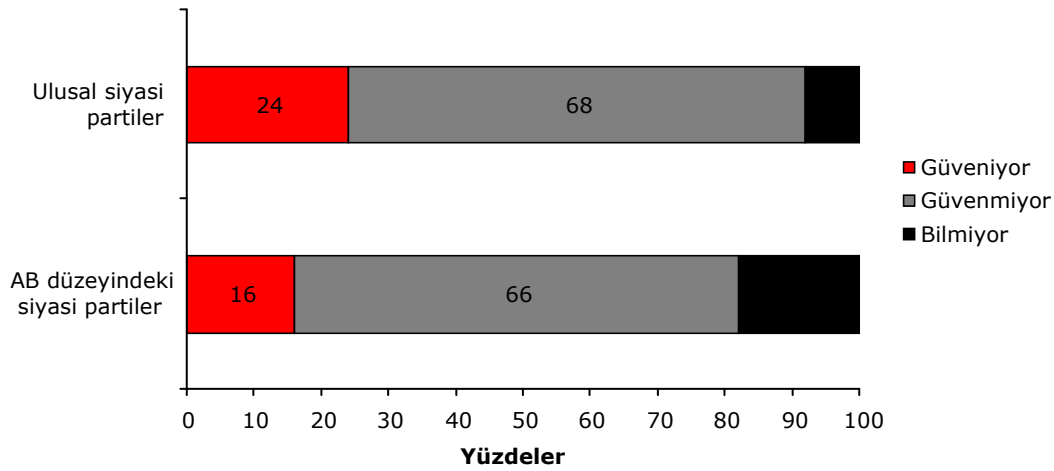

Yedi AB ülkesinden katılımcıların belirli ulusal kurumlar ve AB kurumlarına güven düzeyleri – adalet / hukuk sistemi.

Türkiye'deki adalet/ hukuk sistemine güven düzeyinin, Slovakya'daki ulusal adalet/ hukuk sistemine güvenin üzerinde; Fransa, Yunanistan ve Belçika ile yaklaşık aynı düzeyde ve İtalya'dakinden düşük (yüzde 42), İngiltere (yüzde 64) ve İsveç'ten ise (yüzde 98) oldukça düşük olduğu görülmüştür (Tablo A6.5). Ancak, bu doğrultuda, ulusal adalet/ hukuk sistemi ile Avrupa Adalet Divanı'na yönelik görüşler karşılaştırıldığında, Türklerin AB'nin daha güvenilir bir hukuk sistemi sunduğu görüşünde olmadığı görülmektedir. Bunun aksine, İsveç ve İngiltere hariç olmak üzere yedi AB ülkesinde Avrupa Adalet Divanı'na güven düzeyi ulusal adalet/ hukuk sistemine duyulan güvenden daha yüksektir (Tablo A6.3 ve A6.5).

Siyasi partiler konusunda, Türk katılımcıların yalnızca yüzde 24'ü ulusal partilere güvendiğini belirtmiş, bu oranın daha da azı AB düzeyindeki siyasi partilere güvendiğini ifade etmiştir (Şema 6.4b).

Şema 6.4b Türk katılımcıların belirli ulusal kurumlara ve AB kurumlarına güven düzeyleri – ulusal siyasi partiler ve AB düzeyindeki siyasi partiler

Yedi AB ülkesinden katılımcıların belirli ulusal kurumlar ve AB kurumlarına güven düzeyleri – ulusal ve AB düzeyindeki siyasi partiler.

Türkiye ile karşılaştırıldığında ulusal siyasi partilere güven düzeyi Slovakya'da daha düşük (yüzde 13); yüzde 19 ile 24 arasında değişiklik gösteren Belçika, Fransa, İtalya ve İngiltere'de hemen hemen aynı veya biraz daha düşük, İsveç'te ise yüzde 86 oranı ile oldukça yüksektir (Tablo A6.5). Ancak, burada göz önünde bulundurulacak ülkeler içerisinde yalnızca İtalya'daki katılımcılar AB düzeyindeki siyasi partilere ulusal partilerden daha fazla güvenme eğilimi göstermiş, Türkiye ise diğerleri gibi AB düzeyindeki siyasi partilere ulusal partilerden daha az güven duyduğunu ifade etmiştir (Tablo A6.3 ve A6.5).

Özet

Bütün olarak AB'ye güven

- Türk sendika üyelerinin onda yedisi, güvenmediklerini veya güvenip güvenmediklerini bilmediklerini belirterek AB'ye güven eksikliğini ortaya koymuştur.
- AB ülkelerinin çoğundaki sendika üyelerinden daha şüpheli olma eğilimindedirler.

Belirli AB kurumlarına güven

- Türk sendika üyelerinin yarısından azı sorulan dört kuruma (AB düzeyindeki sendikalar, Avrupa Adalet Divanı, Avrupa Parlamentosu ve AB düzeyindeki siyasi partiler) güvenme eğilimi göstermiştir.
- AB düzeyindeki sendikalar, hem Türkler hem de yedi AB ülkesinden sendika üyeleri tarafından en fazla güvenilen kurum olmuştur; ancak güven düzeyi AB ülkelerindeki katılımcılarda çok daha yüksektir.
- Üç Türk sendika konfederasyonu arasında TÜRK-İŞ üyeleri, bu kurumlardan herhangi birini desteklemeye en az eğilim gösterenlerdir.

Birleşmiş Milletler ve Avrupa Birliği'ne güven

- Türk sendika üyelerinin BM'ye AB'den daha az güvenme eğiliminde oldukları görülmüştür.
- Yedi AB ülkesi ile karşılaştırıldığında Türk sendika üyeleri, BM'ye daha az güvenme eğilimi göstermiştir.

Belirli ulusal kurumlar ve AB kurumlarına güven

- Yedi AB ülkesinin çoğundaki sendika üyelerinin aksine, Türkiye'deki sendika üyeleri AB'nin kendilerininkinden daha güvenilir bir hukuk sistemi sunduğu görüşünde değildir.
- Türkler arasında yalnızca bir azınlık kendi ulusal siyasi partilerine güven duyduklarını ifade etmiş, daha da azı AB düzeyindeki siyasi partilere güven duymuştur (yedi AB ülkesinden çoğundaki sendika üyeleri güvenme eğilimi göstermiştir).

AB'NİN GELECEKTEKİ ROLÜ

Bu bölümde, katılımcıların AB'nin gelecekteki rolü hakkındaki görüşleri yer almaktadır. AB'nin geleceği hakkındaki görüşler, katılımcılara birkaç cümlede belirtilen konularda daha fazla çalışılması gerekip gerekmediği sorularak incelenmiştir. Yanıtlar beşli derecelendirme ölçeğinde sunulmuştur ('kesinlikle katılıyorum'dan 'kesinlikle katılmıyorum'a kadar).

Konular ve ifadeler aşağıdaki şekilde belirtilmiştir:

- Kültürel ve dini konular
  - *'Avrupa Birliği farklı kültürlere, dinlere ve tarihlere sahip insanları bir araya getirmek için daha çok şey yapmalıdır'*
- İşçi hakları
  - *'Avrupa Birliği, işçilerin haklarını iyileştirmek için daha çok şey yapmalıdır'*
- İşgücü piyasası esnekliği
  - *'Avrupa Birliği, işgücü piyasalarını esnekleştirmek için daha çok şey yapmalıdır'*
- Çevre konuları
  - *'Avrupa Birliği çevreyle ilgili konularla daha çok ilgilenmelidir'*
- AB varlığını sona erdirmeli mi
  - *'Avrupa Birliği, varlığını sona erdirmelidir'*

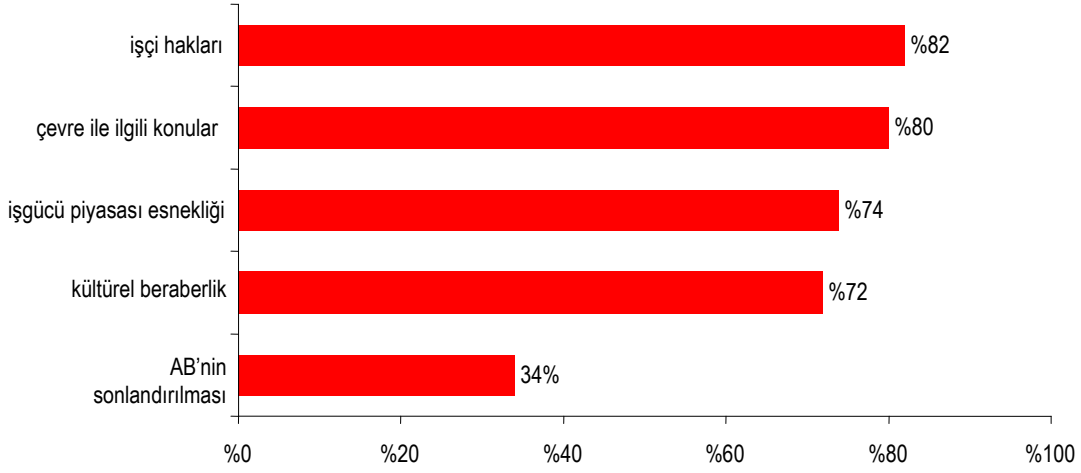
Yukarıda belirtilen fikirlere yönelik nispi destek, bölüm 7.1'de incelenmektedir. AB'nin varlığını sona erdirmesi görüşüne destek, bölüm 7.2'de incelenmektedir.

AB'nin gelecekteki farklı rollerine destek

Türk sendika üyelerinin sunulan beş ifadeye yönelik görüşleri ayrıntılı olarak Tablo A7.1'de sunulmuştur. Şema 7.1'de AB'nin geleceğine yönelik ifadeler olumlu yanıtlar açısından sıralanmıştır ('kesinlikle katılıyorum' ve 'katılıyorum').

Şema 7.1 Türk katılımcıların AB'nin geleceği hakkındaki olumlu görüşleri

Yüzde

Olumlu görüşlerin ('kesinlikle katılıyorum' ve 'katılıyorum') genel anlamda üç kategoriye ayrılabilir.

- Destek düzeyi çok yüksek olan ifadeler:
  - işçi haklarının iyileştirilmesi
  - çevre ile ilgili konularla daha çok ilgilenilmesi
- Destek düzeyi yüksek olan ifadeler:
  - işgücü piyasasının esnekliğinin artırılması
  - farklı kültürlere, dinlere ve tarihlere sahip insanları bir araya getirmek için daha çok çalışılması
- Destek düzeyi düşük olan tek ifade
  - AB varlığını sona erdirmeli

Şema, işçi haklarının iyileştirilmesi ve çevre konuları ile ilgilenilmesinin Türk sendika üyeleri için önemini teyit etmektedir. Farklı özelliklere sahip kişilerin işçi hakları, çevre konuları ve diğer üç konu ile ilgili ifadelerle yönelik görüşlerine ilişkin ayrıntılı bilgiler Tablo A7.2, A7.3, A7.4, A7.5 ve A7.6'da sunulmuştur. Bu tablolardan da görülebileceği üzere, HAK-İŞ'e bağlı sendika üyeleri, AB'nin varlığını sona erdirmesi ile ilgili ifade hariç olmak üzere, tüm ifadelerle en yüksek desteği sunmuştur. HAK-İŞ üyeleri ve diğer konfederasyonların üyeleri arasındaki farklar genellikle düşük düzeydedir. En büyük fark, farklı kültür ve dine sahip kişilerin bir araya getirilmesi ile ilgili ifadede ortaya çıkmaktadır. Bu konuda HAK-İŞ üyelerinin yüzde 50'si AB'nin gelecekte bu konuda daha çok çalışması gerektiğine kesinlikle katılmış; TÜRK-İŞ ve DİSK üyeleri ise birlikte bu ifadeye yüzde 41 oranında katılmıştır.

Yedi AB ülkesinden katılımcıların AB'nin gelecekteki politikası ile ilgili görüşleri

Yedi AB ülkesinden katılımcılar genelde gelecekteki AB politikalarına yönelik ifadeleri Türk katılımcılar ile aynı şekilde sıralandırmıştır (Tablo A7.7), ancak iki farklı nokta dikkat çekmektedir.

- İşçi haklarının iyileştirilmesine yönelik olumlu görüş, AB ülkelerinden katılımcılarda daha yüksektir (Türkiye'de yüzde 81 iken, yedi ülkeden altısında yaklaşık yüzde 90 veya üzerinde).
- AB varlığını sona erdirmeli mi sorusuna Türk ve AB ülkelerinden katılımcıların yanıtları arasında net bir fark bulunmaktadır. Türkiye'de katılımcıların yüzde 34'ü AB'nin varlığını sona erdirmesi görüşünü desteklemiştir. Yedi AB ülkesinden beşinde, AB'nin varlığını sona erdirmesi gerektiği görüşü yüzde 10'u geçmemiş; en fazla destek veren ülkeler olan Yunanistan'da yüzde 12, İngiltere'de ise yüzde 18 oranında seyretmiştir.

Türk katılımcıların, AB'de işçi haklarına daha fazla dikkat edilmesi gerektiğine yönelik ifadeyi nispeten daha az desteklemesi, Türklerin içinde bulunduğu farklı konum bağlamında değerlendirilmelidir. Diğer yedi ülkedeki katılımcıların aksine Türkiye'dekiler bir AB üye devletinde yaşamamakta ve bazıları da Türkiye'nin üye olmasını desteklememektedir. Sadece Türkiye'nin AB'ye katılmasını destekleyen Türk sendika üyeleri göz önünde bulundurulduğunda, AB'nin işçi haklarını iyileştirmek için daha fazla çaba göstermesi gerektiğini düşünenlerin oranı yüzde 90'a çıkmaktadır; Türkiye'nin üye olması taraftarı olmayanlar arasında bu oran yüzde 75'tir.

Türk katılımcıların "AB, varlığını sona erdirmelidir" fikrine desteği

Türkiye'deki sendika üyelerinin "AB, varlığını sona erdirmelidir" fikrine katılma oranı, yedi AB ülkesindeki sendika üyelerinden daha yüksektir. Bu durum, Türk katılımcıların yüzde 66'sının "AB, varlığını sona erdirmelidir" düşüncesini *desteklemediği* şeklinde yorumlanabilir; ancak bu yorum yanıltıcı olacaktır. Türk katılımcıların "AB, varlığını sona erdirmelidir" ifadesine yanıtları daha yakından incelendiğinde (Tablo A7.6) daha farklı bir görüntü ortaya çıkacaktır:

- katılımcıların yaklaşık üçte biri AB'nin varlığını sona erdirmesi düşüncesine katılmakta (yüzde 34)
- katılımcıların üçte birinden biraz fazlası AB'nin varlığını sona erdirmesi düşüncesine katılmamakta (yüzde 35)
- katılımcıların üçte birinden azı bu konuda kararsız olduklarını ifade etmektedir (yüzde 31)

Bu durum, Türk sendika üyelerinin AB'ye karşı tutumunun, katılımcıların yüzde 52'sinin AB'ye tam üye olma taraftarı olduğunu gösteren önceki bulgudan biraz farklı olduğunu ortaya koyabilir (Şema 2.1). Aslında, Tablo A7.8'de görülebileceği üzere, üyelik taraftarı olanların yaklaşık yarısı aynı zamanda ya AB'nin varlığını sona erdirmesi gerektiğini düşünmüş (yüzde 24) ya da bu konuda kararsız kalmıştır (yüzde 27). Türkiye'nin AB'ye katılma başvurusunun uzun süredir sonuçlanmamış olmasından doğan sıkıntı, bu açık çelişkinin (hem Türkiye'nin AB'ye katılmasını istemek, hem de AB'nin varlığını sona erdirmesini desteklemek veya bu konuda kararsız kalmak) bir açıklaması olabilir.

Özet

- Türk sendika üyeleri, AB'nin işçi hakları ve çevre ile ilgili konulara daha fazla ilgi göstermesi gerektiği fikrini çok yüksek oranda desteklemiş; bunun yanı sıra AB'nin işgücü esnekliği ile farklı kültür ve dine sahip kişileri bir araya getirme konusuna daha fazla çalışması gerektiği fikrini de yüksek oranda desteklemiştir.
- Üç konfederasyon arasında HAK-İŞ'e bağlı sendika üyeleri, AB politikasına ilişkin yukarıda belirtilen ifadelerin tümünü, özellikle de kültürel ve dini beraberliğe yönelik ifadeyi desteklemeye en fazla eğilimli olanlardır.
- Yedi AB ülkesi ile karşılaştırıldığında Türk sendika üyeleri, AB'nin varlığını sona erdirmesi fikrine daha fazla katılma eğilimindedir.
- Türk sendika üyelerinin yaklaşık üçte biri AB'nin varlığını sona erdirmesi gerektiğini ifade etmiş; yine yaklaşık üçte biri varlığını sona erdirmemesi gerektiğini belirtmiş; diğer üçte biri ise bu konuda kararsız olduğunu ifade etmiştir.
- Bu bulgu, Türk sendika üyelerinin çoğunluğunun Türkiye'nin AB'ye tam üye olmasını desteklediği olgusuyla çelişmektedir. Türkiye'nin AB'ye katılma başvurusunun uzun süredir sonuçlanmamış olmasından doğan sıkıntı, bu açık çelişkinin (hem Türkiye'nin AB'ye katılmasını istemek, hem de AB'nin varlığını sona erdirmesini desteklemek veya bu konuda kararsız kalmak) bir açıklaması olabilir.

EKLER

EK A

TABLolar

Tablolara ilişkin notlar

Siyasi kimlik göstergesi.

Katılımcılara bir uçta 'sol', diğer uçta 'sağ' nitelendirmesi olmak üzere beşli derecelendirme ölçeği sunulmuş ve kendilerini nasıl tanımladıklarını belirtmeleri istenmiştir. 'Merkez sol' gibi terimler de derecelendirmeye dahil edilmiştir.

Avrupa kimliği göstergesi.

Katılımcılara bir uçta 'Avrupalı', diğer uçta 'Avrupalı değil' nitelendirmesi olmak üzere beşli derecelendirme ölçeği sunulmuş ve kendilerini nasıl tanımladıklarını belirtmeleri istenmiştir. Uç yanıtların dışındaki nitelikleri tanımlayan terimler de derecelendirmeye dahil edilmiştir.

Tablo A2.1 Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne tam üye olması taraftarı olup olmama (Türk katılımcılar)

Yüzdeler	evet	hayır	bilmiyor	baz alınan kişi sayısı
Sendikal özellikler				
Sendika konfederasyonu				
HAK-İŞ	64	28	9	852
TÜRK-İŞ	53	39	8	4735
DİSK	46	38	16	816
sendika üyesi konumu				
sendika temsilcisi	59	35	6	1658
diğer	52	39	10	4464
Bireysel özellikler				
Yaş				
15-25	45	44	11	325
26-30	48	39	13	834
31-35	52	38	10	1001
36-40	51	40	9	125
41-45	58	35	7	1384
46-50	58	36	6	904
51 ve üstü	64	28	8	281
Cinsiyet				
erkek	55	38	8	5096
kadın	50	35	15	879
Doğum yeri				
kırsal kesim/ köy	56	36	8	2023
küçük veya orta büyüklükte şehir	53	38	9	2056
büyük şehir/ kent	50	40	10	1941

Yüzdeler	evet	hayır	bilmiyor	baz alınan kişi sayısı
----------	------	-------	----------	------------------------

Bireysel özellikler (devam)

Mevcut yerleşim

kırsal kesim/ köy	42	47	11	191
küçük veya orta büyüklükte şehir	59	32	9	1369
büyük şehir/ kent	52	39	9	3828

Tam zamanlı eğitimin tamamlandığı yaş

13 veya altı	60	29	11	871
14-16	54	36	10	852
17-18	52	40	8	2285
19-21	54	37	10	1030
22 veya üstü	50	42	8	820

Meslek

yönetici	62	34	5	265
profesyonel/ teknik	51	39	10	370
diğer beyaz yakalı	48	43	9	989
vasıflı işçi	56	36	8	2646
yarı vasıflı işçi	55	35	11	506
vasıfsız işçi	49	38	13	723
diğer	48	41	11	518

Siyasi görüş

Sol	52	40	8	1237
merkez sol	49	38	13	363
Merkez	52	39	9	943
merkez sağ	56	34	9	424
Sağ	54	39	8	2013

Yüzdeler	evet	hayır	bilmiyor	baz alınan kişi sayısı
----------	------	-------	----------	------------------------

Bireysel özellikler (devam)

Avrupalılık görüşü

Avrupalı	72	23	5	926
'Avrupalı'ya yakın	63	28	10	346
fikri yok	58	31	11	803
'Avrupalı değil'e yakın	51	39	10	321
Avrupalı değil	43	49	9	2356

AB ülkesi deneyimleri

AB üyesi bir ülkede çalışma amaçlı bulunma

evet	55	36	9	406
hayır	53	38	9	5675

AB üyesi bir ülkede tatil amaçlı bulunma

Evet	55	38	8	748
hayır	53	38	9	5367

Yüzdeler	evet	hayır	bilmiyor	baz alınan kişi sayısı
----------	------	-------	----------	------------------------

Sektör, iş kolu, iş yeri ve örgütsel özellikler

Sektör

özel	53	38	9	2621
kamu	55	37	9	2645
diğer	42	45	14	379

İş kolu

madencilik ve taş ocakçılığı	51	40	9	322
imalat	50	42	8	1521
elektrik, gaz ve su	58	35	7	828
inşaat	46	41	13	112
ulaşım	63	30	7	602
finans	44	40	16	25
bilgi ve iletişim	59	32	9	121
kamu yönetimi	57	34	9	389
eğitim, sağlık ve sosyal işler	46	43	11	158
turizm, otel ve lokanta	51	29	20	41
tarım	42	53	5	293
diğer	54	36	11	1488

İş yeri durumu

bağımsız	55	37	8	2813
daha büyük bir ulusal firmanın parçası	53	37	9	1600
daha büyük Avrupalı bir çok uluslu firmanın parçası	44	49	8	418
daha büyük Avrupalı olmayan bir çok uluslu firmanın parçası	43	47	11	148
bilmiyor	53	34	13	585

Yüzdeler	evet	hayır	bilmiyor	baz alınan kişi sayısı
----------	------	-------	----------	------------------------

Sektör, iş kolu, iş yeri ve örgütsel özellikler (devam)

İş yeri büyüklüğü (işçi sayısı)

1-9	54	34	13	273
10-49	53	35	12	664
50-149	52	38	11	856
150-499	53	41	6	1433
500 veya üstü	54	37	9	2951
Tümü	53	38	9	6402

Tablo A2.2 Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne tam üye olması taraftarı olup olmama (Türkiye ve yedi AB ülkesinden katılımcılar)

Yüzdeler	TR	BEL	YUN	FR	İT	İSV	SL	İNG
evet	53	39	13	36	45	78	15	53
hayır	38	45	67	42	33	15	54	25
bilmiyor	9	16	21	22	22	8	31	22
baz alınan kişi sayısı	6402	223	200	232	692	239	144	204

Tablo A2.3 Türkiye'nin eninde sonunda Avrupa Birliği'ne tam üye olarak kabul edilip edilmeyeceği (Türk katılımcılar)

Yüzdeler	evet	hayır	bilmiyor	baz alınan kişi sayısı
Sendikal özellikler				
Sendika konfederasyonu				
HAK-İŞ	42	42	16	858
TÜRK-İŞ	29	55	16	4758
DİSK	32	48	20	817
sendika üyesi konumu				
sendika temsilcisi	34	52	17	1658
diğer	30	53	17	4483
Bireysel özellikler				
Yaş				
15-25	32	55	13	329
26-30	32	46	21	836
31-35	30	53	17	1006
36-40	28	56	16	1254
41-45	32	54	14	1399
46-50	33	53	14	899
51 ve üstü	34	49	17	283
Cinsiyet				
erkek	31	54	16	5114
kadın	33	45	22	888
Doğum yeri				
kırsal kesim/ köy	31	52	17	2030
küçük veya orta büyüklükte şehir	31	53	16	2064
büyük şehir/ kent	31	53	17	1950

Yüzdeler	evet	hayır	bilmiyor	baz alınan kişi sayısı
----------	------	-------	----------	------------------------

Bireysel özellikler (devam)

Mevcut yerleşim

kırsal kesim/ köy	33	44	23	194
küçük veya orta büyüklükte şehir	34	51	15	1378
büyük şehir/ kent	30	53	17	3835

Tam zamanlı eğitimin tamamlandığı yaş

13 veya altı	35	44	21	883
14-16	33	49	18	860
17-18	29	55	16	2294
19-21	27	57	16	1032
22 veya üstü	31	54	15	823

Meslek

yönetici	38	50	12	269
profesyonel/ teknik	26	54	20	370
diğer beyaz yakalı	30	56	15	994
vasıflı işçi	31	53	16	2648
yarı vasıflı işçi	31	52	17	509
vasıfsız işçi	28	53	20	730
diğer	36	44	20	522

Siyasi görüş

Sol	27	57	16	1249
merkez sol	28	54	17	357
Merkez	30	52	18	944
merkez sağ	32	46	22	422
Sağ	31	54	15	2034

Yüzdeler	evet	hayır	bilmiyor	baz alınan kişi sayısı
----------	------	-------	----------	------------------------

Bireysel özellikler (devam)

Avrupalılık görüşü

Avrupalı	38	45	17	926
'Avrupalı'ya yakın	34	52	14	349
fikri yok	31	48	21	803
'Avrupalı değil'e yakın	32	53	16	324
Avrupalı değil	27	58	15	2375

AB ülkesi deneyimleri

AB üyesi bir ülkede çalışma amaçlı bulunma

evet	36	51	12	403
hayır	31	52	17	5705

AB üyesi bir ülkede tatil amaçlı bulunma

evet	35	52	13	744
hayır	31	53	17	5399

Yüzdeler	evet	hayır	bilmiyor	baz alınan kişi sayısı
----------	------	-------	----------	------------------------

Sektör, iş kolu, iş yeri ve örgütsel özellikler

Sektör

özel	32	53	15	2636
kamu	30	53	17	2649
diğer	31	48	21	380

İş kolu

madencilik ve taş ocakçılığı	29	57	14	320
imalat	28	55	17	1529
elektrik, gaz ve su	29	55	16	826
inşaat	29	51	20	111
ulaşım	31	50	19	604
finans	20	40	40	25
bilgi ve iletişim	36	44	20	120
kamu yönetimi	33	52	16	391
eğitim, sağlık ve sosyal işler	24	52	24	161
turizm, otel ve lokanta	33	48	19	42
tarım	23	67	10	298
diğer	36	47	17	1492

İş yeri durumu

bağımsız	31	55	15	2823
daha büyük bir ulusal firmanın parçası	31	51	18	1611
daha büyük Avrupalı bir çok uluslu firmanın parçası	25	59	16	425
daha büyük Avrupalı olmayan bir çok uluslu firmanın parçası	25	52	23	149
bilmiyor	32	46	23	584

Yüzdeler	evet	hayır	bilmiyor	baz alınan kişi sayısı
----------	------	-------	----------	------------------------

Sektör, iş kolu, iş yeri ve örgütsel özellikler (devam)

İş yeri büyüklüğü (işçi sayısı)

1-9	39	45	16	273
10-49	33	49	18	667
50-149	32	49	19	858
150-499	30	55	15	1439
500 veya üstü	30	54	496	2964
Tümü	31	52	17	6431

Tablo A2.4 Türkiye'nin eninde sonunda Avrupa Birliği'ne tam üye olarak kabul edilip edilmeyeceği (Türkiye ve yedi AB ülkesinden katılımcılar)

Yüzdeler	<i>TR</i>	<i>BEL</i>	<i>YUN</i>	<i>FR</i>	<i>İT</i>	<i>İSV</i>	<i>SL</i>	<i>İNG</i>
evet	31	43	17	41	43	47	30	53
hayır	52	34	55	34	23	44	26	18
bilmiyor	17	24	28	26	34	10	44	29
baz alınan kişi sayısı	6431	225	201	233	692	239	144	204

Tablo A2.5 Beş yıl öncesi ile kıyaslandığında, Türkiye'nin Avrupa Birliği üyeliği ile ilgili görüşlerin ne şekilde değiştiği (Türk katılımcılar)

Yüzdeler	olumlu yönde değişti	değişmedi	olumsuz yönde değişti	olumlu olumsuz farkı	baz alınan kişi s.
Sendikal özellikler					
Sendika konfederasyonu					
HAK-İŞ	46	41	13	33	842
TÜRK-İŞ	26	56	18	8	4661
DİSK	24	57	19	5	809
sendika üyesi konumu					
sendika temsilcisi	30	54	16	14	1637
diğer	28	55	18	10	4405
Bireysel özellikler					
Yaş					
15-25	29	55	16	13	327
26-30	26	57	18	8	821
31-35	27	56	17	10	993
36-40	29	54	17	12	1233
41-45	29	54	17	12	1374
46-50	31	50	20	11	882
51 ve üstü	25	59	16	9	272
Cinsiyet					
erkek	29	54	17	12	5030
kadın	24	58	19	5	871
Doğum yeri					
kırsal kesim/ köy	29	55	16	13	2009
küçük veya orta büyüklükte şehir	29	53	18	11	2030
büyük şehir/ kent	27	55	18	9	1907

Yüzdeler	olumlu yönde değişti	değişmedi	olumsuz yönde değişti	olumlu olumsuz farkı	baz alınan kişi s.
----------	----------------------	-----------	-----------------------	----------------------	--------------------

Bireysel özellikler (devam)

Mevcut yerleşim

kırsal kesim/ köy	29	54	18	11	192
küçük veya orta büyüklükte şehir	31	55	14	17	1358
büyük şehir/ kent	28	54	18	10	3771

Tam zamanlı eğitimin tamamlandığı yaş

13 veya altı	32	54	14	18	857
14-16	29	54	17	12	838
17-18	26	56	18	8	2260
19-21	27	55	18	9	1021
22 veya üstü	30	52	18	12	818

Meslek

yönetici	37	50	13	24	264
profesyonel/ teknik	24	58	18	6	367
diğer beyaz yakalı	28	53	19	9	982
vasıflı işçi	28	55	18	10	2606
yarı vasıflı işçi	31	52	17	14	500
vasıfsız işçi	24	59	17	7	721
diğer	29	54	17	12	516

Siyasi görüş

Sol	21	56	23	-2	1225
merkez sol	22	56	23	-1	361
Merkez	25	58	17	8	937
merkez sağ	35	52	14	21	417
Sağ	33	52	16	17	1985

Yüzdeler	olumlu yönde değişti	değişmedi	olumsuz yönde değişti	olumlu olumsuz farkı	baz alınan kişi s.
----------	----------------------------	-----------	-----------------------------	----------------------------	--------------------------

Bireysel özellikler (devam)

Avrupalılık görüşü

Avrupalı	35	48	17	18	917
'Avrupalı'ya yakın	30	56	14	16	346
fikri yok	28	56	16	12	801
'Avrupalı değil'e yakın	28	55	17	11	322
Avrupalı değil	25	56	19	6	2332

AB ülkesi deneyimleri

AB üyesi bir ülkede çalışma amaçlı bulunma

evet	34	48	18	16	394
hayır	28	55	17	11	5611

AB üyesi bir ülkede tatil amaçlı bulunma

Evet	30	50	20	10	733
hayır	28	55	17	11	5306

Yüzdeler	olumlu yönde değişti	değişmedi	olumsuz yönde değişti	olumlu olumsuz farkı	baz alınan kişi s.
----------	----------------------------	-----------	-----------------------------	----------------------------	-----------------------

Sektör, iş kolu, iş yeri ve örgütsel özellikler

Sektör

özel	28	56	16	12	2602
kamu	28	53	19	9	2597
diğer	24	57	20	4	378

İş kolu

madencilik ve taş ocakçılığı	28	59	13	15	314
imalat	26	56	17	9	1512
elektrik, gaz ve su	21	59	21	0	825
inşaat	26	55	20	6	112
ulaşım	39	46	15	24	586
finans	20	56	24	-4	25
bilgi ve iletişim	39	44	17	22	119
kamu yönetimi	32	47	22	10	381
eğitim, sağlık ve sosyal işler	28	57	14	14	155
turizm, otel ve lokanta	32	42	26	6	38
tarım	22	59	19	3	289
diğer	30	55	16	14	1480

İş yeri durumu

bağımsız	27	56	18	9	2779
daha büyük bir ulusal firmanın parçası	29	54	16	13	1593
daha büyük Avrupalı bir çok uluslu firmanın parçası	23	56	21	2	419
daha büyük Avrupalı olmayan bir çok uluslu firmanın parçası	30	44	26	4	149
bilmiyor	33	53	15	18	564

Yüzdeler	olumlu yönde değişti	değişmedi	olumsuz yönde değişti	olumlu olumsuz farkı	baz alınan kişi s.
----------	----------------------------	-----------	-----------------------------	----------------------------	-----------------------

Sektör, iş kolu, iş yeri ve örgütsel özellikler(devam)

İş yeri büyüklüğü (işçi sayısı)

1-9	33	54	13	20	270
10-49	29	55	16	13	658
50-149	29	55	17	12	652
150-499	28	56	17	11	1417
500 veya üstü	28	53	19	10	2905
Tümü	29	54	17	12	6311

Tablo A2.6 Beş yıl öncesi ile kıyaslandığında, Türkiye'nin Avrupa Birliği üyeliği ile ilgili görüşlerin ne şekilde değiştiği (Türkiye ve yedi AB ülkesinden katılımcılar)

Yüzdeler	TR	BEL	YUN	FR	İT	İSV	SL	İNG
olumlu yönde değişti	28	23	8	18	20	5	9	25
değişmedi	54	64	62	73	67	90	72	61
olumsuz yönde değişti	17	13	30	9	13	6	19	15
baz alınan kişi sayısı	6311	222	199	231	676	220	141	203

Tablo A2.7 Türkiye Avrupa Birliği'ne tam üye olursa Türk işçilerine AB ülkelerinde serbest dolaşım hakkı verilmesi taraftarı olup olmama (Türk katılımcılar)

Yüzdeler	taraftar	değil	bilmiyor	baz alınan kişi sayısı
Sendikal özellikler				
Sendika konfederasyonu				
HAK-İŞ	81	13	6	855
TÜRK-İŞ	78	14	8	4715
DİSK	62	21	17	812
sendika üyesi konumu				
sendika temsilcisi	78	16	5	1660
diğer	77	14	9	4439
Bireysel özellikler				
Yaş				
15-25	72	14	14	326
26-30	76	13	11	828
31-35	77	14	9	998
36-40	78	12	9	1246
41-45	77	16	8	1385
46-50	80	15	5	896
51 ve üstü	76	20	5	280
Cinsiyet				
Erkek	79	14	8	5076
Kadın	71	15	14	881
Doğum yeri				
kırsal kesim/ köy	78	14	9	2015
küçük veya orta büyüklükte Şehir	77	15	9	2062
büyük Şehir/ kent	76	15	9	1927

Yüzdeler	taraf tar	değil	bilmiyor	baz alınan kişi sayısı
----------	-----------	-------	----------	------------------------

Bireysel özellikler (devam)

Mevcut yerleşim

kırsal kesim/ köy	59	28	13	195
küçük veya orta büyüklükte şehir	77	15	8	1370
büyük şehir/ kent	78	13	9	3802

Tam zamanlı eğitimin tamamlandığı yaş

13 veya altı	75	15	10	875
14-16	73	16	11	856
17-18	81	11	8	2281
19-21	74	18	8	1021
22 veya üstü	78	15	7	616

Meslek

yönetici	81	13	6	267
profesyonel/ teknik	70	20	10	368
diğer beyaz yakalı	75	15	7	985
vasıflı işçi	81	12	7	2635
yarı vasıflı işçi	72	18	10	504
vasıfsız işçi	70	19	12	727
diğer	69	18	13	523

Siyasi görüş

Sol	75	17	8	1240
merkez sol	74	17	9	359
Merkez	74	16	10	943
merkez sağ	81	12	7	414
Sağ	78	14	8	2016

Yüzdeler	taraf tar	değil	bilmiyor	baz alınan kişi sayısı
----------	-----------	-------	----------	---------------------------

Bireysel özellikler (devam)

Avrupalılık görüşü

Avrupalı	85	10	5	927
'Avrupalı'ya yakın	76	18	6	351
fikri yok	80	11	9	798
'Avrupalı değil'e yakın	74	18	8	321
Avrupalı değil	73	17	10	2357

Yüzdeler	taraf tar	değil	bilmiyor	baz alınan kişi sayısı
----------	-----------	-------	----------	------------------------

Sektör, iş kolu, iş yeri ve örgütsel özellikler

Sektör

özel	78	13	9	2620
kamu	79	14	8	2634
diğer	69	19	12	374

İş kolu

madencilik ve taş ocakçılığı	71	21	8	318
imalat	80	12	9	1524
elektrik, gaz ve su	78	14	8	831
inşaat	67	22	11	110
ulaşım	81	13	7	604
finans	84	12	4	25
bilgi ve iletişim	69	18	13	120
kamu yönetimi	73	19	9	386
eğitim, sağlık ve sosyal işler	71	20	9	160
turizm, otel ve lokanta	62	19	19	42
tarım	76	17	8	295
diğer	78	12	10	1478

İş yeri durumu

bağımsız	78	15	8	2798
daha büyük bir ulusal firmanın parçası	79	14	7	1602
daha büyük Avrupalı bir çok uluslu firmanın parçası	74	12	15	420
daha büyük Avrupalı olmayan bir çok uluslu firmanın parçası	72	14	14	148
bilmiyor	72	15	13	580

Yüzdeler taraftar değil bilmiyor baz alınan kişi sayısı

Sektör, iş kolu, iş yeri ve örgütsel özellikler (devam)

İş yeri büyüklüğü (işçi sayısı)

1-9	74	15	11	273
10-49	73	16	11	685
50-149	73	16	11	857
150-499	77	15	7	1427
500 veya üstü	78	14	8	2937
Tümü	76	15	9	6381

Tablo A2.8 Türkiye Avrupa Birliği'ne tam üye olursa Türk işçilerine AB ülkelerinde serbest dolaşım hakkı verilmesi taraftarı olup olmama (Türkiye ve yedi AB ülkesinden katılımcılar)

Yüzdeler	<i>TR</i>	<i>BEL</i>	<i>YUN</i>	<i>FR</i>	<i>İT</i>	<i>İSV</i>	<i>SL</i>	<i>İNG</i>
katılıyor	76	43	26	58	49	25	38	61
katılmıyor	15	39	36	21	33	8	44	25
bilmiyor	9	18	38	21	18	67	19	15
baz alınan kişi sayısı	6381	224	199	231	687	239	144	203

Tablo A3.1 Türkiye'nin üyeliğinin, ekonomik büyümeyi artırmak yoluyla Avrupa Birliği'ne fayda sağlayıp sağlamayacağı (Türk katılımcılar)

Yüzdeler
sağlar katılmıyor bilmiyor baz alınan kişi sayısı

Sendikal özellikler

Sendika konfederasyonu

HAK-İŞ	69	20	11	842
TÜRK-İŞ	60	28	13	4700
DİSK	51	29	20	811
sendika üyesi konumu				
sendika temsilcisi	68	24	8	1642
diğer	58	28	14	4436

Bireysel özellikler

Yaş

15-25	60	25	15	327
26-30	58	27	15	830
31-35	60	26	13	993
36-40	57	30	13	1237
41-45	62	26	13	1389
46-50	65	26	10	894
51 ve üstü	65	23	13	279

Cinsiyet

erkek	62	27	12	5064
kadın	53	28	19	877

Doğum yeri

kırsal kesim/ köy	62	27	11	2017
küçük veya orta büyüklükte şehir	60	27	13	2045
büyük şehir/ kent	59	27	14	1931

Yüzdeler	sağlar	sağlamaz	bilmiyor	baz alınan kişi sayısı
----------	--------	----------	----------	------------------------

Bireysel özellikler (devam)

Mevcut yerleşim

kırsal kesim/ köy	51	31	19	190
küçük veya orta büyüklükte şehir	64	24	12	1369
büyük şehir/ kent	59	28	14	3795

Tam zamanlı eğitimin tamamlandığı yaş

13 veya altı	61	22	17	867
14-16	61	27	13	851
17-18	60	28	12	2285
19-21	59	28	13	1016
22 veya üstü	64	26	10	819

Meslek

yönetici	69	25	6	266
profesyonel/ teknik	61	27	12	363
diğer beyaz yakalı	60	27	13	988
vasıflı işçi	61	27	12	2614
yarı vasıflı işçi	59	26	15	503
vasıfsız işçi	59	27	14	724
diğer	52	32	16	522

Siyasi görüş

Sol	60	29	12	1236
merkez sol	59	26	15	362
Merkez	56	30	14	944
merkez sağ	66	23	11	422
Sağ	63	27	11	1997

Yüzdeler	sağlar	sağlamaz	bilmiyor	baz alınan kişi sayısı
----------	--------	----------	----------	------------------------

Bireysel özellikler (devam)

Avrupalılık görüşü

Avrupalı	72	19	9	920
'Avrupalı'ya yakın	68	23	10	346
fikri yok	59	26	15	810
'Avrupalı değil'e yakın	62	25	13	319
Avrupalı değil	56	32	13	2348

AB ülkesi deneyimleri

AB üyesi bir ülkede çalışma amaçlı bulunma

evet	59	28	13	404
hayır	61	27	13	5646

AB üyesi bir ülkede tatil amaçlı bulunma

evet	59	31	9	741
hayır	60	26	13	5338

Yüzdeler	sağlar	sağlamaz	bilmiyor	baz alınan kişi sayısı
----------	--------	----------	----------	------------------------

Sektör, iş kolu, iş yeri ve örgütsel özellikler

Sektör

özel	61	25	13	2616
kamu	61	27	12	2629
diğer	52	28	19	376

İş kolu

madencilik ve taş ocakçılığı	64	22	15	321
imalat	60	28	12	1519
elektrik, gaz ve su	62	29	9	808
inşaat	52	26	22	112
ulaşım	68	22	11	603
finans	48	12	40	25
bilgi ve iletişim	61	28	11	119
kamu yönetimi	59	25	16	377
eğitim, sağlık ve sosyal işler	48	37	14	161
turizm, otel ve lokanta	48	26	26	42
tarım	57	33	10	296
diğer	61	25	14	1486

İş yeri durumu

bağımsız	61	27	12	2803
daha büyük bir ulusal firmanın parçası	61	26	12	1587
daha büyük Avrupalı bir çok uluslu firmanın parçası	57	29	14	419
daha büyük Avrupalı olmayan bir çok uluslu firmanın parçası	56	31	13	147
bilmiyor	57	23	20	576

Yüzdeler	sağlar	sağlamaz	bilmiyor	baz alınan kişi sayısı
----------	--------	----------	----------	------------------------

Sektör, iş kolu, iş yeri ve örgütsel özellikler (devam)

İş yeri büyüklüğü (işçi sayısı)

1-9	59	24	17	269
10-49	59	29	12	660
50-149	55	28	17	846
150-499	60	29	12	1419
500 veya üstü	63	25	12	2935
Tümü	60	27	13	6352

Tablo A3.2 Türkiye'nin üyeliğinin, kültürel çeşitliliği artırmak yoluyla Avrupa Birliği'ne fayda sağlayıp sağlamayacağı (Türk katılımcılar)

Yüzdeler	sağlar	sağlamaz	bilmiyor	baz alınan kişi sayısı
----------	--------	----------	----------	------------------------

Sendikal özellikler

Sendika konfederasyonu				
HAK-İŞ	67	23	10	833
TÜRK-İŞ	58	30	13	4639
DİSK	54	26	20	806
sendika üyesi konumu				
sendika temsilcisi	64	27	9	1627
diğer	58	29	14	4388

Bireysel özellikler

Yaş				
15-25	59	27	14	327
26-30	56	27	17	821
31-35	59	29	13	985
36-40	56	30	14	1220
41-45	63	27	11	1376
46-50	60	30	10	884
51 ve üstü	63	24	13	280
Cinsiyet				
erkek	60	28	12	5001
kadın	54	29	18	870
Doğum yeri				
kırsal kesim/ köy	62	27	11	1987
küçük veya orta büyüklükte şehir	60	29	12	2031
büyük şehir/ kent	55	29	16	1916

Yüzdeler	sağlar	sağlamaz	bilmiyor	baz alınan kişi sayısı
----------	--------	----------	----------	------------------------

Bireysel özellikler (devam)

Mevcut yerleşim

kırsal kesim/ köy	50	28	22	180
küçük veya orta büyüklükte şehir	60	27	13	1360
büyük şehir/ kent	59	29	13	3759

Tam zamanlı eğitimin tamamlandığı yaş

13 veya altı	60	23	18	853
14-16	60	26	14	841
17-18	58	30	12	2262
19-21	59	29	12	1015
22 veya üstü	60	29	11	616

Meslek

yönetici	65	25	11	264
profesyonel/ teknik	53	33	14	360
diğer beyaz yakalı	58	29	13	972
vasıflı işçi	61	27	12	2597
yarı vasıflı işçi	61	24	15	492
vasıfsız işçi	57	29	13	718
diğer	51	33	16	521

Siyasi görüş

Sol	58	30	12	1231
merkez sol	56	30	15	359
Merkez	57	28	15	923
merkez sağ	61	27	12	419
Sağ	60	29	11	1982

Yüzdeler	sağlar	sağlamaz	bilmiyor	baz alınan kişi sayısı
----------	--------	----------	----------	------------------------

Bireysel özellikler (devam)

Avrupalılık görüşü

Avrupalı	70	23	8	909
'Avrupalı'ya yakın	64	24	12	336
fikri yok	59	23	17	802
'Avrupalı değil'e yakın	61	24	15	317
Avrupalı değil	54	34	12	2338

AB ülkesi deneyimleri

AB üyesi bir ülkede çalışma amaçlı bulunma

evet	55	29	16	399
hayır	59	28	13	5591

AB üyesi bir ülkede tatil amaçlı bulunma

evet	60	30	11	727
hayır	59	28	14	5287

Yüzdeler	sağlar	sağlamaz	bilmiyor	baz alınan kişi sayısı
----------	--------	----------	----------	------------------------

Sektör, iş kolu, iş yeri ve örgütsel özellikler

Sektör

özel	59	28	14	2596
kamu	60	28	12	2603
diğer	50	34	17	370

İş kolu

madencilik ve taş ocakçılığı	62	25	14	312
imalat	58	29	13	1501
elektrik, gaz ve su	60	30	10	805
inşaat	56	23	22	111
ulaşım	62	27	11	597
finans	68	8	24	25
bilgi ve iletişim	62	26	13	119
kamu yönetimi	58	28	14	380
eğitim, sağlık ve sosyal işler	52	38	10	162
turizm, otel ve lokanta	57	24	19	42
tarım	55	38	7	294
diğer	60	24	15	1467

İş yeri durumu

bağımsız	61	28	11	2782
daha büyük bir ulusal firmanın parçası	59	29	12	1572
daha büyük Avrupalı bir çok uluslu firmanın parçası	58	31	12	416
daha büyük Avrupalı olmayan bir çok uluslu firmanın parçası	52	31	17	145
bilmiyor	54	24	23	564

Yüzdeler	sağlar	sağlamaz	bilmiyor	baz alınan kişi sayısı
----------	--------	----------	----------	------------------------

Sektör, iş kolu, iş yeri ve örgütsel özellikler (devam)

İş yeri büyüklüğü (işçi sayısı)

1-9	57	23	20	267
10-49	55	32	14	647
50-149	54	29	17	844
150-499	60	30	10	1392
500 veya üstü	60	27	13	2916
Tümü	58	28	13	6278

Tablo A3.3 Türkiye'nin üyeliğinin, siyasi istikrarı artırmak yoluyla Avrupa Birliği'ne fayda sağlayıp sağlamayacağı (Türk katılımcılar)

Yüzdeler

	sağlar	sağlamaz	bilmiyor	baz alınan kişi sayısı
--	--------	----------	----------	------------------------

Sendikal özellikler

Sendika konfederasyonu

HAK-İŞ	57	28	15	836
TÜRK-İŞ	48	37	16	4659
DİSK	44	36	20	809
sendika üyesi konumu				
sendika temsilcisi	54	35	11	1634
diğer	47	36	17	4403

Bireysel özellikler

Yaş

15-25	45	35	20	328
26-30	40	41	19	824
31-35	44	37	19	987
36-40	45	39	16	1378
41-45	45	39	16	1227
46-50	56	30	14	1378
51 ve üstü	53	34	14	280

Cinsiyet

erkek	50	36	14	5020
kadın	40	36	25	874

Doğum yeri

kırsal kesim/ köy	50	36	14	1993
küçük veya orta büyüklükte şehir	51	34	15	2032
büyük şehir/ kent	44	38	19	1925

Yüzdeler	sağlar	sağlamaz	bilmiyor	baz alınan kişi sayısı
----------	--------	----------	----------	------------------------

Bireysel özellikler (devam)

Mevcut yerleşim

kırsal kesim/ köy	39	41	20	186
küçük veya orta büyüklükte şehir	52	32	16	1363
büyük şehir/ kent	47	37	16	3772

Tam zamanlı eğitimin tamamlandığı yaş

13 veya altı	49	31	20	858
14-16	50	33	16	833
17-18	48	37	15	2274
19-21	49	36	15	1016
22 veya üstü	49	40	12	820

Meslek

yönetici	58	32	11	267
profesyonel/ teknik	45	41	14	362
diğer beyaz yakalı	47	38	15	973
vasıflı işçi	50	34	16	2594
yarı vasıflı işçi	52	33	15	501
vasıfsız işçi	45	38	17	722
diğer	43	37	20	524

Siyasi görüş

Sol	49	39	12	1236
merkez sol	39	43	18	363
Merkez	44	37	19	934
merkez sağ	49	37	14	1977
Sağ	52	34	14	1977

Yüzdeler	sağlar	sağlamaz	bilmiyor	baz alınan kişi sayısı
----------	--------	----------	----------	------------------------

Bireysel özellikler (devam)

Avrupalılık görüşü

Avrupalı	60	28	13	910
'Avrupalı'ya yakın	50	38	13	346
fikri yok	49	29	22	804
'Avrupalı değil'e yakın	43	39	18	317
Avrupalı değil	44	42	14	2345

AB ülkesi deneyimleri

AB üyesi bir ülkede çalışma amaçlı bulunma

evet	49	37	14	396
hayır	49	35	16	5608

AB üyesi bir ülkede tatil amaçlı bulunma

evet	48	39	13	738
hayır	49	35	16	5294

Yüzdeler	sağlar	sağlamaz	bilmiyor	baz alınan kişi sayısı
----------	--------	----------	----------	------------------------

Sektör, iş kolu, iş yeri ve örgütsel özellikler

Sektör

özel	47	37	17	2596
kamu	52	35	13	2605
diğer	41	37	22	376

İş kolu

madencilik ve taş ocakçılığı	50	34	16	314
imalat	44	39	17	1512
elektrik, gaz ve su	55	35	10	806
inşaat	44	30	12	595
ulaşım	59	29	12	595
finans	36	12	52	25
bilgi ve iletişim	46	41	14	121
kamu yönetimi	50	34	16	378
eğitim, sağlık ve sosyal işler	44	38	18	160
turizm, otel ve lokanta	43	31	26	42
tarım	47	40	13	295
diğer	48	35	18	1478

İş yeri durumu

bağımsız	49	36	15	2783
daha büyük bir ulusal firmanın parçası	49	36	16	1587
daha büyük Avrupalı bir çok uluslu firmanın parçası	44	40	16	416
daha büyük Avrupalı olmayan bir çok uluslu firmanın parçası	42	38	20	147
bilmiyor	48	30	22	570

Yüzdeler	sağlar	sağlamaz	bilmiyor	baz alınan kişi sayısı
----------	--------	----------	----------	------------------------

Sektör, iş kolu, iş yeri ve örgütsel özellikler (devam)

İş yeri büyüklüğü (işçi sayısı)

1-9	48	28	24	270
10-49	48	38	14	649
50-149	45	38	18	853
150-499	51	35	15	1402
500 veya üstü	49	36	16	2923
Tümü	48	36	16	6303

Tablo A3.4 Türkiye'nin üyeliğinin genel olarak AB'ye sağlayacağı fayda (Türkiye ve yedi AB ülkesinden katılımcılar)

Yüzdeler	<i>TR</i>	<i>BEL</i>	<i>YUN</i>	<i>FR</i>	<i>İT</i>	<i>İSV</i>	<i>SL</i>	<i>İNG</i>
Ekonomik büyüme								
sağlar	60	34	16	26	32	74	9	45
sağlamaz	27	40	54	47	333	15	53	23
bilmiyor	13	26	31	28	35	11	37	31
baz alınan kişi sayısı	6352	224	200	230	690	238	143	201
Kültürel çeşitlilik								
sağlar	58	50	27	52	53	73	47	60
sağlamaz	28	29	45	28	25	14	35	17
bilmiyor	13	21	29	20	23	13	17	22
baz alınan kişi sayısı	6278	222	200	230	689	239	142	201
Siyasi istikrar								
sağlar	48	29	16	35	21	72	7	40
sağlamaz	36	47	50	35	45	15	66	29
bilmiyor	16	24	34	30	37	14	27	31
baz alınan kişi sayısı	6303	221	200	232	690	239	143	200

Tablo A3.5 Türkiye'nin üyeliğinin kendi ülkelerine sağlayacağı fayda (Türkiye ve yedi AB ülkesinden katılımcılar)

Yüzdeler	<i>TR</i>	<i>BEL</i>	<i>YUN</i>	<i>FR</i>	<i>İT</i>	<i>İSV</i>	<i>SL</i>	<i>İNG</i>
Sağlık ve güvenlik								
daha iyi olur	68	5	9	5	5	6	0	34
değişmez	23	65	55	53	62	73	76	44
daha kötü olur	5	23	25	34	22	11	12	13
bilmiyor	5	7	12	8	11	11	13	8
baz alınan kişi sayısı	6364	219	200	229	687	239	143	202
İş güvencesi								
daha iyi olur	60	3	3	2	3	15	0	24
değişmez	27	43	40	42	60	43	53	38
daha kötü olur	7	43	45	42	25	19	35	28
bilmiyor	6	10	12	14	12	23	12	11
baz alınan kişi sayısı	6342	221	201	229	683	238	143	202
Sendikal haklar								
daha iyi olur	59	11	7	12	16	8	7	32
değişmez	26	59	47	48	56	89	77	46
daha kötü olur	8	18	21	28	11	4	9	9
bilmiyor	7	12	25	12	17	6	14	13
baz alınan kişi sayısı	6348	224	201	228	683	239	142	201
Kadın hakları								
daha iyi olur	55	14	12	19	23	4	7	34
değişmez	30	51	41	42	45	91	70	36
daha kötü olur	8	23	30	29	18	1	16	14
bilmiyor	7	12	18	11	14	7	14	17
baz alınan kişi sayısı	6361	222	199	227	684	239	141	203

Yüzdeler	TR	BEL	YUN	FR	İT	İSV	SL	İNG
İş imkanları								
daha iyi olur	51	11	6	10	14	27	2	33
değişmez	34	37	38	38	45	29	54	26
daha kötü olur	9	43	47	38	29	21	31	31
bilmiyor	7	10	10	14	13	23	13	10
baz alınan kişi sayısı	6345	222	199	229	686	239	140	201
Siyasi özgürlük								
daha iyi olur	50	11	19	15	18	4	4	24
değişmez	33	59	55	53	52	92	74	56
daha kötü olur	9	20	14	17	17	1	11	8
bilmiyor	8	10	12	15	14	7	11	11
baz alınan kişi sayısı	6323	224	201	227	684	239	143	201
Adalet/ hukuk sistemi								
daha iyi olur	48	7	3	7	9	0	0	25
değişmez	35	64	74	59	59	92	73	54
daha kötü olur	10	17	11	18	16	1	13	10
bilmiyor	8	13	12	16	17	7	14	11
baz alınan kişi sayısı	6337	222	201	229	686	239	143	201
Ücretler								
daha iyi olur	46	3	3	4	5	22	0	20
değişmez	36	50	48	41	61	55	64	42
daha kötü olur	10	37	42	47	21	13	21	27
bilmiyor	8	10	8	8	13	11	15	11
baz alınan kişi sayısı	6338	221	201	230	684	239	142	202

Yüzdeler	TR	BEL	YUN	FR	İT	İSV	SL	İNG
Dini hoşgörü								
daha iyi olur	34	22	27	27	34	17	5	23
değişmez	39	35	48	31	2	75	41	43
daha kötü olur	18	27	15	26	28	1	38	17
bilmiyor	9	11	10	15	14	6	17	19
baz alınan kişi sayısı	6329	224	201	223	684	239	143	200
Milli birlik ve beraberlik								
daha iyi olur	29	9	17	9	15	0	3	14
değişmez	37	47	37	48	49	52	64	47
daha kötü olur	25	25	23	23	21	24	13	21
bilmiyor	9	19	23	21	16	23	20	18
baz alınan kişi sayısı	6331	224	199	224	687	239	142	203

Tablo A3.6 AB üyeliğinin Türk işçilere sağlayacağı fayda (Türk katılımcılar)

Yüzdeler	fayda sağlar	değişiklik olmaz	fayda sağlamaz	bilmiyor	baz alınan kişi sayısı
Sendikal özellikler					
Sendika konfederasyonu					
HAK-İŞ	63	19	12	6	848
TÜRK-İŞ	54	23	15	9	4383
DİSK	46	26	18	11	816
sendika üyesi konumu					
sendika temsilcisi	60	21	14	5	1594
diğer	52	23	15	9	4181
Bireysel özellikler					
Yaş					
15-25	52	28	11	9	300
26-30	57	20	12	11	760
31-35	53	22	16	9	950
36-40	51	24	16	9	1203
41-45	55	23	15	7	1319
46-50	56	22	16	5	855
51 ve üstü	58	17	16	9	273
Cinsiyet					
erkek	55	22	15	8	4871
kadın	49	25	12	14	779
Doğum yeri					
kırsal kesim/ köy	55	22	15	8	1951
küçük veya orta büyüklükte şehir	54	22	15	9	1958
büyük şehir/ kent	52	23	16	9	1794

Yüzdeler	fayda sağlar	değişiklik olmaz	fayda sağlamaz	bilmiyor	baz alınan kişi sayısı
----------	-----------------	---------------------	-------------------	----------	---------------------------

Bireysel özellikler (devam)

Mevcut yerleşim

kırsal kesim/ köy	42	31	14	12	191
küçük veya orta büyüklükte şehir	55	21	14	11	1359
büyük şehir/ kent	54	23	16	7	3548

Tam zamanlı eğitimin tamamlandığı yaş

13 veya altı	52	21	16	12	864
14-16	51	25	15	10	832
17-18	54	23	15	8	2222
19-21	55	22	15	8	965
22 veya üstü	59	22	15	5	676

Meslek

yönetici	61	17	16	6	252
profesyonel/ teknik	58	22	13	7	290
diğer beyaz yakalı	54	25	14	7	894
vasıflı işçi	57	20	15	8	2561
yarı vasıflı işçi	49	30	13	8	500
vasıfsız işçi	45	24	18	13	701
diğer	51	24	15	10	491

Siyasi görüş

Sol	51	25	18	5	1232
merkez sol	55	21	16	8	350
Merkez	52	23	13	12	899
merkez sağ	61	21	11	7	370
Sağ	53	24	15	8	1898

Yüzdeler	fayda sağlar	değişiklik olmaz	fayda sağlamaz	bilmiyor	baz alınan kişi sayısı
----------	--------------	------------------	----------------	----------	------------------------

Bireysel özellikler (devam)

Avrupalılık görüşü

Avrupalı	71	16	8	5	889
'Avrupalı'ya yakın	59	26	10	5	328
fikri yok	59	18	11	13	738
'Avrupalı değil'e yakın	54	24	13	9	308
Avrupalı değil	45	27	21	8	2264

AB ülkesi deneyimleri

AB üyesi bir ülkede çalışma amaçlı bulunma

evet	52	26	15	6	383
hayır	54	22	15	9	5372

AB üyesi bir ülkede tatil amaçlı bulunma

evet	56	23	15	6	696
hayır	53	23	15	9	5090

Yüzdeler	fayda sağlar	değişiklik olmaz	fayda sağlamaz	bilmiyor	baz alınan kişi sayısı
----------	-----------------	---------------------	-------------------	----------	---------------------------

Sektör, iş kolu, iş yeri ve örgütsel özellikler

Sektör

özel	56	21	14	9	2544
kamu	54	22	17	7	
diğer	45	26	16	14	292

İş kolu

madencilik ve taş ocakçılığı	53	29	12	6	316
imalat	57	20	15	7	1506
elektrik, gaz ve su	54	21	19	6	821
inşaat	49	28	14	10	104
ulaşım	56	22	14	8	585
finans	50	19	19	13	16
bilgi ve iletişim	56	21	16	7	113
kamu yönetimi	51	25	13	10	362
eğitim, sağlık ve sosyal işler	47	23	22	7	112
turizm, otel ve lokanta	54	16	22	8	37
tarım	51	19	23	7	171
diğer	53	23	13	11	1444

İş yeri durumu

bağımsız	54	23	15	8	2616
daha büyük bir ulusal firmanın parçası	58	21	13	9	1539
daha büyük Avrupalı bir çok uluslu firmanın parçası	51	26	17	6	419
daha büyük Avrupalı olmayan bir çok uluslu firmanın parçası	4	17	30	5	144
bilmiyor	50	22	16	12	562

Yüzdeler	fayda sağlar	değişiklik olmaz	fayda sağlamaz	bilmiyor	baz alınan kişi sayısı
----------	-----------------	---------------------	-------------------	----------	---------------------------

Sektör, iş kolu, iş yeri ve örgütsel özellikler (devam)

İş yeri büyüklüğü (işçi sayısı)

1-9	55	24	11	10	269
10-49	50	27	13	10	608
50-149	51	25	14	10	820
150-499	55	21	17	8	1349
500 veya üstü	55	22	15	8	2803
Tümü	54	23	15	9	6047

Tablo A3.7 Türkiye'nin AB üyesi olması durumunda, AB ve Türkiye'deki işveren ve işçilerinin çıkarlarına nasıl fayda sağlanacağı (Türkiye ve yedi AB ülkesinden katılımcılar)

Yüzde	<i>TR</i>	<i>BEL</i>	<i>YUN</i>	<i>FR</i>	<i>İT</i>	<i>İSV</i>	<i>SL</i>	<i>İNG</i>
Fayda sağlayacak gruplar								
AB'deki büyük işverenler	68	62	54	78	57	90	33	63
Türkiye'deki büyük işverenler	60	60	69	61	58	88	15	67
AB'deki küçük ve orta ölçekli işverenler	49	36	20	36	33	36	24	49
Türkiye'deki küçük ve orta ölçekli işverenler	40	40	40	30	41	38	15	56
AB işçileri	43	14	10	10	16	68	6	19
Türk işçileri	54	68	42	54	59	71	43	81

Tablo A4.1 AB'nin genel imajı (Türk katılımcılar)

Yüzdeler	çok olumlu	olumlu	fikri yok	olumsuz	çok olumsuz	baz alınan kişi s.
Sendikal özellikler						
Sendika konfederasyonu						
HAK-İŞ	16	47	13	18	7	788
TÜRK-İŞ	9	35	15	29	12	4428
DİSK	11	31	24	21	13	796
Sendika üyesi konumu						
sendika temsilcisi	14	43	9	25	9	1516
diğer	9	35	18	27	12	4213
Bireysel özellikler						
Yaş						
15-25	7	34	20	21	18	317
26-30	8	36	19	25	12	794
31-35	9	35	17	28	11	963
36-40	9	37	17	26	11	1176
41-45	12	38	12	29	10	1283
46-50	9	38	12	29	11	830
51 ve üstü	18	36	10	29	7	262
Cinsiyet						
erkek	11	36	14	28	11	4738
kadın	8	39	20	23	10	851

Yüzdeler	çok olumlu	olumlu	fikri yok	olumsuz	çok olumsuz	baz alınan kişi s.
----------	------------	--------	-----------	---------	-------------	--------------------

Bireysel özellikler (devam)

Doğum yeri

kırsal kesim/ köy	10	39	15	26	10	1887
küçük veya orta büyüklükte şehir	11	36	15	27	11	1931
büyük şehir/ kent	9	35	16	27	12	1836

Mevcut yerleşim

kırsal kesim/ köy	13	31	18	24	14	176
küçük veya orta büyüklükte şehir	12	40	15	24	9	1304
büyük şehir/ kent	8	36	16	28	12	3610

Tam zamanlı eğitimin tamamlandığı yaş

13 veya altı	12	36	20	23	9	802
14-16	11	37	17	25	11	798
17-18	8	37	14	29	12	2172
19-21	9	37	16	27	11	985
22 veya üstü	12	38	10	27	13	767

Meslek

yönetici	16	42	6	23	13	242
profesyonel/ teknik	8	42	15	25	10	337
diğer beyaz yakalı	7	38	12	28	12	938
vasıflı işçi	9	38	13	28	12	2470
yarı vasıflı işçi	11	36	19	24	10	478
vasıfsız işçi	10	29	26	23	11	682
diğer	13	39	21	26	10	507

Yüzdeler	çok olumlu	olumlu	fikri yok	olumsuz	çok olumsuz	baz alınan kişi s.
----------	------------	--------	-----------	---------	-------------	--------------------

Bireysel özellikler (devam)

Siyasi görüş

Sol	12	34	14	26	14	1178
merkez sol	12	36	16	26	10	355
Merkez	6	37	19	27	11	888
merkez sağ	9	44	19	23	4	410
Sağ	9	38	12	29	12	1876

Avrupalılık görüşü

Avrupalı	16	48	10	18	8	857
'Avrupalı'ya yakın	11	56	8	17	7	335
fikri yok	7	42	19	23	9	766
'Avrupalı değil'e yakın	9	33	20	31	7	308
Avrupalı değil	8	29	17	31	16	2227

AB ülkesi deneyimleri

AB üyesi bir ülkede çalışma amaçlı bulunma

evet	15	38	13	25	9	360
hayır	10	37	16	27	12	5352

AB üyesi bir ülkede tatil amaçlı bulunma

evet	16	37	12	25	11	676
hayır	9	37	16	27	12	5060

Yüzdeler	ok olumlu	olumlu	fikri yok	olumsuz	çok olumsuz	baz alınan kişi s.
----------	-----------	--------	-----------	---------	-------------	--------------------

Sektör, iş kolu, iş yeri ve örgütsel özellikler

Sektör	ok olumlu	olumlu	fikri yok	olumsuz	çok olumsuz	baz alınan kişi s.
özel	9	38	16	26	12	2511
kamu	10	36	14	29	11	2424
diğer	10	30	18	28	13	360
İş kolu						
madencilik ve taş ocakçılığı	6	42	13	25	14	302
imalat	8	36	14	29	13	1457
elektrik, gaz ve su	11	36	11	34	9	728
inşaat	12	34	22	21	11	105
ulaşım	11	44	15	23	8	565
finans	4	44	17	26	26	12
Information and communication	12	47	11	20	11	114
kamu yönetimi	12	27	15	22	14	353
eğitim, sağlık ve sosyal işler	14	26	12	34	14	150
turizm, otel ve lokanta	2	42	10	34	12	41
tarım	3	37	8	36	16	268
diğer	11	34	22	22	11	1436
İş yeri durumu						
Independent	10	38	15	26	11	2652
daha büyük bir ulusal firmanın parçası	11	36	16	27	11	1506
daha büyük Avrupalı bir çok uluslu firmanın parçası	6	31	16	30	17	405
daha büyük Avrupalı olmayan bir çok uluslu firmanın parçası	7	33	14	28	19	140
bilmiyor	11	33	29	27	10	544

Yüzdeler	çok olumlu	olumlu	fikri yok	olumsuz	çok olumsuz	baz alınan kişi s.
----------	------------	--------	-----------	---------	-------------	--------------------

Sektör, iş kolu, iş yeri ve örgütsel özellikler (devam)

İş yeri büyüklüğü (işçi sayısı)

1-9	14	37	16	22	11	254
10-49	12	36	19	24	9	616
50-149	11	35	18	26	11	822
150-499	9	340	14	28	10	1385
500 veya üstü	10	35	15	27	13	2739
Tümü	10	36	16	26	12	6012

Tablo A4.2 AB'nin genel imajı (Türkiye ve yedi AB ülkesinden katılımcılar)

Yüzdeler	TR	BEL	YUN	FR	İT	İSV	SL	İNG
çok olumlu	10	3	11	4	21	12	22	15
olumlu	36	45	42	37	49	52	63	47
fikri yok	16	36	28	12	23	22	11	20
olumsuz	26	15	14	38	6	7	2	11
çok olumsuz	12	1	6	9	1	8	2	6
baz alınan kişi sayısı	6012	218	199	230	680	239	140	196

Tablo A5.1 AB hakkında belirtilen anlayış (Türkiye ve yedi AB ülkesinden katılımcılar)

Yüzdeler	TR	BEL	YUN	FR	İT	İSV	SL	İNG
çok iyi anlıyor	11	4	11	3	4	58	6	9
iyi anlıyor	34	50	56	45	45	39	69	50
İyi anlamıyor	36	41	27	44	44	3	26	31
Hiç iyi anlamıyor	19	5	6	9	7	0	0	9
baz alınan kişi sayısı	6317	225	202	233	686	239	144	204

Tablo A5.2 AB hakkında bilgi (Türkiye ve yedi AB ülkesinden katılımcılar)

Yüzdeler	TR	BEL	YUN	FR	İT	İSV	SL	İNG
sıfır doğru yanıt	17	4	6	3	3	0	0	10
bir doğru yanıt	40	18	19	11	27	3	8	23
iki doğru yanıt	26	33	27	33	39	12	17	25
üç doğru yanıt	17	46	49	52	32	85	75	42
baz alınan kişi sayısı	6071	220	200	228	670	239	144	201

Tablo A6.1 Avrupa Birliği'ne güven (Türk katılımcılar)

Yüzdeler	güveniyor	güvenmiyor	bilmiyor	baz alınan kişi sayısı
Sendikal özellikler				
Sendika konfederasyonu				
HAK-İŞ	36	52	12	847
TÜRK-İŞ	26	63	11	4697
DİSK	39	44	18	810
sendika üyesi konumu				
sendika temsilcisi	33	57	10	1657
diğer	28	60	12	4414
Bireysel özellikler				
Yaş				
15-25	26	62	12	322
26-30	31	57	14	826
31-35	28	62	10	984
36-40	24	62	14	1245
41-45	31	58	11	1387
46-50	39	69	19	890
51 ve üstü	37	52	12	282
Cinsiyet				
erkek	28	61	11	5053
kadın	33	50	18	871
Doğum yeri				
kırsal kesim/ köy	29	60	11	2006
küçük veya orta büyüklükte şehir	29	59	12	2046
büyük şehir/ kent	28	60	12	1927

Yüzdeler	güveniyor	güvenmiyor	bilmiyor	baz alınan kişi sayısı
----------	-----------	------------	----------	------------------------

Bireysel özellikler (devam)

Mevcut yerleşim

kırsal kesim/ köy	31	53	16	192
küçük veya orta büyüklükte şehir	31	57	12	1376
büyük şehir/ kent	28	61	12	3782

Tam zamanlı eğitimin tamamlandığı yaş

13 veya altı	30	53	17	70
14-16	31	54	15	841
17-18	28	62	11	2262
19-21	27	63	10	1029
22 veya üstü	30	61	10	815

Meslek

yönetici	34	7	11	266
profesyonel/ teknik	27	61	12	367
diğer beyaz yakalı	22	66	12	975
vasıflı işçi	28	61	11	2621
yarı vasıflı işçi	35	52	14	507
vasıfsız işçi	30	57	13	712
diğer	36	50	14	523

Siyasi görüş

Sol	34	55	11	1237
merkez sol	33	56	11	363
Merkez	28	60	11	935
merkez sağ	23	64	13	414
Sağ	26	64	11	2010

Yüzdeler	güveniyor	güvenmiyor	bilmiyor	baz alınan kişi sayısı
----------	-----------	------------	----------	------------------------

Bireysel özellikler (devam)

Avrupalılık görüşü

Avrupalı	45	46	9	922
'Avrupalı'ya yakın	35	54	11	344
fikri yok	31	58	11	797
'Avrupalı değil'e yakın	27	61	12	320
Avrupalı değil	22	67	11	2356

AB ülkesi deneyimleri

AB üyesi bir ülkede çalışma amaçlı bulunma

evet	39	50	11	403
hayır	28	60	12	5639

AB üyesi bir ülkede tatil amaçlı bulunma

evet	37	55	8	748
hayır	28	60	13	5332

Yüzdeler	güveniyor	güvenmiyor	bilmiyor	baz alınan kişi sayısı
----------	-----------	------------	----------	------------------------

Sektör, iş kolu, iş yeri ve örgütsel özellikler

Sektör

özel	26	62	12	2605
kamu	30	59	12	2617
diğer	30	55	16	379

İş kolu

madencilik ve taş ocakçılığı	21	69	10	321
imalat	25	66	9	1505
elektrik, gaz ve su	29	62	9	820
inşaat	40	50	11	111
ulaşım	30	56	14	597
finans	29	63	8	24
bilgi ve iletişim	32	50	19	119
kamu yönetimi	32	57	12	381
eğitim, sağlık ve sosyal işler	27	60	14	163
turizm, otel ve lokanta	34	54	12	41
tarım	21	72	8	295
diğer	33	52	15	1480

İş yeri durumu

Independent	31	59	11	2792
daha büyük bir ulusal firmanın parçası	27	62	11	1596
daha büyük Avrupalı bir çok uluslu firmanın parçası	20	68	13	416
daha büyük Avrupalı olmayan bir çok uluslu firmanın parçası	22	69	9	147
bilmiyor	32	47	21	582

Yüzdeler	güveniyor	güvenmiyor	bilmiyor	baz alınan kişi sayısı
----------	-----------	------------	----------	------------------------

Sektör, iş kolu, iş yeri ve örgütsel özellikler (devam)

İş yeri büyüklüğü (işçi sayısı)

1-9	38	49	14	274
10-49	30	55	15	659
50-149	33	55	13	857
150-499	39	61	9	1424
500 veya üstü	27	62	12	2914
Tümü	29	59	12	6355

Tablo A6.2 Avrupa Birliği'ne güven (Türkiye ve yedi AB ülkesinden katılımcılar)

Yüzdeler	TR	BEL	YUN	FR	İT	İSV	SL	İNG
güveniyor	29	59	65	32	78	79	83	55
güvenmiyor	59	26	24	51	14	10	11	28
bilmiyor	12	15	11	17	8	11	6	17
baz alınan kişi sayısı an	6355	209	199	218	687	238	137	196

Tablo A6.3 Belirli AB kurumlarına güven (Türkiye ve yedi AB ülkesinden katılımcılar)

AB düzeyindeki sendikalar								
güveniyor	46	67	65	14	41	91	78	59
güvenmiyor	31	9	15	80	39	2	10	11
bilmiyor	22	24	20	6	20	7	13	30
baz alınan kişi sayısı	6288	189	202	263	658	239	144	202
Avrupa Adalet Divanı								
güveniyor	34	65	67	58	66	46	79	61
güvenmiyor	51	19	19	25	16	24	11	16
bilmiyor	15	16	15	17	18	30	11	22
baz alınan kişi sayısı	6299	190	200	263	688	238	141	202
Avrupa Parlamentosu								
güveniyor	22	56	66	42	69	81	69	54
güvenmiyor	64	25	23	47	19	9	19	28
bilmiyor	14	20	10	11	12	10	13	18
baz alınan kişi sayısı	6259	191	201	264	686	239	143	204
AB düzeyindeki siyasi partiler								
güveniyor	16	24	44	20	36	69	15	23
güvenmiyor	66	48	39	62	42	12	57	48
bilmiyor	18	28	18	18	22	19	28	29
baz alınan kişi sayısı	6299	188	200	262	685	238	142	204

Tablo A6.4 Birleşmiş Milletlere güven (Türkiye ve yedi AB ülkesinden katılımcılar)

Yüzdeler	<i>TR</i>	<i>BEL</i>	<i>YUN</i>	<i>FR</i>	<i>İT</i>	<i>İSV</i>	<i>SL</i>	<i>İNG</i>
güveniyor	24	56	42	41	62	38	59	61
güvenmiyor	63	30	36	41	25	8	26	24
bilmiyor	13	15	22	18	13	55	15	15
baz alınan kişi sayısı	6250	223	201	233	684	239	143	203

Tablo A6.5 Belirli ulusal kurumlara güven (Türkiye ve yedi AB ülkesinden katılımcılar)

Yüzdeler	<i>TR</i>	<i>BEL</i>	<i>YUN</i>	<i>FR</i>	<i>İT</i>	<i>İSV</i>	<i>SL</i>	<i>İNG</i>
Adalet/ ulusal hukuk sistemi								
güveniyor	34	39	38	31	42	98	20	64
güvenmiyor	57	47	44	55	48	1	75	29
bilmiyor	9	14	19	14	10	1	5	7
baz alınan kişi sayısı	6293	223	200	229	687	239	143	202
Ulusal siyasi partiler								
güveniyor	24	29	41	16	19	86	13	22
güvenmiyor	68	57	43	71	71	3	76	61
bilmiyor	9	14	16	13	10	11	12	17
baz alınan kişi sayısı	6295	223	201	226	681	239	144	202

Tablo A7.1 AB gelecekte ne yapmalı (Türk katılımcılar)

Yüzdeler	kesinlikle katılıyor	katılıyor	kararsız	katılmıyor	kesinlikle katılmıyor	baz alınan kişi sayısı
Kültürel birlik ve beraberliği artırmalı	42	30	16	7	5	6337
İşçi haklarını iyileştirmeli	48	33	12	4	3	6337
İşgücü piyasasının esnekliğini artırmalı	37	36	16	6	4	6313
Çevreyle ilgili konularla daha çok ilgilenmeli	45	35	12	5	3	6332
Avrupa Birliği, varlığını sona erdirmeli	18	16	31	22	13	6298

Tablo A7.2 AB, işçilerin haklarını iyileştirmek için daha çok şey yapmalı (Türk katılımcılar)

Yüzdeler	kesinlikle katılıyor	katılıyor	kararsız	katılmıyor	kesinlikle katılmıyor	baz alınan kişi s.
Sendikal özellikler						
Sendika konfederasyonu						
HAK-İŞ	52	31	12	3	2	837
TÜRK-İŞ	49	34	11	4	3	4692
DİSK	42	32	16	6	4	809
sendika üyesi konumu						
sendika temsilcisi	56	31	8	3	2	1639
diğer	46	35	12	4	3	4431
Bireysel özellikler						
Yaş						
15-25	40	37	16	6	2	325
26-30	44	36	13	4	3	828
31-35	46	35	12	4	3	828
36-40	52	32	19	4	3	997
41-45	51	33	9	4	3	1376
46-50	52	33	9	3	4	894
51 ve üstü	52	30	10	6	3	274
Cinsiyet						
erkek	51	33	10	4	3	5043
kadın	41	38	14	5	3	883
Doğum yeri						
kırsal kesim/ köy	49	33	11	5	3	2013
küçük veya orta büyüklükte şehir	49	33	11	4	3	2045
büyük şehir/ kent	48	35	11	3	2	1929

Yüzdeler	kesinlikle katılıyor	katılıyor	kararsız	katılmıyor	kesinlikle katılmıyor	baz alınan kişi s.
----------	----------------------	-----------	----------	------------	-----------------------	--------------------

Bireysel özellikler (devam)

Mevcut yerleşim

kırsal kesim/ köy	36	31	20	9	4	187
küçük veya orta büyüklükte şehir	49	33	11	5	3	1363
büyük şehir/ kent	49	35	10	3	3	3801

Tam zamanlı eğitimin tamamlandığı yaş

13 veya altı	47	28	15	6	4	861
14-16	47	32	13	5	3	840
17-18	53	33	9	3	2	2280
19-21	45	38	12	3	2	1023
22 veya üstü	47	37	8	5	3	823

Meslek

yönetici	56	29	9	4	2	267
profesyonel/ teknik	38	40	14	5	4	365
diğer beyaz yakalı	46	38	12	3	2	980
vasıflı işçi	54	30	9	4	3	2618
yarı vasıflı işçi	47	38	9	4	2	501
vasıfsız işçi	44	35	14	4	3	722
diğer	41	33	19	5	2	525

Siyasi görüş

Sol	55	29	9	5	3	1234
merkez sol	4	35	12	5	1	365
Merkez	45	36	13	4	2	940
merkez sağ	43	44	10	2	2	423
Sağ	49	33	11	4	3	1996

Yüzdeler	kesinlikle katılıyor	katılıyor	kararsız	katılmıyor	kesinlikle katılmıyor	baz alınan kişi s.
----------	----------------------	-----------	----------	------------	-----------------------	--------------------

Bireysel özellikler (devam)

Avrupalılık görüşü

Avrupalı	59	31	8	2	1	916
'Avrupalı'ya yakın	39	48	10	2	2	350
fikri yok	49	35	11	4	2	806
'Avrupalı değil'e yakın	43	39	14	4	1	320
Avrupalı değil	48	32	12	5	3	2343

AB ülkesi deneyimleri

AB üyesi bir ülkede çalışma amaçlı bulunma

evet	43	33	18	4	3	403
hayır	49	34	11	4	3	5641

AB üyesi bir ülkede tatil amaçlı bulunma

evet	47	33	13	4	4	746
hayır	49	34	11	4	3	5334

Yüzdeler	kesinlikle katılıyor	katılıyor	kararsız	katılmıyor	kesinlikle katılmıyor	baz alınan kişi s.
----------	----------------------	-----------	----------	------------	-----------------------	--------------------

Sektör, iş kolu, iş yeri ve örgütsel özellikler

Sektör						
özel	50	33	11	4	2	2607
kamu	51	33	9	4	3	2619
diğer	34	38	13	9	7	378
İş kolu						
madencilik ve taş ocakçılığı	48	38	11	3	1	313
imalat	50	32	11	4	2	1519
elektrik, gaz ve su	50	35	8	4	4	814
inşaat	38	32	19	6	5	111
ulaşım	53	33	8	4	2	599
finans	48	32	8	8	4	25
bilgi ve iletişim	45	33	12	6	5	122
kamu yönetimi	40	37	15	4	3	388
eğitim, sağlık ve sosyal işler	52	27	10	7	4	162
turizm, otel ve lokanta	44	35	16	2	2	43
tarım	46	41	6	3	3	295
diğer	51	32	13	3	2	1484
İş yeri durumu						
bağımsız	50	34	9	5	2	2796
daha büyük bir ulusal firmanın parçası	49	35	11	3	3	1601
daha büyük Avrupalı bir çok uluslu firmanın parçası	52	29	13	4	2	420
daha büyük Avrupalı olmayan bir çok uluslu firmanın parçası	52	30	14	2	3	147
Bilmiyor	41	31	18	5	5	580

Yüzdeler	kesinlikle katılıyor	katılıyor	kararsız	katılmıyor	kesinlikle katılmıyor	baz alınan kişi s.
----------	----------------------	-----------	----------	------------	-----------------------	--------------------

Sektör, iş kolu, iş yeri ve örgütsel özellikler (devam)

İş yeri büyüklüğü (işçi sayısı)

1-9	44	37	11	5	4	266
10-49	45	34	13	5	3	662
50-149	43	35	15	4	3	851
150-499	50	35	10	4	2	1418
500 veya üstü	51	32	11	4	3	2932
Tümü	48	33	12	4	3	6337

Tablo A7.3 AB, çevreyle ilgili konularla daha çok ilgilenmeli (Türk katılımcılar)

Yüzdeler	kesinlikle katılıyor	katılıyor	kararsız	katılmıyor	kesinlikle katılmıyor	baz alınan kişi s.
Sendikal özellikler						
Sendika konfederasyonu						
HAK-İŞ	47	35	11	5	2	835
TÜRK-İŞ	45	36	11	5	3	4690
DİSK	40	32	17	7	5	807
sendika üyesi konumu						
sendika temsilcisi	50	34	10	3	3	1644
Diğer	43	36	12	5	3	4422
Bireysel özellikler						
Yaş						
15-25	34	35	20	7	4	323
26-30	39	38	14	6	3	824
31-35	44	38	10	4	3	996
36-40	46	35	12	5	2	1243
41-45	48	34	10	4	3	1374
46-50	51	33	10	4	3	891
51 ve üstü	47	36	8	5	4	278
Cinsiyet						
Erkek	47	35	11	5	3	5045
Kadın	35	40	15	7	3	876
Doğum yeri						
kırsal kesim/ köy	44	37	12	5	3	2011
küçük veya orta büyüklükte şehir	45	35	11	6	3	2040
büyük şehir/ kent	45	35	13	4	3	1927

Yüzdeler	kesinlikle katılıyor	katılıyor	kararsız	katılmıyor	Kesinlikle katılmıyor	baz alınan kişi s.
----------	----------------------	-----------	----------	------------	-----------------------	--------------------

Bireysel özellikler (devam)

Mevcut yerleşim

kırsal kesim/ köy	34	33	19	11	3	188
küçük veya orta büyüklükte şehir	45	37	10	6	3	1366
büyük şehir/ kent	46	36	11	4	3	3793

Tam zamanlı eğitimin tamamlandığı yaş

13 veya altı	44	34	12	6	5	862
14-16	40	38	15	4	3	842
17-18	47	34	12	4	3	2272
19-21	45	38	10	5	2	1020
22 veya üstü	48	37	8	4	4	823

Meslek

yönetici	51	32	11	5	2	266
profesyonel/ teknik	42	39	10	4	5	366
diğer beyaz yakalı	46	36	11	5	2	975
vasıflı işçi	49	34	9	5	4	2609
yarı vasıflı işçi	41	37	14	6	2	500
vasıfsız işçi	41	37	15	4	3	724
diğer	38	35	17	7	3	526

Siyasi görüş

Sol	50	32	10	5	3	1234
merkez sol	42	37	14	6	1	362
Merkez	43	38	13	4	2	941
merkez sağ	43	40	9	5	2	424
Sağ	45	36	11	5	3	1998

Yüzdeler	kesinlikle katılıyor	kararsız	katılmıyor	kesinlikle katılmıyor	baz alınan kişi s.
----------	----------------------	----------	------------	-----------------------	--------------------

Bireysel özellikler (devam)

Avrupalılık görüşü

Avrupalı	53	36	7	4	1	915
'Avrupalı'ya yakın	39	42	14	3	2	351
fikri yok	48	35	10	5	2	806
'Avrupalı değil'e yakın	35	43	13	6	3	320
Avrupalı değil	44	35	13	5	4	2344

AB ülkesi deneyimleri

AB üyesi bir ülkede çalışma amaçlı bulunma

Evet	38	40	14	5	4	402
Hayır	46	35	12	5	3	5637

AB üyesi bir ülkede tatil amaçlı bulunma

Evet	43	36	12	6	4	746
Hayır	45	35	12	5	3	5329

Yüzdeler	kesinlikle katılıyor	katılıyor	kararsız	katılmıyor	kesinlikle katılmıyor	baz alınan kişi s.
----------	----------------------	-----------	----------	------------	-----------------------	--------------------

Sektör, iş kolu, iş yeri ve örgütsel özellikler

Sektör

Özel	44	36	11	5	3	2602
Kamu	48	34	10	4	3	2617
Diğer	32	40	14	9	5	378

İş kolu

madencilik ve taş ocakçılığı	41	38	12	6	3	313
İmalat	49	32	12	4	3	1509
elektrik, gaz ve su	47	37	8	5	3	813
İnşaat	39	41	9	6	6	110
Ulaşım	47	34	12	4	4	603
Finans	44	40	4	8	4	25
bilgi ve iletişim	42	40	8	4	6	121
kamu yönetimi	40	38	14	4	3	384
eğitim, sağlık ve sosyal işler	47	28	14	8	4	160
turizm, otel ve lokanta	36	29	31	2	2	42
Tarım	50	32	8	6	4	297
Diğer	44	38	12	5	2	1486

İş yeri durumu

bağımsız	46	37	10	5	3	2800
daha büyük bir ulusal firmanın parçası	46	37	11	4	3	1594
daha büyük Avrupalı bir çok uluslu firmanın parçası	47	31	13	7	2	419
daha büyük Avrupalı olmayan bir çok uluslu firmanın parçası	53	26	13	7	2	148
Bilmiyor	36	34	20	6	5	579

Yüzdeler	kesinlikle katılıyor	katılıyor	kararsız	katılmıyor	kesinlikle katılmıyor	baz alınan kişi s.
----------	----------------------	-----------	----------	------------	-----------------------	--------------------

Sektör, iş kolu, iş yeri ve örgütsel özellikler (devam)

İş yeri büyüklüğü (işçi sayısı)

1-9	38	39	12	6	5	268
10-49	42	36	15	5	3	664
50-149	39	37	15	6	4	853
150-499	45	37	12	5	2	1409
500 veya üstü	48	34	10	5	3	2929
Tümü	45	35	12	5	3	6332

Tablo A7.4 AB, işgücü piyasalarını esnekleştirmek için daha çok şey yapmalı (Türk katılımcılar)

Yüzdeler	kesinlikle katılıyor	katılıyor	kararsız	katılmıyor	kesinlikle katılmıyor	baz alınan kişi s.
----------	----------------------	-----------	----------	------------	-----------------------	--------------------

Sendikal özellikler

Sendika konfederasyonu

HAK-İŞ	42	36	14	5	2	835
TÜRK-İŞ	38	37	15	6	4	4682
DİSK	31	30	24	8	6	795

sendika üyesi konumu

sendika temsilcisi	42	36	13	5	4	1637
Diğer	36	37	17	6	4	4410

Bireysel özellikler

Yaş

15-25	34	33	22	7	5	328
26-30	33	40	19	5	3	824
31-35	36	39	16	5	4	990
36-40	38	37	16	6	3	1241
41-45	41	35	13	5	5	1371
46-50	38	36	15	5	5	887
51 ve üstü	39	34	13	10	3	275

Cinsiyet

Erkek	39	37	15	6	4	5027
Kadın	33	36	22	6	4	875

Doğum yeri

kırsal kesim/ köy	36	38	16	6	4	1999
küçük veya orta büyüklükte şehir	37	36	16	6	5	2039
büyük şehir/ kent	38	36	17	5	4	1921

Yüzdeler	kesinlikle katılıyor	katılıyor	kararsız	katılmıyor	Kesinlikle katılmıyor	baz alınan kişi s.
----------	----------------------	-----------	----------	------------	-----------------------	--------------------

Bireysel özellikler (devam)

Mevcut yerleşim

kırsal kesim/ köy	28	36	21	11	5	189
küçük veya orta büyüklükte şehir	38	36	16	7	3	1364
büyük şehir/ kent	38	38	16	5	4	3786

Tam zamanlı eğitimin tamamlandığı yaş

13 veya altı	37	32	19	7	5	853
14-16	34	38	18	6	4	838
17-18	39	37	16	5	4	2269
19-21	37	39	15	6	3	1022
22 veya üstü	38	38	13	6	5	819

Meslek

Yönetici	47	28	16	8	2	262
profesyonel/ teknik	28	43	16	6	6	362
diğer beyaz yakalı	40	36	16	6	3	980
vasıflı işçi	40	36	14	6	5	2607
yarı vasıflı işçi	35	40	16	5	4	500
vasıfsız işçi	32	39	19	5	4	717
Diğer	33	31	25	8	3	521

Siyasi görüş

Sol	41	33	15	7	5	1225
merkez sol	29	40	21	5	5	361
Merkez	38	37	16	5	4	938
merkez sağ	32	38	18	9	4	423
Sağ	38	39	14	5	3	1991

Yüzdeler	kesinlikle katılıyor	kararsız	katılmıyor	kesinlikle katılmıyor	baz alınan kişi s.
----------	----------------------	----------	------------	-----------------------	--------------------

Bireysel özellikler (devam)

Avrupalılık görüşü

Avrupalı	48	34	12	4	3	912
'Avrupalı'ya yakın	24	51	13	6	6	344
fikri yok	36	39	16	6	3	806
'Avrupalı değil'e yakın	28	38	25	6	3	319
Avrupalı değil	38	35	16	6	4	2331

AB ülkesi deneyimleri

AB üyesi bir ülkede çalışma amaçlı bulunma

Evet	35	37	19	5	6	404
Hayır	38	37	16	6	4	5619

AB üyesi bir ülkede tatil amaçlı bulunma

Evet	38	35	15	7	5	742
Hayır	38	37	16	6	4	5314

Yüzdeler	kesinlikle katılıyor	katılıyor	kararsız	katılmıyor	kesinlikle katılmıyor	baz alınan kişi s.
----------	----------------------	-----------	----------	------------	-----------------------	--------------------

Sektör, iş kolu, iş yeri ve örgütsel özellikler

Sektör

Özel	36	37	16	6	5	2606
Kamu	40	37	14	5	4	2604
Diğer	30	35	20	9	6	373

İş kolu

madencilik ve taş ocakçılığı	43	38	12	4	4	313
İmalat	36	37	16	8	4	1512
elektrik, gaz ve su	40	39	12	5	4	808
İnşaat	34	39	15	7	5	108
Ulaşım	41	37	13	5	4	598
Finans	44	28	16	8	4	25
bilgi ve iletişim	39	34	13	9	4	122
kamu yönetimi	36	36	18	5	5	386
eğitim, sağlık ve sosyal işler	37	30	14	12	7	160
turizm, otel ve lokanta	32	37	24	5	2	41
Tarım	37	37	15	8	3	294
Diğer	38	35	19	4	4	1481

İş yeri durumu

Bağımsız	37	38	15	6	4	2788
daha büyük bir ulusal firmanın parçası	39	38	14	6	4	1586
daha büyük Avrupalı bir çok uluslu firmanın parçası	35	34	17	7	6	420
daha büyük Avrupalı olmayan bir çok uluslu firmanın parçası	46	26	20	5	5	149
Bilmiyor	34	29	26	7	4	577

Yüzdeler	kesinlikle katılıyor	katılıyor	kararsız	katılmıyor	Kesinlikle katılmıyor	baz alınan kişi s.
----------	----------------------	-----------	----------	------------	-----------------------	--------------------

Sektör, iş kolu, iş yeri ve örgütsel özellikler (devam)

İş yeri büyüklüğü (işçi sayısı)

1-9	37	33	22	3	6	267
10-49	36	35	18	6	5	661
50-149	33	37	20	6	4	849
150-499	38	38	16	5	3	1406
500 veya üstü	39	36	15	6	4	2922
Tümü	45	35	12	5	3	6332

Tablo A7.5 AB, farklı kùltùrlere, dinlere ve tarihlere sahip insanlarđ bir araya getirmek için daha çok Şey yapmalı (Tùrk katđlımcđlar)

Yùzdelere	kesinlikle katđlıyor	katđlıyor	kararsız	katđlımđyor	kesinlikle katđlımđyor	baz alınan kişi s.
Sendikal özellikler						
Sendika konfederasyonu						
HAK-İŞ	50	28	13	5	4	841
TùRK-İŞ	41	31	16	7	5	1691
DİSK	41	27	19	7	5	806
sendika üyesi konumu						
sendika temsilcisi	49	30	11	7	3	1640
Diğer	40	31	17	7	5	4428
Bireysel özellikler						
Yaş						
15-25	36	29	22	10	4	329
26-30	37	31	20	7	5	826
31-35	42	31	16	7	4	998
36-40	43	29	16	8	4	1246
41-45	45	30	14	6	5	1372
46-50	47	29	14	6	5	898
51 ve üstü	45	34	8	9	4	273
Cinsiyet						
Erkek	45	29	15	7	4	5053
Kadın	34	34	21	7	4	875
Doğum yeri						
kırsal kesim/ köy	42	31	16	8	4	2009
küçük veya orta büyüklükte Şehir	42	31	16	6	5	2044
büyük Şehir/ kent	43	31	16	7	4	1933

Yüzdeler	kesinlikle katılıyor	katılıyor	kararsız	katılmıyor	kesinlikle katılmıyor	baz alınan kişi s.
----------	----------------------	-----------	----------	------------	-----------------------	--------------------

Bireysel özellikler (devam)

Mevcut yerleşim

kırsal kesim/ köy	25	30	30	9	6	189
küçük veya orta büyüklükte şehir	42	31	16	7	4	1364
büyük şehir/ kent	43	31	15	7	4	3798

Tam zamanlı eğitimin tamamlandığı yaş

13 veya altı	38	30	19	8	6	860
14-16	39	28	21	7	6	842
17-18	43	30	16	7	3	2282
19-21	42	35	13	7	4	1024
22 veya üstü	51	28	10	6	5	822

Meslek

yönetici	55	25	9	9	3	267
profesyonel/ teknik	43	30	13	10	5	367
diğer beyaz yakalı	42	31	16	7	3	984
vasıflı işçi	45	29	14	7	5	2619
yarı vasıflı işçi	39	34	19	5	4	503
vasıfsız işçi	38	33	18	7	5	722
diğer	34	31	24	9	3	520

Siyasi görüş

Sol	47	27	15	7	4	1237
merkez sol	39	35	16	9	2	362
Merkez	40	31	17	7	5	943
merkez sağ	44	35	15	4	2	423
Sağ	44	29	15	8	5	1999

Yüzdeler	kesinlikle katılıyor	katılıyor	kararsız	katılmıyor	kesinlikle katılmıyor	baz alınan kişi s.
----------	----------------------	-----------	----------	------------	-----------------------	--------------------

Bireysel özellikler (devam)

Avrupalılık görüşü

Avrupalı	55	29	10	4	2	923
'Avrupalı'ya yakın	35	46	12	5	3	349
fikri yok	44	32	15	6	4	805
'Avrupalı değil'e yakın	38	34	19	9	1	317
Avrupalı değil	42	27	17	9	6	2349

AB ülkesi deneyimleri

AB üyesi bir ülkede çalışma amaçlı bulunma

evet	40	30	20	7	3	405
hayır	43	30	15	7	4	5641

AB üyesi bir ülkede tatil amaçlı bulunma

evet	44	30	16	6	5	749
hayır	43	30	16	7	4	5333

Yüzdeler	kesinlikle katılıyor	katılıyor	kararsız	katılmıyor	kesinlikle katılmıyor	baz alınan kişi s.
----------	----------------------	-----------	----------	------------	-----------------------	--------------------

Sektör, iş kolu, iş yeri ve örgütsel özellikler

Sektör

özel	41	33	15	7	4	2609
kamu	47	27	14	7	5	2623
diğer	34	30	16	11	9	375

İş kolu

madencilik ve taş ocakçılığı	43	36	13	5	2	315
imalat	42	31	17	7	4	1517
elektrik, gaz ve su	45	31	11	8	5	814
inşaat	39	27	22	8	4	110
ulaşım	45	29	15	5	5	596
finans	42	4	17	33	4	24
bilgi ve iletişim	39	27	21	11	3	122
kamu yönetimi	39	29	20	7	6	388
eğitim, sağlık ve sosyal işler	44	23	14	13	7	163
turizm, otel ve lokanta	33	29	19	17	2	42
tarım	48	29	12	6	4	297
diğer	42	32	15	6	4	1482

İş yeri durumu

bağımsız	44	31	14	7	4	2798
daha büyük bir ulusal firmanın parçası	42	32	17	6	4	1598
daha büyük Avrupalı bir çok uluslu firmanın parçası	41	28	16	11	4	422
daha büyük Avrupalı olmayan bir çok uluslu firmanın parçası	50	22	17	7	5	148
bilmiyor	36	30	22	6	6	580

Yüzdeler	kesinlikle katılıyor	katılıyor	kararsız	katılmıyor	kesinlikle katılmıyor	baz alınan kişi s.
----------	----------------------	-----------	----------	------------	-----------------------	--------------------

Sektör, iş kolu, iş yeri ve örgütsel özellikler (devam)

İş yeri büyüklüğü (işçi sayısı)

1-9	40	33	15	7	6	267
10-49	43	30	15	9	4	655
50-149	39	31	19	7	4	850
150-499	41	33	15	6	5	1422
500 veya üstü	44	29	16	7	4	2935
Tümü	42	30	16	7	5	6337

Tablo A7.6 Avrupa Birliği, varlığını sona erdirmeli (Türk katılımcılar)

Yüzdeler	kesinlikle katılıyor	katılıyor	kararsız	katılmıyor	kesinlikle katılmıyor	baz alınan kişi s.
Sendikal özellikler						
Sendika konfederasyonu						
HAK-İŞ	17	13	29	25	17	833
TÜRK-İŞ	19	17	30	22	12	4658
DİSK	16	14	34	23	13	808
sendika üyesi konumu						
sendika temsilcisi	18	18	29	24	12	1631
diğer	19	15	32	22	13	4406
Bireysel özellikler						
Yaş						
15-25	18	14	32	22	14	324
26-30	17	5	34	21	13	823
31-35	20	16	33	19	13	990
36-40	20	16	32	22	11	1241
41-45	17	17	28	25	13	1366
46-50	18	16	27	25	15	889
51 ve üstü	15	12	32	26	16	276
Cinsiyet						
erkek	19	16	30	23	13	5017
kadın	13	15	34	23	14	875
Doğum yeri						
kırsal kesim/ köy	17	17	30	25	13	1993
küçük veya orta büyüklükte şehir	19	15	31	22	12	2038
büyük şehir/ kent	19	15	32	21	13	1917

Yüzdeler	kesinlikle katılıyor	katılıyor	kararsız	katılmıyor	kesinlikle katılmıyor	baz alınan kişi s.
----------	----------------------	-----------	----------	------------	-----------------------	--------------------

Bireysel özellikler (devam)

Mevcut yerleşim

kırsal kesim/ köy	16	23	32	17	12	189
küçük veya orta büyüklükte şehir	16	16	32	24	13	1357
büyük şehir/ kent	19	15	31	22	14	3775

Tam zamanlı eğitimin tamamlandığı yaş

13 veya altı	16	14	31	24	15	862
14-16	16	18	33	22	12	836
17-18	19	15	32	22	13	2270
19-21	15	19	31	24	11	1008
22 veya üstü	23	12	27	23	15	822

Meslek

yönetici	18	14	26	26	16	264
profesyonel/ teknik	16	18	26	26	14	365
diğer beyaz yakalı	20	18	32	21	9	971
vasıflı işçi	19	14	30	24	13	2600
yarı vasıflı işçi	16	21	30	19	14	499
vasıfsız işçi	18	13	37	18	14	720
diğer	19	16	34	20	12	524

Siyasi görüş

Sol	18	16	28	24	14	1232
merkez sol	15	13	33	26	13	361
Merkez	17	15	34	23	11	936
merkez sağ	11	16	36	24	13	422
Sağ	22	16	29	22	12	1991

Yüzdeler	kesinlikle katılıyor	katılıyor	kararsız	katılmıyor	kesinlikle katılmıyor	baz alınan kişi s.
----------	----------------------	-----------	----------	------------	-----------------------	--------------------

Bireysel özellikler (devam)

Avrupalılık görüşü

Avrupalı	15	13	25	24	23	906
'Avrupalı'ya yakın fikri yok	8	21	26	31	14	347
'Avrupalı değil'e yakın	14	13	35	28	10	803
Avrupalı değil	13	18	38	22	9	317
	22	16	32	19	11	2339

AB ülkesi deneyimleri

AB üyesi bir ülkede çalışma amaçlı bulunma

evet	19	22	25	23	12	405
hayır	18	15	32	22	13	5611

AB üyesi bir ülkede tatil amaçlı bulunma

evet	19	19	25	23	14	744
hayır	18	15	32	22	13	5302

Yüzdeler	kesinlikle katılıyor	katılıyor	kararsız	katılmıyor	kesinlikle katılmıyor	baz alınan kişi s.
----------	----------------------	-----------	----------	------------	-----------------------	--------------------

Sektör, iş kolu, iş yeri ve örgütsel özellikler

Sektör

özel	19	17	32	21	12	2590
kamu	18	14	30	25	14	2609
diğer	17	18	24	25	16	377

İş kolu

madencilik ve taş ocakçılığı	18	28	28	14	12	311
imalat	22	16	31	21	10	1505
elektrik, gaz ve su	16	18	29	28	11	811
inşaat	17	15	32	28	8	107
ulaşım	14	13	29	26	19	598
finans	33	13	13	33	8	24
bilgi ve iletişim	21	16	21	27	16	121
kamu yönetimi	21	15	29	22	13	383
eğitim, sağlık ve sosyal işler	22	17	29	23	9	162
turizm, otel ve lokanta	23	15	33	25	5	40
tarım	20	19	24	26	12	296
diğer	16	12	36	20	16	1473

İş yeri durumu

bağımsız	18	15	31	24	12	2796
daha büyük bir ulusal firmanın parçası	15	15	31	23	16	1584
daha büyük Avrupalı bir çok uluslu firmanın parçası	22	22	32	15	10	412
daha büyük Avrupalı olmayan bir çok uluslu firmanın parçası	26	13	38	16	8	146
bilmiyor	20	15	31	21	13	574

Yüzdeler	kesinlikle katılıyor	katılıyor	kararsız	katılmıyor	Kesinlikle katılmıyor	baz alınan kişi s.
----------	----------------------	-----------	----------	------------	-----------------------	--------------------

Sektör, iş kolu, iş yeri ve örgütsel özellikler (devam)

İş yeri büyüklüğü (işçi sayısı)

1-9	19	18	28	21	14	268
10-49	16	13	32	25	13	652
50-149	20	15	29	23	13	853
150-499	20	18	29	22	12	1408
500 veya üstü	17	15	32	22	13	2916
Tümü	18	16	31	22	13	6298

Tablo A7.7 AB gelecekte ne yapmalı (Türkiye ve yedi AB ülkesinden katılımcılar)

Yüzdeler	kesinlikle katılıyor	katılıyor	kararsız	katılmıyor	kesinlikle katılmıyor	baz alınan kişi sayısı
Kültürel birlik ve beraberliği artırmalı						
TR	42	30	16	7	5	6337
BEL	26	36	23	12	2	223
YUN	27	42	23	5	4	202
FR	36	32	20	8	5	231
İT	53	31	11	4	1	689
İSV	20	7	23	1	0	239
SL	14	49	25	11	1	142
İNG	41	38	14	6	2	202
İşçi haklarını iyileştirmeli						
TR	48	33	12	4	3	6367
BEL	63	30	6	1	0	224
YUN	49	41	7	2	2	202
FR	81	19	0	0	0	231
İT	68	27	4	1	0	689
İSV	20	57	24	1	0	239
SL	47	43	9	0	1	143
İNG	63	28	6	3	1	203
İşgücü piyasasının esnekliğini artırmalı						
TR	38	36	16	6	4	6313
BEL	13	29	21	27	11	223
YUN	32	38	16	7	6	202
FR	6	7	14	33	40	229
İT	31	29	20	16	5	687
İSV	18	53	28	1	0	239
SL	28	54	12	5	1	143
İNG	16	26	35	16	8	201

Yüzdeler	kesinlikle katılıyor	katılıyor	kararsız	katılmıyor	kesinlikle katılmıyor	baz alınan kişi sayısı
Çevreyle ilgili konularla daha çok ilgilenmeli						
TR	54	35	12	5	3	6332
BEL	43	38	16	4	0	223
YUN	66	28	5	1	1	201
FR	59	32	8	1	0	231
İT	57	31	9	3	1	689
İSV	32	46	21	1	0	239
SL	33	61	6	0	0	143
İNG	36	41	16	5	3	203
AB, varlığını sona erdirmeli						
TR	18	16	31	22	13	6298
BEL	3	3	17	38	40	223
YUN	5	7	34	33	22	200
FR	7	2	19	33	40	233
İT	4	5	14	36	42	684
İSV	4	6	18	62	11	239
SL	1	4	15	57	23	143
İNG	10	7	16	27	39	202

Tablo A7.8 Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne tam üye olması taraftarı olup olmama ve AB'nin varlığını sona erdirmesi gerekip gerekmediği ile ilgili görüşler (Türk katılımcılar)

Yüzdeler

AB, varlığını sona erdirmeli

	kesinlikle katılıyor	katılıyor	kararsız	katılmıyor	kesinlikle katılmıyor	baz alınan kişi sayısı
Türkiye AB'ye tam üye olmalı						
evet	12	12	27	31	18	3305
hayır	30	22	30	11	7	2329
bilmiyor	10	14	52	16	8	569
<i>Tümü</i>	19	16	31	22	13	6203

EK B

ÖRNEKLEME İLİŞKİN AÇIKLAMALAR

Bu ekte, Türkiye'deki katılımcıların kilit özelliklerine yönelik bilgiler sunulmaktadır. Ağırlıklandırılmamış verileri içermekte ve aşağıdaki özellikler arasındaki ayrımı ortaya koymaktadır:

- Sendikal özellikler
- Bireysel özellikler
- Sektör, iş kolu, iş yeri ve örgütsel özellikler

Tablo B1 Türk katılımcıların sendikal özellikleri

	sayı	yüzde
Sendika konfederasyonu		
HAK-İŞ	2235	34
TÜRK-İŞ	2747	42
DİSK	1632	34
Sendika üyesi konumu		
sendika temsilcisi	1665	25
diğer	4552	69
bilmiyor	116	2
yanıt yok	281	4

Tablo B2 Türk katılımcıların bireysel özellikleri

	sayı	yüzde
Yaş		
15-25	348	5
26-30	882	13
31-35	1122	17
36-40	1337	20
41-45	1362	21
46-50	804	12
51 ve üstü	263	4
yanıt yok	496	8
Cinsiyet		
erkek	5135	78
kadın	970	15
yanıt yok	509	8
Doğum yeri		
kırsal kesim/ köy	2025	31
küçük veya orta büyüklükte şehir	2290	35
büyük şehir/ kent	1869	28
yanıt yok	430	7
Mevcut yerleşim		
kırsal kesim/ köy	208	3
küçük veya orta büyüklükte şehir	1764	27
büyük şehir/ kent	3644	55
yanıt yok	998	15

Tablo B2 Bireysel özellikler (devam)

	sayı	yüzde
Tam zamanlı eğitimin tamamlandığı yaş		
13 veya altı	959	15
14-16	915	14
17-18	2105	32
19-21	1044	16
22 veya üstü	970	15
yanıt yok	621	9
Meslek		
yönetici	275	4
profesyonel/ teknik	413	6
diğer beyaz yakalı	902	14
vasıflı işçi	2471	37
yarı vasıflı işçi	541	8
vasıfsız işçi	804	12
diğer	728	11
yanıt yok	480	7
Siyasi görüş		
Sol	1390	21
merkez sol	418	6
Merkez	918	14
merkez sağ	394	6
Sağ	2117	32
yanıt yok	1377	21

Tablo B2 Bireysel özellikler (devam)

	sayı	yüzde
Avrupalılık görüşü		
Avrupalı	900	14
'Avrupalı'ya yakın	353	5
fikri yok	826	13
'Avrupalı değil'e yakın	349	5
Avrupalı değil	2572	39
yanıt yok	1614	24
AB ülkesi deneyimleri		
AB üyesi bir ülkede çalışma amaçlı bulunma		
evet	446	7
hayır	578	88
yanıt yok	383	6
AB üyesi bir ülkede tatil amaçlı bulunma		
evet	810	12
hayır	5157	83
yanıt yok	347	5

Tablo B3 Türk katılımcıların sektör, iş kolu, iş yeri ve örgütsel özellikleri

	sayı	yüzde
Sektör		
özel	2613	40
kamu	2619	40
diğer	474	7
yanıt yok	908	14
İş kolu		
madencilik ve taş ocaklığı	351	5
imalat	1430	22
elektrik, gaz ve su	650	10
inşaat	150	2
ulaşım	492	7
finans	35	<1
bilgi ve iletişim	166	3
kamu yönetimi	533	8
eğitim, sağlık ve sosyal işler	194	3
turizm, otel ve lokanta	60	<1
tarım	203	3
diğer	1717	26
yanıt yok	633	10
İş yeri durumu		
bağımsız	3062	46
daha büyük bir ulusal firmanın parçası	1417	21
daha büyük Avrupalı bir çok uluslu firmanın parçası	367	6
daha büyük Avrupalı olmayan bir çok uluslu firmanın parçası	161	2
bilmiyor	663	10
yanıt yok	944	14

Sektör, iş kolu, iş yeri ve örgütsel özellikler (devam)

	sayı	yüzde
İş yeri büyüklüğü (işçi sayısı)		
1-9	359	5
10-49	742	11
50-149	1051	16
150-499	1412	21
500 veya üstü	2754	42
yanıt yok	296	5

EK C

YEDİ AB ÜLKESİNDEKİ SENDİKA ÜYELERİNİN ÖRNEKLEMİNE İLİŞKİN AÇIKLAMALAR

Bu ekte Belçika, Fransa, Yunanistan, İtalya, Slovakya, İsveç ve İngiltere'deki çeşitli sendika konfederasyonlarının katkılarına yönelik bilgiler sunulmaktadır.

Çeşitli ülkelerdeki sendika konfederasyonlarında yer alan katılımcıların katkıları çeşitli yönlerden farklılık göstermektedir:

- Ülkelerde farklı sayıda katılımcı hedeflenmiştir
- Bu hedeflere ulaşılmasında farklılıklar görülmüştür
- Aynı ülke içindeki sendika konfederasyonlarının katkısı da farklılık göstermekte ve temsil niteliği taşımamaktadır.

Tüm bu bilgiler, farklı AB ülkelerine ilişkin bu verilerin geniş anlamda gösterge niteliği taşıdığı düşünülebileceği anlamına gelmektedir. Rapor okunurken bu anlayış göz önünde bulundurulmalıdır. Temel veriler Tablo C1'de sunulmaktadır.

Tablo C1 Çeşitli sendika konfederasyonlarının AB üye ülke örneklemlerine katkıları

Konfederasyonlar	Belçika	Fransa	Yunanistan	İtalya	Slovakya	İsveç	İngiltere
CGIL				247			
CISL				450			
CGSLB	107						
CSC	84						
FGTB	35						
GSEE			202				
KOZSR					145		
LO						239	
TUC							205
belirtilmeyen	-	235	-	-	-	-	-
tümü	191	235	202	697	145	239	205
hedef	500	2,000	500	3,000	500	500	1,000
ulaşılan hedef	45%	12%	40%	23%	29%	48%	21%

Referanslar

Emekdünyası (2009) <http://www.emekdunyasi.net/tr/article.asp?ID=4207> (son erişim 22 Aralık 2009)

Eurobarometer 71 (2009a) Public opinion in the European Union, Standard Barometer, Avrupa Komisyonu, Brüksel

Eurobarometer 71 (2009b) *National Report Executive Summary* – Turkey, Avrupa Komisyonu, Brüksel.

Eurobarometer 71 (2009c) *Avrupa Birliğinde Kamuoyu Bahar*, Avrupa Komisyonu, Brüksel.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı (2009) http://www.cgm.gov.tr/article.php?article_id=295 (son erişim 23 Aralık 2009)

This project is funded by the European Union.
Bu Proje Avrupa Birliği tarafından desteklenmektedir.